

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus PRISIKĖLIMĄ LIUDIJA MOTERYS	2
ESAME DIEVO VAIKAI	3
IŽENGĖS DANGUN JĖZUS UŽTARIA MUS	4
APIE TALENTUS IR PASKUTINĮ TEISMĄ	5

Ganytojų žodis

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis HOMILIJA GEROJO GANYTOJO SEKMADIENĮ VILNIAUS ARKIKATEDROJE	6
Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas PAMOKSLAS VILNIAUS ARKIKATEDROJE PER INGRESO ŠV. MIŠIAS	8

Kauno arkikatedros jubiliejus

Kardinolo Stanisława Dziwiszo paskyrimas ypatinguoju pasiuntiniu Kauno arkikatedros jubliejaus proga	10
Kardinolo Stanisława Dziwiszo homilija Kauno arkikatedroje	10
Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus SJ žodis Kauno arkikatedros jubiliejų pasitinkant	12
Kardinolas Stanisławas Dziwiszas. Palaimintasis Jonas Paulius II ir Lietuva	13

Homilijos

VAIKINAS IŠ NAJINO / 10 eilinis sekmadienis (C)	16
PIETŪS FARIZIEJAUS NAMUOSE / 11 eilinis sekmadienis (C)	17
ATSAKYMAS KASDIENIU GYVENIMU / 12 eilinis sekmadienis (C)	18
PAKELIUI Į JERUZALĘ / 13 eilinis sekmadienis (C)	19

Straipsniai

Mons. dr. Algirdas Jurevičius DIAKONATAS: ISTORINĖ APŽVALGA	21
--	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	30
Kreipimasis dėl ketinimo pasirašyti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo	32
Kardinolas A. J. Bačkis Vilniaus arkikatedroje atsisveikino su arkivyskupijos ordinaro pareigomis	33
Arkivyskupo metropolito G. Grušo iškilmingas įžengimas į Vilniaus katedrą	34
Kauno arkikatedros 600 metų jubiliejaus minėjimas	36
Atsinaujinimo diena Kaune	40
Lietuvos katalikų, liuteronų ir stačiatikių vyskupų pareiškimas dėl žmogaus gyvybės apsaugos	42

Bažnyčia pasaulyje

Tikėjimo metų Sekminės Romoje	43
-------------------------------	----

Popiežius Pranciškus

Prisikėlimą liudija moterys

2013 m. balandžio 3 d.

Brangūs broliai ir seserys, laba diena! Šiandien grįžtame prie Tikėjimo metų katechezė. Tikėjimo išpažinime kartojame žodžius: „Kaip Šventajame Rašte išpranašauta, trečiąją dieną prisikėlė iš numirusių.“ Mes kaip tik ir švenčiame šį įvykį: Jėzaus prisikėlimą, svarbiausią krikščionybės naujieną, skelbiamą nuo pat pradžių, kad ji pasiektų ir mus. Šv. Paulius rašo Korinto krikščionims: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai; jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai“ (1 Kor 15, 3–5). Šis trumpas tikėjimo išpažinimas skelbia būtent Velykų slėpinį ir prisikėlusio Kristaus pirmąjį pasirodymą Petru ir Dvylikai: *Jėzaus mirtis ir prisikėlimas yra mūsų vilties šerdis*. Be tikėjimo Jėzaus mirtimi ir prisikėlimu mūsų viltis bus silpna, tai net nebus viltis; būtent Jėzaus mirtis ir prisikėlimas yra mūsų vilties šerdis. Apaštalas sako: „Jei Kristus nebuvo prikeltas, tai jūsų tikėjimas tuščias“ (1 Kor 15, 17). Deja, dažnai būdavo bandoma silpninti tikėjimą Jėzaus prisikėlimu, tarp tikinčiųjų taip pat kildavo abejonių. Tai, kaip sakoma, „nerimtas“ tikėjimas, jis nėra tvirtas; taip yra dėl paviršutiniškumo, kartais dėl abejingumo, nes žmonės užsiėmę tūkstančiais kitų dalykų, kuriuos laiko svarbesniais už tikėjimą, taip pat dėl išskirtinai horizontalaus požiūrio į gyvenimą. Tačiau būtent prisikėlimas atveria mus didesnei vilčiai, nes atveria mūsų ir pasaulio gyvenimą amžinajai Dievo ateičiai, pilnutinei laimei, tikrumui, kad blogis, nuodėmė, mirtis gali būti nugalėti. Tai leidžia su didesniu pasitikėjimu išgyventi kasdienius dalykus, imtis jų drąsiai ir įsipareigojant. Kristaus prisikėlimas nauja šviesa nušviečia tuos kasdienius dalykus. Kristaus prisikėlimas yra mūsų stiprybė!

Kaip mums buvo perduota tikėjimo tiesa apie Kristaus prisikėlimą? Naujajame Testamente esama dviejų liudijimų rūšių: kai kurie jų yra tikėjimo išpažinimo formos, tai sintetinės formuluotės, nurodančios tikėjimo esmę; kiti pateikiami kaip pasakojimai apie prisikėlimą ir su tuo įvykiu susijusius faktus. Pirmoji tikėjimo išpažinimo forma, pavyzdžiui, yra mūsų girdėtame skaitinyje arba Laiške romiečiams, kur šv. Paulius rašo: „Jeigu lūpomis išpažinsi Viešpatį Jėzų ir širdimi tikėsi, kad Dievas jį prikėlė iš numirusių, būsi išgelbėtas“ (Rom 10, 9). Nuo pat Bažnyčios pradžios tikėjimas Jėzaus mirties ir prisikėlimo tiesa yra tvirtas ir aiškus.

Tačiau šiandien norėčiau atkreipti dėmesį į Evangelijoje aptinkamus pasakojimo formas liudijimus. Visų pirma pastebime, kad pirmosios šio įvykio liudytojos buvo moterys. Rytui auštant, jos skuba prie kapo ir pamato pirmąjį ženklą: tuščią kapą (plg. Mk 16, 1). Paskui sutinka Dievo pasiuntinį, kuris skelbia: nukryžiuotojo Jėzaus iš Nazareto čia nėra, jis prisikėlė (plg. Mk 16, 5–6). Skatinamos meilės, moterys patiki šia žinia ir tuoj pat ją skelbia kitiems, nepasilaiko jos sau, o perduoda. Džiaugsmo, sužinojus, kad Jėzus gyvas, ir širdis pripildžiusios vilties neįmanoma sulaikyti. Taip turėtų dėtis ir su mumis. Džiaukimės, kad esame krikščionys! Tikime Prisikėlusįjį, nugalėjusį blogį ir mirtį! Turėkime drąsos „išeiti“ ir nešti tą džiaugsmą ir tą šviesą į visas savo gyvenimo vietas! Kristaus prisikėlimas yra mūsų didžiausias tikrumas; tai mūsų didžiausias lobis! Argi galima nesidalyti su kitais tuo lobiu, tuo tikrumu? Jis nėra skirtas tik mums, turime jį perteikti, duoti kitiems ir dalytis su kitais. Būtent tai yra mūsų liudijimas.

Dar vienas elementas. Naujojo Testamento tikėjimo išpažinimuose tarp prisikėlimo liudytojų minimi tik vyrai, apaštalai, o moterys neminimos. Taip yra todėl, kad pagal to meto žydų įstatymą moterys ir vaikai negalėjo būti patikimi ir tikėtini liudininkai. Tačiau Evangelijose moterims tenka pirmaeilis, pamatinis vaidmuo. Čia galime išvelgti Prisikėlimo istoriškumą patvirtinantį elementą: jei tai būtų išgalvotas įvykis, tuometinės epochos aplinkoje jis nebūtų siejamas su moterų liudijimu. Evangelistai pasakoja vien tai, kas įvyko: moterys yra pirmosios liudytojos. Tai mums byloja, kad Dievas nesivadovauja žmonių kriterijais: pirmieji Jėzaus gimimo liudytojai buvo piemenys, paprasti, kuklūs žmonės; o pirmosios Prisikėlimo liudytojos – moterys. Ir tai yra gražu. Tai tam tikru mastu yra moterų misija – motinų, moterų! Liudyti vaikams, anūkams, kad Jėzus yra gyvas; jis gyvas, prisikėlė. Motinos ir moterys, liudykite tai! Dievas žvelgia į širdį, į tai, kiek esame jam atviri, ar esame pasitikintys kaip vaikai. Tačiau tas faktas taip pat ragina apmąstyti, kaip moterys Bažnyčioje ir tikėjimo kelyje atliko ir šiandien atlieka ypatingą vaidmenį atverdamos duris Viešpačiui, sekdamos Jį ir perteikdamos Jo veidą, nes tikėjimo žvilgsniui visuomet reikia paprasto ir gilaus meilės žvilgsnio. Apaštalams ir mokiniais sunkiau patikėti Prisikėlusiuoju. O moterims ne. Petras bėga prie kapo, bet sustoja priešais tuščią kapą. Tomas rankomis turi paliesti Jėzaus kūno žaizdas. Mūsų tikėjimo kelyje irgi svarbu suvokti ir jausti, kad Dievas mus myli, jog nebijotume jo mylėti: tikėjimas reiškiamas lūpomis ir širdimi, žodžiu ir meile.

Jėzus pasirodo mokiniams, po to kitiems: jis esti nauju būdu. Jis Nukryžiuotasis, bet jo kūnas yra šlovingas: negrįžo į žemišką gyvenimą, bet gyvena naujaip. Iš

pradžią mokiniai jo neatpažįsta, tik jo žodžiai ir veiksmai atveria jiems akis. Susitikimas su Prisikėlusiuoju perkeičia juos, sutvirtina jų tikėjimą, tampa neišjudinamu tikėjimo pagrindu. Ir mums duota daug ženklų, pagal kuriuos galime atpažinti Prisikėlusįjį: Šventasis Raštas, Eucharistija ir kiti sakramentai, artimo meilė, visi meilės gestai, iš kurių spinduliuoja Prisikėlusiojo šviesa. Leiskime, kad mus nušviestų Kristaus prisikėlimas, kad mus perkeistų jo galia, kad pasaulyje taip pat per mus mirties ženklai užleistų vietą gyvybės ženklu. Mačiau aikštėje daug jaunuolių. Štai jie! Sakau jums: skelbkite tą tikrovę – Viešpats yra gyvas ir eina su mumis per gyvenimą. Tokia jūsų misija! Skelbkite šią viltį. Būkite įsitvirtinę šioje viltyje; šios vilties inkaras yra danguje; laikykitės įsikibę šio inkaro lyno, būkite įsitvirtinę ir skelbkite viltį. Jūs esate Jėzaus liudytojai, liudykite, kad Jėzus yra gyvas, ir tai duoda mums viltį, viltį šiam pasauliui, kuris kiek paseno dėl karų, blogio ir nuodėmės. Pirmyn, jaunime!

Esame Dievo vaikai

2013 m. balandžio 10 d.

Brangūs broliai ir seserys, laba diena!

Praeitoje katechezėje apmąstėme Jėzaus prisikėlimo įvykį, kuriame ypatingas vaidmuo teko moterims. Šiandien norėčiau sutelkti dėmesį į šio įvykio išganimąją reikšmę. Ką reiškia prisikėlimas mūsų gyvenimui? Kodėl be jo mūsų tikėjimas yra tuščias? Mūsų tikėjimas grindžiamas Kristaus mirtimi ir prisikėlimu, panašiai kaip namas stovi ant pamatų: jei pamatai neatlaiko, visas namas sugriūva. Ant kryžiaus Jėzus paaukavo pats save, prisiimdamas mūsų nuodėmes ir nužengdamas į mirties bedugnę, o prisikėlimu jis jas įveikia, atleidžia mums ir atveria kelią atgimti naujam gyvenimui. Šventasis Petras tai glaustai išreiškia savo Pirmojo laiško pradžioje, jo fragmentą girdėjome: „Šlovė Dievui, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvui, kuris iš savo didžio gailestingumo Jėzaus Kristaus prisikėlimu iš numirusių yra atgimęs mus gyvai vilčiai ir nenykstančiam, nesuteptam, nevystančiam palikimui, kuris skirtas jums danguje“ (1 Pt 1, 3–4).

Apaštalas mums sako, kad sykiu su Jėzaus prisikėlimu įvyksta kažkas visiškai naujo: esame išvaduoti iš nuodėmės vergijos ir tampame Dievo vaikais, taigi esame atgimdomi naujam gyvenimui. Kada tai įvyksta mums? Per Krikšto sakramentą. Senaisiais laikais pa-

prastai būdavo krikštijama panardinant. Krikštijamasis, nusivilkęs drabužius, nužengdavo baptisterijoje į baseiną, o vyskupas arba kunigas tris kartus užliedavo vandens ant galvos, krikštydamas Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vardu. Pakrikštytasis išeidavo iš baseino ir apsirengdavo nauju baltu drabužiu: taip jis atgimdavo naujam gyvenimui, pasinerdamas Kristaus mirtyje ir prisikėlime, tapdavo Dievo vaiku. Šventasis Paulius Laiške romiečiams rašo: „Jūs gavote įvaikytės Dvasią, kurioje šaukiame „Aba, Tėve!“ (Rom 8, 15). Būtent per Krikštą gautoji Dvasia mus moko ir ragina sakyti Dievui: „Tėve“, veikia „Aba!“, tai reiškia „Tėti“. Toks yra mūsų Dievas: jis yra mums Tėtis. Šventoji Dvasia įgyvendina mumyse naują Dievo vaikų būklę. Tai didžiausia dovana, kurią gauname velykiniame Jėzaus slėpinyje. Dievas laiko mus savo vaikais, supranta, mums atleidžia, mus apkabina, myli ir tuomet, kai suklystame. Jau Senajame Testamente pranašas Izaijas sakė, kad netgi jei motina pamirštų savo vaiką, Dievas niekuomet mūsų nepamiršta, nė vienai akimirakai (plg. Iz 49, 15). Tai yra gražu!

Vis dėlto tas sūniškas santykis su Dievu nėra panašus į lobį, saugojamą mūsų gyvenimo kamputyje, bet privalo augti, turi būti kasdien stiprinamas Dievo žodžio klausymu, malda, sakramentais, ypač Atgaila ir Eucharistija, taip pat artimo meile. Galime gyventi kaip vaikai! Toks yra mūsų vertumas – vaikų orumas. Turime elgtis kaip tikri sūnūs ir dukros! Tai reiškia kasdien leisti, kad Kristus mus keistų ir darytų panašius į save. Tai reiškia stengtis gyventi krikščioniškai, stengtis jį sekti, nors matome savo ribotumą ir silpnybes. Nuolat kyla pagunda atmesti Dievą į šalį ir centre pastatyti save pačius, o nuodėmės patirtis žeidžia mūsų krikščioniškąjį gyvenimą, mūsų buvimą Dievo vaikais. Todėl turime turėti tikėjimo drąsos ir nepasiduoti tokiam mentalitetui, kuris sako: „Dievas nereikalingas, jis tau nėra svarbus“ ir taip toliau. Priešingai: tik elgdamiesi kaip Dievo vaikai, nenusimindami dėl savo nupuolių, nuodėmių, jausimės Dievo mylimi, o mūsų gyvenimas bus atnaujintas, ramus ir džiaugsmingas. Dievas yra mūsų stiprybė! Dievas yra mūsų viltis!

Brangūs broliai ir seserys, mes pirmutiniai turime turėti tą nepalaužiamą viltį, būti jos regimu ženklų, aiškiu ir kupinu šviesos visiems. Prisikėlęs Viešpats yra viltis, kuri niekuomet neapgauna ir nenuvilia (plg. Rom 5, 5). Viltis nenuvilia. Viešpaties viltis! Kiek kartų mūsų gyvenime viltys išsisklaido į nieką, kiek kartų širdyje turimi lūkesčiai neišsipildo! Mūsų, krikščionių, turima viltis yra stipri, tikra, tvirta šioje žemėje, kurioje Dievas mus pašaukė keliauti; ji atvira amžinybei, nes grindžiama Dievu, kuris visuomet ištikimas. Neturime apie tai pamiršti: Dievas yra visuomet ištikimas;

Dievas visuomet ištikimas mums. Tas faktas, kad per Krikštą prisikėlėme su Kristumi iš numirusiųjų su tikėjimo dovana, duodančia mums nenykstantį palikimą, tepalenkia mus dar labiau ieškoti Dievo dalykų, daugiau galvoti apie Dievą, daugiau melstis. Buvimas krikščionimis nėra vien tik įsakymų vykdymas; tai reiškia būti Kristuje, mąstyti kaip Jis, veikti kaip Jis, mylėti kaip Jis; tai reiškia Jam leisti užvaldyti mūsų gyvenimą, kad Jis jį perkeistų, išvaduočiau nuo blogio ir nuodėmės sutemų.

Brangūs broliai ir seserys, klausiantiems apie mums gyvenančią viltį (plg. *1 Pt 3, 15*), parodykime prisikėlusį Kristų. Parodykime jį skelbdami Žodį, tačiau pirmiausia savo, prikeltųjų, gyvenimu. Parodykime džiaugsmą dėl to, kad esame Dievo vaikai, laisvę, kurią mums duoda gyvenimas Kristuje; tai tikra laisvė, išlaisvinanti iš blogio, nuodėmės ir mirties vergijos! Žvelkime į dangaus Tėvynę ir įgysime naujos šviesos ir jėgų, taip pat ir mūsų įsipareigojimuose ir kasdieniauose darbuose. Tai vertinga tarnystė, kurią turime aukoti mūsų pasauliui, dažnai neįstengiančiam pakelti žvilgsnio aukštyn, pakelti žvilgsnio į Dievą.

Įžengęs dangun Jėzus užtaria mus

2013 m. balandžio 17 d.

Tikėjimo išpažinime yra teiginys, kad Jėzus „įžengė į dangų ir sėdi Dievo Tėvo dešinėje“. Jėzaus žemiškasis gyvenimas pasiekia viršūnę per įžengimą į dangų, kai perėjęs iš šio pasaulio pas Tėvą jis tampa išaukštintas Tėvo dešinėje. Kokia šio įvykio prasmė? Kokios jo pasekmės mūsų gyvenimui? Ką reiškia kontempliuoti Jėzų, sėdintį Tėvo dešinėje? [Šiuose svarstymuose] mūsų palydovas bus evangelistas Lukas.

Pradedame nuo momento, kai Jėzus nusprendžia leisti į savo paskutinę piligrimystę Jeruzalėn. Šv. Lukas rašo: „Atėjęs metui, kai turėjo būti paimtas iš pasaulio, Jėzus ryžtingai nukreipė savo veidą į Jeruzalę“ (*Lk 9, 51*). „Įžengdamas“ į šventąjį miestą, kur įvyks jo „išėjimas“ iš šio gyvenimo, Jėzus jau regi tikslą, dangų, tačiau gerai žino, kad kelias, gražinantis jį į Tėvo šlovę, veda per kryžių, per klusnumą Dievo meilės planui, parengtam žmonijai. Katalikų Bažnyčios katekizme sakoma: „Pakėlimas ant kryžiaus reiškia ir pranašauja pakėlimą žengiant į dangų“ (KBK, 662). Taip pat mums, gyvenantiems krikščioniškai, turi būti aišku, kad įžengimas į Dievo šlovę reikalauja kasdienės išti-

kimybės jo valiai, net jei tai reiškia būtinybę aukotis ar kartais reikia keisti savo planus. Įžengimas į dangų įvyko konkrečioje vietoje, Alyvų kalne, netoli tos vietos, kurioje Jėzus meldėsi prieš kančią, kad išliktų gilioje vienybėje su Tėvu; dar kartą matome, kad malda duoda mums malonę, leidžiančią gyventi ištikimai laikantis Dievo plano.

Evangelijos pabaigoje šventasis Lukas labai glaustai aprašo dangun žengimo įvykį. Jėzus nusivedė mokinius „palei Betaniją ir, iškėlęs rankas, palaimino juos. Laimindamas jis atsiskyrė nuo jų ir pakilo į dangų. Jie pagarbino jį, paskui, didelio džiaugsmo kupini, sugrįžo į Jeruzalę. Jie nuolat lankė šventyklą ir šlovino Dievą“ (*Lk 24, 50–53*). Norėčiau atkreipti dėmesį į du dalykus šiame pasakojime. Pirmiausia, prieš žengdamas į dangų, Jėzus daro kunigišką laiminimo gestą, o mokiniai tikrai išreiškia savo tikėjimą parpuldami, jie suklumpa palenkdami galvas. Tai pirmas svarbus dalykas: Jėzus yra vienintelis ir amžinas Kunigas, kuris kentėdamas perėjo mirtį ir kapą, prisikėlė ir įžengė į dangų; jis dabar visiems laikams yra pas Dievą Tėvą, kad mus užtartų (plg. *Žyd 9, 24*). Kaip tvirtina šv. Jonas savo pirmajame laiške, Jėzus yra mūsų užtarėjas – kaip gražu tai girdėti! Kai žmogus gauna šaukimą pas teisėją arba kelia kam nors bylą, pirmiausia jis turi susirasti advokatą, kuris jį gintų. Mes turime advokatą, kuris mus gina visuomet, apgina mus nuo velnio priekabių ir nuo mūsų pačių, nuo mūsų nuodėmių.

Brangūs broliai, seserys, turime tokį advokatą: nebijokime eiti pas jį ir prašyti atleidimo, prašyti Jo palaiminimo, prašyti, kad pasigailėtų mūsų! Jis visuomet atleidžia, jis mūsų advokatas: jis visuomet mus gina! Šito nepamirškite! Jėzaus įžengimas į dangų leidžia mums pažinti šią mūsų kelionėje labai guodžiančią tikrovę: Kristuje, kuris yra tikras Dievas ir tikras žmogus, mūsų žmogiškumas buvo iškeltas Dievop. Jis mums atvėrė šį kelią. Jis yra tarsi į kalną kopiančių žygeivių vadas, kuris, užkopęs į viršūnę, patraukia mus prie savęs, kad nuvestų pas Dievą. Jei patikime jam savo gyvenimą, jei leidžiamės jo vadovaujami, esame tikri, kad esame saugiose rankose, mūsų Išganytojo, mūsų Advokato rankose.

Kitas dalykas: šv. Lukas pasakoja, kad apaštalai, matę Jėzaus žengimą į dangų, grįžo į Jeruzalę „didelio džiaugsmo kupini“. Tai mums atrodo keistokai. Paprastai atsiskyrimas nuo artimųjų ar bičiulių, ypač mirties atveju, natūraliai kelia liūdesį, nes reiškia, kad nebegalėsime daugiau matyti to žmogaus veido, klausytis jo balso, džiaugtis jo meile ir buvimu. O evangelistas pabrėžia gilų apaštalų džiaugsmą. Ar tai įmanoma? Taip yra todėl, kad Jėzaus mokiniai tikėjimo

akimis suvokia: nors Jėzus pranyko jiems iš akių, jis amžiams pasilieka su jais, jų neapleidžia ir Dievo Tėvo šlovėje juos palaiko, veda ir užtaria.

Šventasis Lukas pasakoja apie žengimą į dangų taip pat Apaštalų darbų pradžioje pabrėždamas, kad šis įvykis yra tarsi grandis, sukabinanti ir susiejanti žemiškąjį Jėzaus gyvenimą su Bažnyčios gyvenimu. Šv. Lukas mini ir debesį, kuris uždengia pas Dievą žengiantį Jėzų nuo į jį žvelgiančių mokinių akių (plg. *Apd 1, 9–10*). Pasirodo du vyrai baltais drabužiais ir sako mokiniams, kad jie nestovėtų žiūrėdami į dangų, bet stiprintų savo gyvenimą bei liudijimą tikrumu, jog Jėzus sugrįš tokiu pat būdu, kaip ir išžengė į dangų (*Apd 1, 10–11*). Tai kvietimas semtis jėgų iš Kristaus karalystės kontempliavimo ir skelbti bei liudyti Evangeliją kasdieniame gyvenime: kontemplanuoti ir veikti, *ora et labora*, moko šv. Benediktas – krikščioniškajame gyvenime reikia vieno ir kito.

Brangūs broliai ir seserys, žengimas į dangų nereiškia Jėzaus nebuvimo, bet sako mums, kad jis nauju būdu gyvena tarp mūsų; jo jau nebėra konkrečioje pasaulio vietoje, kaip kad jis buvo prieš žengdamas į dangų; dabar Jėzus yra Dievo karalystėje, esantis visur ir visada, artimas kiekvienam iš mūsų. Gyvenime niekuomet nesame vieni, turime šį advokatą, kuris mūsų laukia ir mus gina. Niekuomet nesame vieni, mus veda nukryžiuotasis ir prisikėlęs Viešpats; drauge su mumis yra daugybė brolių ir seserų, kurie tyloje ir nematomi, šeimoje ir darbe, su problemomis ir sunkumais, su džiaugsmiais ir viltimis kasdien gyvena tikėjimu ir kartu su mumis neša į pasaulį Dievo meilės karalystę, – Kristuje Jėzuje, kuris prisikėlė, išžengė į dangų, kad būtų mūsų užtarėjas.

Apie talentus ir Paskutinį teismą

2013 m. balandžio 24 d.

Tikėjimo išpažinime sakome, kad Jėzus „vėl garbingai ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti“. Žmonijos istorija prasideda vyro ir moters sukūrimu pagal Dievo paveikslą ir panašumą, o baigsis Paskutiniu Kristaus teismu. Kartais užmirštami šitie du istorijos poliai, ypač tikėjimas galutiniu Kristaus grįžimu bei Paskutiniu teismu krikščionių širdyse ne visada aiškus ir tvirtas. Jėzus savo viešosios veiklos metu dažnai kalbėdavo apie savo galutinį atėjimą. Šiandien norėčiau apmąstyti tris evangelijų tekstus, kurie padeda mums geriau suprasti šį slėpinį – apie dešimt mergaičių, apie talentus ir apie

Paskutinį teismą. Visi trys palyginimai priklauso Jėzaus kalbai apie pasaulio pabaigą šv. Mato evangelijoje.

Visų pirma atsiminkime, kad išžengdamas į dangų Dievo Sūnus nusinešė pas Tėvą ir mūsų žmogiškumą, kurį pats buvo prisiėmęs; jis nori mus visus patraukti prie savęs, sukviesti visą pasaulį į Dievo glėbį, kad istorijos pabaigoje viskas būtų atiduota Tėvui. Tačiau tarp pirmojo ir galutinio Kristaus atėjimo yra „dabartinis laikas“ – tai laikas, kuriame gyvename. Šis „dabartinis laikas“ sudaro palyginimo apie dešimt mergaičių (plg. *Mt 25, 1–13*) kontekstą. Jame pasakojama apie dešimtį mergaičių, kurios laukia jaunikio, bet tasai vėluoja, ir jos užmiega. Staiga pranešus, kad jaunikis atvyksta, visos ruošiasi jį pasitikti. Penkios – išmintingosios – turi aliejaus savo žibintams, o kitų penkių – paikųjų – žibintai užgesę, nes jos nepasirūpino aliejaus; kol eina jo pirkti, atvyksta jaunikis, ir paikosios mergaitės nebegali patekti į vestuvių pokylį, lieka už durų. Jos beldžiasi, bet jau per vėlu, jaunikis atsako, kad jų nepažįsta. Palyginimo jaunikis yra Viešpats, o jo atvykimo laukimas – tai laikas, kurį jis mums visiems kantriai ir gailėstingai dovanoja iki savo galutinio atėjimo; tai budėjimo laikas, per kurį mūsų tikėjimo žibintai turi būti uždegti, tai vilties ir meilės laikas, per kurį mūsų širdys turi būti atviros gerumui, grožiui ir tiesai, tai laikas, kuriame turime gyventi pagal Dievo valią, nes nežinome nei dienos, nei valandos, kada Kristus sugrįš. Iš mūsų reikalaujama, kad būtume pasiruošę susitikimui, gražiam susitikimui, susitikimui su Jėzumi – tai reiškia, kad turime atpažinti jo buvimo ženklus, gairinti savo tikėjimą malda, sakramentais, turime budėti, kad neužmigtume, nepamirštume apie Dievą. Mergaičių tikinčiųjų krikščionių gyvenimas yra liūdnas, nelaimingas. Krikščionis turi būti laimingas, gyventi Kristaus džiaugsmu. Neužmikime!

Antrasis palyginimas apie talentus ragina mus pamąstyti apie tai, kaip mes naudojamesi Dievo duotomis dovanomis iki jo sugrįžimo, kai jis paklaus, kaip talentus naudojome (plg. *Mt 25, 14–30*). Puikiai atsimename tą palyginimą: prieš išvykdamas šeimininkas savo tarnams duoda talentus, kad jie juos naudotų jam nesant. Pirmam duoda penkis, antram – du, trečiam – vieną. Šeimininkui išvykus, pirmieji du pagausino talentų – palyginime kalbama apie tų laikų pinigus, – o trečiasis savąjį talentą užkasė ir vėliau jį nepanaudotą gražino šeimininkui. Grįžęs šeimininkas vertina jų darbus: giria pirmuosius du tarnus, o trečiąjį išvaro lauk į tamsybes, nes jis iš baimės buvo paslėpęs savo talentą, užsisiklėdamas savyje. Krikščionis, kuris užsisiklėdžia, kuris paslepia viską, ką Viešpats jam davė, yra ... jis nėra krikščionis! Toks krikščionis nedėkoja Dievui už viską, kuo yra apdovanotas. Šis palyginimas reiškia, kad

laikas laukiant Viešpaties grįžimo yra veiklos – mūsų veiklos laikas, kai privalome išnaudoti Dievo dovanas ne dėl mūsų pačių, bet dėl jo, dėl Bažnyčios, dėl kitų, stengtis auginti gėrį pasaulyje. Ypač šiandien, šiuo krizės laikotarpiu, svarbu neužsisklęsti savyje, neužkasti žemėje savo talento, savo dvasinių, intelektinių, medžiaginių turtų, viso to, ką Viešpats mums davė. Reikia atsiverti, būti solidariems, dėmesingiems kitiems. Mačiau aikštėje daug jaunuolių: ar taip yra? Ar čia daug jaunimo? Kur jis? Jūsų, esančių pradiniam gyvenimo kelio etape, klausiu: ar mąstėte apie Dievo jums duotus talentus? Ar mąstėte, kaip jais pasitarnauti kitų labui? Neužkaskite talentų! Siekite didelių idealų – tų, kurie plačiai atveria širdį, tarnavimo idealų, kurie padarys vaisingus jūsų talentus. Gyvenimas mums duotas ne tam, kad jį pavydžiai saugotume sau, bet kad dovanojume. Brangūs jaunuoliai, būkite didžiadvasiai! Nebijokite svajoti apie didžius dalykus!

Galiausiai keletas žodžių apie Paskutinio teismo fragmentą, kur pasakojama apie antrąjį Viešpaties atėjimą, kai jis teis visus žmones, gyvus ir mirusius (plg. Mt 25, 31–46). Evangelistas pasitelkia piemens, atskiriančio avis nuo ožių, įvaizdį. Į dešinę statomi tie, kurie gyvena pagal Dievo valią, kurie padėjo alkstančiam, ištroškusiam, svetimšaliui, nuogam, ligoniui, kaliniui. Pasakiau „svetimšaliui“ galvodamas apie daugelį svetimšalių, esančių čia, Romos vyskupijoje, ką nuveikėme dėl jų? O į kairę eina tie, kurie nepadėjo artimui. Tai reiškia, kad Dievas mus teis pagal artimo meilę, pagal tai, kiek mylėjome brolius, ypač silpniausius ir reikalingiausius pagalbos. Žinoma, visada turime atsiminti, kad esame nuteisinami ir išgelbėjami Dievo, kuris visuomet veikia pirmutinis, malone, nepelnytai dovanojamos meilės aktu; mes patys vieni nieko negalime. Tikėjimas visų pirma yra mūsų gauta dovana. Kad Dievo malonė galėtų nešti vaisių, reikia visada būti jam atviriems, reikia mūsų laisvo ir konkretaus atliepo. Kristus atėjo atnešdamas gelbstintį Dievo gailingumą. Mūsų prašoma juo pasikliauti ir į jo meilės dovaną atsiliepti doru gyvenimu, tikėjimo ir meilės įkvėptais veiksmais.

Brangūs broliai ir seserys, tenegąsdina mūsų mintis apie Paskutinį teismą, bet verčiau teskatina geriau išgyventi savo dabartį. Dievas su gailingumu ir kantrybe duoda mums šį laiką, kad mokytumės kasdien atpažinti jį vargšuose ir mažutėliuose, kad darytume gera ir budėtume melsdamiesi ir su meile. Idant mūsų gyvenimo ir istorijos pabaigoje Viešpats pripažintų mus gerais ir ištikimais tarnais. Ačiū.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Homilija Gerojo Ganytojo sekmadienį Vilniaus arkikatedroje

2013 m. balandžio 21 d.

Mano mylimi broliai ir seserys Kristuje,

su visa Bažnyčia švenčiame Gerojo Ganytojo sekmadienį. Šiandien miesto žmonėms sunku suvokti „ganytojo“ reikšmę. Kas jis yra? Ką ir kodėl jis gano?

Dievo Žodis mums perduoda svarbią žinią: *Aš – gerasis ganytojas. Geras ganytojas už avis gulto gyvybę* (Jn 10, 11). **Gerasis Ganytojas – Kristus.** Jo meilė ir rūpestis dėl visų Jam pavestųjų yra besąlyginis ir begalinis. Gerasis Ganytojas Kristus evangelijoje sako: *aš jas (t. y. savo avis) pažįstu* (plg. Jn 10, 27). Dievas ne tik pažįsta kiekvieną iš mūsų, bet ir myli. Jis vedasi savo avis į žaliuojančias ganyklas, kur trykšta atgaivinančios skaidriosios versmės.

Tačiau ne visos avys išgirsta savo Ganytojo balsą, ne visos jo klauso. Bažnyčios tradicijoje kartojasi vaizdinys, kurį galime pamatyti jau senose Romos katakombose, – Gerasis Ganytojas su avele ant pečių. Tai nėra romantiškas, sentimentalus paveikslėlis. Jis atskleidžia Dievo rūpinimąsi tais, kurie pasiklysta, nusilpsta, susipainioja nuodėmės brūzgynuose ir merdi neviltyje. Gerasis Ganytojas, palikęs kaimenę, eina ieškoti vienos pražuvėlės. Ją suranda, išsekusią ir pavargusią užsikelia ant savo gailingų pečių ir parsineša atgal į kaimenę. Avis nėra lengva, ji nebūna labai švari, dažnai – spurda, todėl Ganytojui nelengva žengti su šia našta ant pečių.

Jono evangelijoje kalbama ir apie avis, kurios yra *ne iš šios avidės. Ir jas man reikia atvesti* (plg. Jn 10, 16) į žaliuojančias ganyklas. Bažnyčia mus ragina neužsidauryti, bet kad būtume atviri, ieškotume ir skelbtume Evangeliją jos dar nepažįstantiems, kad būtų *viena kaimenė, vienas ganytojas* (Jn 10, 16).

Gerasis Ganytojas yra pavyzdys visiems kunigams ir vyskupams, maža to – kiekvienam siekiančiam mokytis, vadovauti, viešai kalbėti ar rašyti, nes jis turi būti pasiryžęs aukotis už tuos, kuriuos veda. Nepamirškime, kad žmogus – net ir labiausiai besistengdamas – geriausiai atveju yra tik Gerojo Ganytojo Kristaus blankus paveikslas. Jei žmogui bent šiek tiek pavyksta Kristumi sekti, tai tik todėl, kad jis, palaikomas Šventosios Dvasios, kiek pajėgdamas įgyvendina Gerosios Naujienos žodžius.

Įsteigdamas Bažnyčią ir pavesdamas apaštalui Petru tikinčiųjų bendruomenę, Viešpats suteikė jam, jo įpėdinams ir šių skirtings vyskupams piemens lazda – *pastoralą* pirmiausia ne kaip valdžios, bet kaip ganytojo tarnystės ženklą ir kaip regimą savo pagalbos ženklą. Ne vieną sunkią savo gyvenimo akimirką rėmiausi ta Viešpaties suteikta lazda, kai palaimintasis Jonas Paulius II paskyrė mane jūsų ganytoju.

Man nereikėjo už ganomuosius rizikuoti gyvybe ir laisve, kaip kad mano pirmtakams arkivyskupui Mečislovui Reiniui ir Julijonui Steponavičiui. Tačiau su jumis ir visa Lietuva teko gyventi nelengvus atsikūrimo metus. Po dešimtmečių prievartos ir niokojimo Bažnyčios dirvonai buvo kietai suminti ateistinio buldozerio; užžėlę melo, veidmainystės, baimės ir nepasitikėjimo piktžolėmis.

Tik drauge su jumis, dažnai jus paragindamas ir jūsų raginamas nepristigau drąsos ir jėgų darbuotis šiuose Bažnyčios plėšiniuose. Gerai žinote, kad paruošti dirvą sėjai dažnai būna sunkiau, negu berti sėklą į jau supurentą lauką. Todėl noriu iš visos širdies padėkoti kiekvienam, kuris nepabūgo sunkaus darbo, kuris tikėjo, kad Dievo Apvaizda yra drauge su mumis ir mums padeda, kurie dirbo įvairiuose Bažnyčios baruose.

Visų pirma dėkoju savo broliams kunigams bei vyskupams, vienuoliams ir vienuolėms. Labai dėliaugiuosi savo bendradarbiais pasauliečiais, kurie pasiaukodami triūsia įvairiose – ekonominėje, švietimo, kultūros – srityse. Tai artimiausi kurijos talkininkai ir įvairių tarnybų, *Caritas*, Šeimos, Katechetikos, Jaunimo centrų darbuotojai bei savanoriai. Dėkoju įvairiems katalikiškiems judėjimams bei organizacijoms, katalikiškai žiniasklaidai, parapijų bendruomenių pagalbininkams, tarybų nariams, vargonininkams, choristams, zakristijonams, valytojoms, bažnyčių puošėjoms. Ypač noriu padėkoti parapijose išikūrusiems maldų už kunigus grupių nariams, kurie maldą palaiko savo ganytojus.

Džiaugiuosi, kad vis daugiau intelektualų, akademinio pasaulio žmonių myli Bažnyčią ir aktyviai joje reiškiasi. Negaliu išvardyti visų, kurie yra tokie brangūs mano širdžiai ir kuriems noriu nuoširdžiai padėkoti. Jūs esate gyvieji Bažnyčios akmenys ir nuo jūsų tikėjimo, ištikimybės priklausys mūsų Bažnyčios ateitis. Jeigu būsite vieningi ir atsidavę Dievui bei Jo Bažnyčiai, savo gyvenimo ir darbo vaisiais liudysite Kristų.

Negaliu šiandien neprisiminti savo mylimo vyskupo Juozo Tunaičio, kuris dar taip neseniai paliko mus ir

iškeliavo į Dangaus tėvynę. Jo neįkainuojama bičiulystė ir pagalba buvo be galo brangi man asmeniškai ir svarbi arkivyskupijai.

Dėkoju vyskupui Arūnui. Nors dar tik treji metai jis yra Vilniuje, tačiau šilti ir broliški santykiai, uolumas ir ištikimybė sielovadoje atnešė gražių vaisių, kurie, tikiuosi, bus nokinami ir puoselėjami.

Norėčiau nuoširdžiai atsiprašyti visų, kuriuos vienaip ar kitaip įskaudinau. Dievas mato, kad tai padariau iš savo silpnumo ir ribotumo. Kristus mums dovanoja savąjį gailestingumą, kai mes nuoširdžiai jo prašome. Tikiuosi ir iš jūsų sulaukti atleidimo bei gailestingumo.

Esu be galo dėkingas Dievui, kad galėjau visą buvimo čia, Vilniuje, laiką kartoti: „Mane Viešpats gano: man nieko nestinga“ (*Ps 22, 1*). Nuoširdžiai linkiu, kad ir mano įpėdinis arkivyskupas Gintaras būtų nuolat supamas išganingojo Dievo veikimo. Tegul Šventosios Dvasios šviesa bei jėga palaiko jį ir visą Dievo tautą.

O aš ketinu ir toliau tarnauti mylimai Kristaus Bažnyčiai. Dievas mums suteikia daugybę galimybių Jį mylėti ir į Jo kvietimą atsiliepti. Šiandien meldžiu ir likdamas su jumis maldose, kol dangiškasis Tėvas pašauks, kasdien prašysiu, kad ir jūs visi iš pačių širdies gelmių nuolat džiaugtumėtės prisikėlusio Kristaus artumu, gailestingumu ir ramybe, pasak psalmės: „Nė keliaudamas slėniu tamsiausiu, aš nebijosiu, nes tu drauge būsi. <...> Tavoji malonė ir meilė palydi kiekvieną mano gyvenimo dieną“ (*Ps 22, 4; 6*).

Palaimintasis Jonas Paulius, šventindamas mane vyskupu, kalbėjo: „Gailestingumo Motina, šiuo meilingu vardu garbinama Aušros Vartuose Vilniuje! Pažvelk į savo sūnų, tau patikintų savo pareigas, į kurias jį šaukia Bažnyčia: apšviesk jį, palaikyk jį, išmelsk jam gausių Dievo malonių. Gailestingumo Motina! Su meile pažvelk į tą tautą, kurios sūnus yra naujasis arkivyskupas; palaimink prieš šešis šimtmečius Lietuvoje šaknis įleidusią Bažnyčią; palaimink jos ganytojus ir padėk, kad ji ir toliau, kaip praeityje, visada būtų tauri ir ištikima.“

Šie palaimintojo žodžiai lydėjo mano tarnystės kelionę Vilniuje. Kiek mano jėgos leis, ir toliau eisiu pas Aušros Vartų Dievo Motiną melstis už visą Dievo tautą. Tebus Ji visų mūsų Motina ir Užtarėja. Tegloboja ir tesaugo ji Bažnyčią ir mūsų mylimą Tėvynę Lietuvą.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas

Pamokslas Vilniaus arkikatedroje per ingresso šv. Mišias

2013 m. balandžio 23 d.

Jūsų Eminencija, Jūsų Ekscelencija Šv. Tėvo atstove, broliai vyskupystėje, seseriškų Bažnyčių – Stačiatikių ir Evangelikų liuteronų – ganytojai, broliai kunigai, pašvęstojo gyvenimo bendruomenių nariai, Jūsų Ekscelencija Prezidente, Jūsų Ekscelencija kadenciją baigęs Prezidente, Lietuvos valdžios [ir kitų valstybių] atstovai, brangūs broliai ir seserys Kristuje!

Šiomis pamaldomis, į kurias taip gausiai susirinkote, mes visi kartu pradėdame naują Vilniaus arkivyskupijos kelionės tarpsnį. Šiandienos apmąstymui labai tinka keliaujančios Dievo tautos įvaizdis, kurį Vatikano II Susirinkimo tėvai pasirinko kaip svarbiausią Bažnyčios apibūdinimą. Pirmajame skaitinyje girdėjome apie šios kelionės galutinį tašką – Kristus, „Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga“, skelbia: „Įvyko“ (Apr 21, 6), Dievo tautos tikslas pasiektas. *Aprėškime* mums jau atskleista laiminga pabaiga – Pažadėtoji žemė. Į ją keliauja labai skirtingi asmenys ir grupės, skirtingos gentys, atradę vienybę ir bendrystę būdami tos vienos Dievo tautos nariais.

Kaip žydų tautai bėgant iš Egipto nelaisvės, taip ir mūsų Tėvynei atsitolinant nuo praėjusio amžiaus okupacinės vergijos, šis kelias lydima sunkumų ir vargų. Pats Kristus Evangelijoje mums sako: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teneša savo kryžių ir teseka manimi“ (Lk 9, 23). Apie tai byloja ir mūsų Arkivyskupijos globėjo Šv. Jurgio pavyzdys – karys ir kankinys, pažinęs Tiesą, nepabūgo jos liudyti iki mirties. Tikrieji taikdariai nėra pacifistai, kurie leidžia visiems daryti, ką jie nori, bet kariai, kurie narsiai atremia puolimus siekdami apginti ir išsaugoti Tiesą net mirties akivaizdoje.

Tokių Tiesos gynėjų, kuriuos turiu garbę, o kartu didžiulį iššūkį dabar vadinti savo pirmtakais, Vilniuje netrūko – tai palaimintasis Jurgis Matulaitis, Dievo tarnas Mečislovas Reinys, arkivyskupas Julijonas Steponavičius. Į altoriaus garbę pakelti Tiesos nešėjai, Dievo valia gyvenę ir liudiję savo tikėjimą šioje arkivyskupijoje – tai mums visiems itin brangūs šv. Kazimieras, šv. Rapolas Kalinauskas, šv. Faustina, pal. Mykolas Sapočka, kurių užtarimo šaukiamės, kurių meilės Dievui ir artimui kupinas gyvenimas mus skatina nepailstant skelbti Kristų.

Šiandien iš visos širdies dėkojame už Jo Eminencijos kardinolo tėvystę, ganytojišką tarnystę ir prašome, kad savo malda, išmintimi ir sielovados dovanomis toliau lydėtų šios arkivyskupijos bendruomenės kelionę. Iš Jūsų rankų gavęs visus tris kunigystės šventimų laipsnius, nuolat jautęs rūpestingą globą, lydėjusią mane visą dvasininko kelią, savo ir arkivyskupijos vardu tauriu Viešpačiui už Jus ir Jums – Ačiū!

Jo Eminencijos vedama ši arkivyskupija per pastaruosius dešimtmečius išgyveno nepaprastą atsinaujinimą. Atstatyti ne tik pastatai, Bažnyčios struktūros, dialogas su valdžia – atkurtas laisvas bendruomeninis ir maldos gyvenimas. Visam tam didžiulį postūmį suteikė popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymas Lietuvoje. Šiais metais švęsdami šios kelionės dvidešimtmetį turime vėl išgirsti Palaimintojo mums tartus žodžius, kviečiančius mus į atsinaujinimą Kristuje.

Tautai veržiantis į savarankišką būtį mes jau patyrėme, kad valstybės laisvė priklauso ne tik nuo nepriklausomybės paskelbimo, bet ir nuo kiekvieno piliečio kaip laisvo asmens susivokimo bei apsisprendimo. Idant turėtume dvasinę laisvę, būtina nuolat gyventi Priskėlusio Kristaus malonėje ir vienybėje su Juo žengti mūsų bendros kelionės tikslo link.

Klaidžiame kelyje reikia švyturių, reikia perspektyvos, reikia pažvelgti į dangų. Šios Arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčia yra nuostabus perspektyvos būtinumo pavyzdys. Dažnam vos įėjus atrodo, kad bendras vaizdas dėl juodo ir raudono marmuro yra tamsus. Toks įspūdis tveria tol, kol nepakeli akių aukštyn, kol nesuvoki, kad du trečdaliai koplyčios erdvės yra šviesios spalvos. Balti lipdiniai už altoriaus kyla iki pat kupolo, į kurį pažvelgus atsiveria visas koplyčios grožis. Kai žvalgoms pažeme, tai galvojame tik apie kasdienio gyvenimo sunkumus, tarpusavio ginčus, susitelkiame į niautynes vieni su kitais žemiškajame lygmenyje regėdami aibę priešų. Tačiau tikrieji mūsų priešai visai kiti – tikroji kova vyksta dvasiniame lygmenyje su nuodėme ir demonais, kurie naudojasi mūsų silpnumais ir ydoms, kad nesigręžtume į viršų, į dangų, iš kur ateina pagalba.

Tikėjimo metai kviečia pakelti akis – atpažinę savo kelionės tikslą ir Tą, kuris mus vienija, pasirinkę gyventi kaip laisvi žmonės Kristuje, galėsime drąsiai žengti į priekį. Įveikti sunkumus galime stiprinami ištesėto Viešpaties pažado: „Trokštančiam aš duosiu dovanai gerti iš gyvojo vandens šaltinio“ (Apr 21, 6), – girdėjome pirmajame skaitinyje. Liūdniausia, kai žmogus taip serga, kad nebejaučia alkio ar troškulio – gyvybę išsaugančio signalo apie būtiniausių dalykų stoką.

Tada reikia pagalbos iš šalies – tų, kurie mus myli ir mumis rūpinasi. Apie tai primena šv. Augustino pamokymas ganytojams:

Negana to, avys yra užsispyrusios. Kai ieškoma paklydusių, jos ima tvirtinti, kad dėl savo paklydimo ir pražūties mūsų nebepažįsta: „Kodėl prie mūsų pristojote? Kodėl mūsų ieškote?“ Tarsi jų paklydimas ir žengimas į pražūtį nebūtų ta priežastis, dėl kurios jų tykome ir ieškome. Ji tęsia: „Jei esu paklydusi, jei einu į pražūtį, kodėl manęs tykai? Kodėl manęs ieškai?“ Kadangi esi paklydusi, noriu tave sugrąžinti; kadangi esi pražuvusi, noriu surasti. „Bet aš noriu klaidžioti, aš noriu eiti į pražūtį.“ Tu nori klaidžioti, tu nori eiti į pražūtį? Kaip gerai, kad aš to nenoriu. Taip, aš drįstu pripažinti, kad esu nepageidaujamas. Bet girdžiu apaštalą prabylant: Skelbk žodį, veik laiku ir nelaiku (Sermo 46, 14–15).

Dabartinė visuomenė dažnai užgniaužia kiekvieno žmogaus viduje turimą Dievo alkio, Dievo troškulio pajautimą. Nuodėmingų ar tiesiog lengvabūdiškų pasiūlymų antplūdis užmarina šį Dievo poreikį, be kurio žmogaus likimas netenka galutinės prasmės. Todėl popiežius mus ir kviečia į Naująją evangelizaciją – padėkime sau ir kitiems atrasti dvasinei gyvybei taip reikalingą Dangaus malonių ryšį.

Šis ryšys atsispindi mano pasirinktame vyskupo šūkyje: „Malonė, gailestingumas ir ramybė.“ Malonė – visa ko pradžia. Krikšto dovana ir tolesnis Šventosios Dvasios veikimas mus įgalina, įpareigoja gyventi Kristaus laisvėje ir žengti per gyvenimą bendrystėje su Juo. Gailestingumas, – kuris taip įspūdingai apreikštas Vilniuje, – byloja mums, kad kiekvienas patyręs Dievo meilę, nuodėmių atleidimą naudotumės sakramentine dovana, leidžiančia likti vienybėje su Juo, ir skleistume Dievo Gailestingumą: atleisdami vieni kitiems, padėdami vieni kitiems, dalydamiesi tuo, ką Dievas mums yra suteikęs. Ramybė – tai mūsų visų kelionės tikslas, nes siekiame ne tik šiame gyvenime patirti vienybę ir harmoniją su Dievu, o per ją – su savimi bei artimaisiais, bet ir likti Jo prieglobstyje amžinybėje.

Visu savo gyvenimu rengdamiesi ramybei amžinybėje einame kartu – tai mūsų bendra Dievo tautos Vilniaus arkivyskupijoje kelionė. Pirmiausia patys turime būti sustiprinti iš Gyvojo vandens šaltinio – Dievo malonės, tik tada galėsime padėti kitiems. Todėl atsinaujinimas turi prasidėti nuo mūsų pačių. Pirmiausia – nuo vyskupų ir kunigų, kad su uoliu užsidegimu tarnautume Dievo tautai. Nuo pašvęstojo gyvenimo seserų ir brolių, kad su visišku atsidavimu gyventumėte maldos, aukos ir tarnystės dvasia. Taip pat ir nuo pasauliečių, kad namų bendruomenėje kurdami tikėjimo aplinką, gaivindami parapijas, jungdamiesi į

įvairius judėjimus liudytumėte ir skleistumėte Evangeliją. Tada galėsime iš tiesų padėti tiems, kurie nebepažįsta dvasinę gyvybę palaikančios pagalbos poreikio, kurie neprisileidžia artyn Jėzaus Kristaus, bėga nuo gyvojo vandens versmės.

Kunigo Stasio Ylos sudaryto maldyno, iš kurio meldžiausi vaikystėje, žodžiais noriu kreiptis užtarimo į Vilnių globojančią Gailestingumo Motiną:

O Skaisčiausioji Mergele Marija, kuri iš Aušros Vartų iš-tisus amžius švieteį mūsų kraštui ir savo malonius spindulius bėrei! Išprašyk iš savo mieliausiojo Sūnaus kalčių atleidimą, sužadink mūsų viltį, suk elk tarp lietuvių vienybės ir galingo pasiryžimo nugalėti visas kliūtis dvasią. O Marija, dangaus ir žemės Karaliene, sergėk, globok mūsų Tėvynę ir jos vaikus.

(Arkivyskupas Gintaras Grušas kreipėsi lenkiškai.)

Brangūs broliai ir sesės! Augau lietuvių emigrantų šeimoje JAV, todėl gerai suprantu savos kultūros bei kalbos išsaugojimo rūpestį ir įsipareigojimo bei meilės šaliai, kurioje gyvena, svarbą. Tik Kristus padeda ir veda mus į vienybę – asmeninės tapatybės ir bendruomenės dermę. Jis yra mūsų kelionės tikslas ir veda mus kaip Ganytojas. Kviečiu arkivyskupijos tikinčiuosius kaip Dievo tautos narius keliauti Kristaus ramybės link. Dievo Gailestingumo spinduliai, sklindantys iš Gailestingumo Jėzaus Širdies, tenušviečia šį kelią.

(Arkivyskupas Gintaras Grušas į svečius kreipėsi angliškai.)

Šia proga dėkoju broliams vyskupams ir draugams, atvykusiems į mano inauguracijos Mišias iš kaimyninių vyskupijų ir kitų pasaulio šalių. Mūsų istorija ir brolystė tenušviečia mūsų Bažnyčių ir visos Dievo tautos ateitį.

Dievo malonė, gailestingumas ir ramybė tebūna su Jumis visais (plg. 1 Tim 1, 2). Amen.

Kardinolo Stanisława Dziwiszo paskyrimas ypatinguoju pasiuntiniu Kauno arkikatedros jubliejaus proga

Garbingajam Mūsų Broliui *STANISŁAWUI*,
Šventosios Romos Bažnyčios
Kardinolui *DZIWISZUI*,
Krokuvos Arkivyskupui Metropolitui

Kauno bažnytinė bendruomenė su dėkingumu ir iškilmingai švenčia Katedros šešių šimtų metų minėjimą. Pastatyta 1413 metais, ji priskiriama prie pirmųjų krikščionių šventovių Lietuvoje. Išsiskiria architektūros grožiu ir ypač liudijimu daugybės tikinčiųjų, kurie, bėgant amžiams, šiame pastate meldė Dievo dovanų sau ir saviesiems bei visiems Lietuvos gyventojams, užtariant šventiesiems apaštalams Petru ir Pauliui. Ši šventovė vėliau tapo Katedra ir gavo mažosios Bazilikos titulą. Kadangi 1926 metais buvo įsteigta Kauno metropolinė provincija, minėta šventovė gavo ir Arkivyskupo Metropolito Katedros garbę. Suvaržymų laikais, ypač religijai priešiško režimo metais, visos Lietuvos tikintiesiems ji buvo labai ryškus krikščioniško tikėjimo ir ištikimybės Apaštalu Sostui saugojimo ženklas.

Brangios Kauno kaimenės tikintieji, vadovaujami tikrai uolaus Ganytojo ir kunigų, minėdami Katedros ištakas ir jos istoriją, siekia ir toliau uoliai žengti dvasinėje kelyje. Pats Kauno Arkivyskupas Metropolitas, Garbingasis Brolis Sigitas Tamkevičius SJ, padrašino jam pavestus tikinčiuosius, kad ilgametėje šios katalikų bendruomenės istorijoje jie galėtų su nuostaba aiškiai regėti Viešpaties dosnumą ir patirti akstiną nuolatos gyventi atnaujintą gyvenimą Kristaus šviesoje.

Todėl minėtasis Ganytojas maloniai paprašė brangų Mūsų pirmtaką Benediktą XVI atsiųsti kurį nors kardinolą, kuris Kauno mieste atstovautų Romos Popiežiui ir išreikštų jo meilę šiai bendruomenei. Laikydami Mūsų pirmtako nuomonės, dėmesį atkreipiame į Tave, Garbingasis Mūsų Broli, kuris eini labai svarbias Krokuvos arkivyskupo metropolito pareigas, ir šiuo raštu skiriame Tave MŪSŲ YPATINGUOJU PASIUNTINIUI minėtam šešių šimtų metų Kauno katedros bazilikos minėjimui, kuris tame mieste bus švenčiamas ateinančio gegužės mėnesio 5 dieną.

Taigi vadovausi iškilmingai Eucharistijai ir Mūsų vardu pasveikinsi minėtąjį Arkivyskupą bei kitus vyskopus, kunigus, vienuolius vyrus bei moteris, valstybinės valdžios atstovus ir visus tikinčiuosius. Labiausiai linkime, kad visi, minėdami garbingą Bažnyčios Lietuvoje istoriją, su naujomis jėgomis ir nauju uolumu rodytų

ypatingą meilę Kristaus Bažnyčiai bei Evangelijai ir pasižymėtų veikliu tikėjimu kasdieniame gyvenime.

O Mes Tave, Garbingasis Mūsų Broli, kuris rodai ypatingą prielankumą Metropolinei Kauno Bažnyčiai ir jai padovanojai palaimintojo Jono Pauliaus II relikviją, šioje Tavo pasiuntinybėje palydėsime maldomis. Galiausiai mielai suteikiame Tau apaštališkąjį palaiminimą, Mūsų palankumo Tau ženklą ir dangiškų dovanų laidą, kurį perduosi visiems šventės dalyviams.

Vatikanas, 2013 m. balandžio 5 d.,
pirmieji Mūsų pontifikato metai

Pranciškus

Kardinolo Stanisława Dziwiszo homilija Kauno arkikatedroje

2013 m. gegužės 5 d.

Garbingasis Kauno Arkivyskupe Metropolite –
jubiliejinų iškilnių Šeimininke,
Ponia Prezidente, Pone Premjere,
Pone Seimo Pirmininke,
Brangūs Broliai Vyskupai ir Kunigai,
Brangūs broliai ir seserys!

1. Visų pirma noriu išreikšti savo džiaugsmą, kad galiu drauge su jumis iškilmingai švęsti Eucharistiją Kauno arkikatedros šešių šimtų metų jubliejaus proga. Man buvo suteikta garbė šiandien atstovauti Šventajam Tėvui kaip jo ypatingajam pasiuntiniui. Šį sprendimą priėmė dar popiežius Benediktas XVI paskutinėmis savo pontifikato dienomis, o jį patvirtino popiežius Pranciškus. Atvežu jums jo ypatingą palaiminimą bei jo maldos už Kauno arkivyskupiją ir visą Bažnyčią Lietuvoje dovaną.

Atvežu jums taip pat ir Krokuvos Bažnyčios sveikinius ir maldos dovaną. Atvežu tas dovanas nuo šventojo vyskupo ir kankinio Stanislovo bei šventosios karalienės Jadvygos, kurių relikvijos ilsisi Vavelio katedroje, kapų. Seseriška, kiek vyresnė už jus Krokuvos Bažnyčia džiaugiasi jūsų jubiliejumi.

Jau šešis amžius ši šventovė yra Dievo susitikimo su savo tauta vieta. Šios bažnyčios sienos ir erdvė buvo ir yra viena po kitos sekančių žmonių kartų, kurios šioje žemėje gimė ir keliavo į amžinybę, tikėjimo, vilties ir meilės liudininkės. Čia nukryžiuoto ir prisikėlusio Viešpaties mokiniai patikėjo Jam savo džiaugsmus ir liūdesį,

savo sunkią patirtį ir viltis. Čia jie stiprino tikėjimą Dievo žodžiu ir gyvybę teikiančiais sakramentais. Čia jie ištvėrė keliasdešimt metų bedieviškos ir nežmoniškos sistemos, kuri žadėjo sukurti žemėje rojų, bet paliko po savęs griuvėsius. Tais sunkiais laikais Kauno arkikatedra buvo svarbi vieta tiems, kurie, nepaisant blogio galybės, apgavysčių ir prievartos, buvo, kaip psalmininkas, įsitikinę, kad Viešpats teikia stiprybę savo tautai, kad Viešpats savo tautą laimina ramybe (plg. *Ps 29, 11*).

2. Dievo žodis, kurį girdime šventovės jubiliejaus metu, veda mus į dar gilesnę tikrovę, kurios dalyviais esame mes visi. Prieš akimirka perskaitytoje Evangelijoje girdime svarbų klausimą. Jį savo artimiausiems mokiniams uždavė Mokytojas iš Nazareto: „O kuo jūs mane laikote?“ (*Mt 16, 15*). Tai klausimas apie Jėzaus tapatybę, o drauge ir apie jo pasiuntinybę. Kas Jis yra? Iš kur kilęs? Kokios pozicijos laikytis Jo atžvilgiu? Visų mokinių vardu atsakė Simonas Petras: „Tu esi Mesijas, [Kristus], gyvojo Dievo Sūnus!“ (*Mt 16, 16*). Tai buvo tikras, autentiškas tikėjimo išpažinimas. Kaip tik todėl žvejys iš Galilėjos išgirdo atsakymą: „Palaimintas esi, Simonai, Jonos sūnau. <...> Tu esi Petras – Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės“ (*Mt 16, 17–18*).

Tas pats klausimas: „O kuo jūs mane laikote?“ užduodamas Jėzaus mokiniams kiekvienoje epochoje, kiekvienoje situacijoje. Lietuvoje, nepaisant totalitarinės sistemos laikais buvusių persekiojimų ir slopinimo, garbingai atsakėte į šį klausimą. Tačiau šis klausimas šiandien vėl iš naujo užduodamas mums visiems, kiekvienai ir kiekvienam iš mūsų. Koks atsakymas šiandien bus Bažnyčios ir lietuvių tautos? Linkiu jums, kad Kauno arkikatedros, svarbios tikėjimo liudininkės, jubiliejus padėtų jums pažvelgti į gilumą ir rasti teisingą atsakymą.

Teisingo atsakymo jus prieš dvidešimt metų mokė Jonas Paulius II, ragindamas eiti paskui Kristų ir Jam patikėti savo likimą, į Jį sudėti savo viltis. Tokio nusistatymo mus šiandien moko popiežius Pranciškus. Jis padeda mums, kad su entuziazmu atsakytume Jėzui: „Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus.“

Su visa Bažnyčia džiugiai priėmėme naująjį popiežių ir jo tarnystę, jo stilių. Priimkime taip pat ir jo mokymą, kad jis taptų mūsų gyvenimo programa. Šventasis Tėvas ragina mus su evangeliniu paprastumu sekti Jėzų Kristų. Mus džiugina, kad jau nuo pirmųjų savo kalbų popiežius Pranciškus kreipia mintis į Dievo gailingumą. Ši žinia mums buvo apreikšta čia, Lietuvoje, ir Lenkijoje per nuolankią seserį Faustina, o visai Bažnyčiai ir pasauliui ją perdavė palaimintasis Jonas Paulius II. Jau visuotiniu tapęs pamaldumas Dievo

Gailestingumui pripildo mus vilties. Lietuva drauge su Lenkija tegu toliau skelbia gailestingąją Jėzaus Kristaus meilę šių dienų pasauliui.

3. Šventasis Paulius – kaip girdėjome – sulygina Bažnyčią su Dievo statyba, kurios pamatas yra pats Jėzus. „Juk niekas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kuris jau padėtas, kuris yra Jėzus Kristus“ (*1 Kor 3, 11*). Bažnyčia, Dievo statyba, yra gyva, nes ją sudarome mes patys. Mes esame jos gyvieji akmenys. Ji auga mūsų protuose ir širdyse. Ji auga tarp mūsų, nešiojančių nesunaikintą šventojo Krikšto ženklą.

„Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir jumyse gyvena Dievo Dvasia? Jei kas Dievo šventovę niokoja, tą Dievas suniokos, nes Dievo šventovė šventa, ir toji šventovė – tai jūs!“ (*1 Kor 3, 16–17*). Tie apaštalo žodžiai mums primena atsakomybę už mūsų asmeninį šventumą, o drauge – ir už Bažnyčios šventumą. Šventas yra tikrai Dievas, o mūsų šventumo matas yra susivienijimas su Dievu taip, kad Jis būtų visų mūsų asmeninių, šeimyninių ir visuomeninių rūpesčių centre. Su tuo susijęs ir liudijimas, kuriuo turime paliudyti Jėzų ir Jo Evangeliją šiuolaikiniame pasaulyje. Iškalbingi yra prieš dvejus metus pasakytą Benedikto XVI žodžiai, kad „visi gali atsiverti Dievo veikimui, Jo meilei; mes, krikščionys, liudydami Evangeliją, privalome būti gyvu ženklu; maža to: daugeliu atveju esame vienintelė Evangelija, kurią šiuolaikiniai žmonės dar skaito“ (2011 03 09 homilija). Galime ir privalome būti vilties liudininkais gyvenimo prasmės ieškantiems žmonėms.

4. Ypatingu tikėjimo liudytoju šiuolaikiniame pasaulyje buvo palaimintasis popiežius Jonas Paulius II. Atsiename jo raginimą pontifikato inauguracijos dieną: „Nebijokite priimti Kristaus ir paklusti Jo valdžiai! Padėkite popiežiui ir visiems, kurie nori tarnauti Kristui ir, padedami Kristaus valdžios, tarnauti žmogui ir visai žmonijai! Nebijokite! Atverkite, plačiai atlapokite duris Kristui! Atverkite jo išganingai valdžiai valstybių, ekonominių ir politinių santvarkų, įvairių kultūros sričių, civilizacijos ir išsivystymo sienas. Nebijokite! Kristus žino, „kas yra žmoguje“. Tik jis tai žino! <...> Leiskite Kristui kalbėti žmogui“ (1978 10 22 homilija, n. 5).

Kaip jaudindamiesi ir atidžiai šių pranašišku žodžių klausėsi žmonės Lietuvoje, Lenkijoje ir visur, kur buvo nešamas komunistinės ir ateistinės sistemos jungas, draudžiantis, jog Kristus kalbėtų žmogui, nušviestų jo niūrios egzistencijos erdvę, įlietų į žmonių širdis išgelbėjimo, vilties, kad jų likimas gali radikaliai pasikeisti.

5. Drauge su išrinkimu į šventojo Petro Sostą Jonas Paulius II privalėjo išplėsti savo širdies ribas, kad joje tilptų

visi Jėzaus Kristaus mokiniai, iš visų žemynų ir tautų. Šventasis Tėvas stengėsi būti visiems viskuo. Ši nuostata ypatingai atsispindėjo šimtas keturiuose apaštališkiosiose kelionėse, į kurias jis leidosi, kad pasiektų net tolimiausius užkampius ir sustiprintų tikėjimo brolius.

Ar bereikia sakyti, kokia artima jo širdžiai buvo Lietuva? Tą artumą jis išgyveno dar Krokuvoje, karalių mieste, ištikus amžius išlaikiusiame glaudžius ryšius su Lietuva. Jis buvo išauklėtas pagal šias tradicijas. Jam buvo artimas jūsų krašto, keliasdešimčiai metų netekusio laisvės ir nepriklausomybės, likimas. Lietuvai visuomet buvo vietos popiežiaus maldoje.

O kai išmušė laisvės valanda, jis atvyko pas jus, kad sustiprintų savo brolių ir seserų tikėjimą. Vilniuje 1993 metų rugsėjo 4 dieną pasakė: „Esate išgyvenę ilgą laikotarpį, kai jūsų tikėjimas tarsi taurusis metalas ugnyje buvo skaudžiai išmėgintas. Tačiau po priverstinės tylos apie Dievą sulaukėte meto, kai drąsiai skelbiama Evangelija ir jūsų asmeniniu pavyzdžiu statoma Kristaus karalystė. Kančia ir Kryžius išlieka: vakarykščius išmėginimus tikrai lydės šios dienos ir rytojaus išbandymai. Evangelizacijos našta bus įvairi, bet visados išliks kaip Kristaus Kryžius, tas Kryžius, kuris kyla virš šventovių ir turi būti išpaustas į kiekvieno tikinčiojo širdį“ (Vilnius, Kalba Arkikatedroje, n. 2).

O čia, Kaune, rugsėjo 6 dieną Jonas Paulius II jus pakvietė liudyti Kristų. Prisiminkime jo žodžius: „Kiekvieno krikščionio pašaukimas – liudyti Kristų visu savo gyvenimu. Visų pirma liudyti Kristų asmeniniu gyvenimu: turime jį nuoširdžiai derinti prie Evangelijos, paklusti visiems dieviškiems įsakymams, kiekvienu metu elgtis taip, kaip moko Viešpats. <...> Šiandieniu Lietuvos istorijos tarpsniu kaip niekad svarbu, kad Šventosios Dvasios apšviesta visa krikščioniškoji Bendruomenė suvoktų uždavinį ir pasiuntinybę. Kiekvienas asmeniškai yra kviečiamas liudyti Kristų, bet šis kvietimas skirtas ir visai Dievo tautai, – galime sakyti, kad tikinčiųjų atsakomybė yra bendruomeninė“ (Homilija Kaune, n. 5–6). Tie žodžiai ir po dvidešimties metų išlieka aktualūs ir naujoje tikrovėje, naujų iššūkių, su kuriais susiduria Lietuva, akivaizdoje.

Taip pat čia šventųjų Mišių pabaigoje Jonas Paulius II pateikė ir savo asmeninį liudijimą. Jis tada pasakė: „Kai tik buvau paskirtas į Petro Sostą, galvojau apie mūsų Motiną Aušros Vartų Mergelę, ir šiandien turiu padėkoti mūsų Motinai, kuri mane vedė ir atvedė iki Kauno.“

6. Brangūs broliai ir seserys, Kauno arkikatedros jubiliejus švenčiamas Tikėjimo metais. Kelių popiežių iš eilės – Jono Pauliaus II, Benedikto XVI ir Pranciškaus –

visi esame kviečiami pagilinti ir atgaivinti savo tikėjimą, tačiau taip pat ir dalytis savo tikėjimu su kitais. Negalime likti abejingi situacijai daugelio mūsų laikmečio žmonių, kurie, palytėti sekuliarizmo ideologijos, gyvena taip, tarsi Dievo nebūtų, tarsi Jis neturėtų jiems ko pasakyti, tarsi galėtų išsigelbėti, išgelbėti savo likimą vieni patys. Šiuolaikinės Bažnyčios programa yra naujosios evangelizacijos programa. Taip pat ir apie ją Kaune kalbėjo palaimintasis popiežius ir meldėsi, kad „visų Lietuvos dukterų ir sūnų žodžiai ir darbai taptų „naująja evangelizacija“. Nauja ne turiniu, kuris visad lieka tas pats – tai dėl žmonijos išganymo mirusio ir prisikėlusio Kristaus skelbimas, – bet nauja savo metodais ir būdais, gebančiais atsakyti į mūsų laiko poreikius. Kad atsinaujintų viso jūsų krašto „veidas“...“ (n. 7).

Giedokime šiandien pilną dėkingumo „Tave, Dieve, garbinam“ už šešis šios šventovės, tos tikėjimo ir maldos vietos, tos erdvės Dievui ir žmogui šimtmečius. Padėkokime istorijos Viešpačiui už Jo buvimą gyvenime, žmonių, kurie čia su Juo susitikdavo ir toliau susitinka, varguose ir viltyse. Patikėkime Jam visus mūsų kasdienes reikalus užtariant „Šventajai Mergelei, kuri gina Čenstakavą ir šviečia Aušros Vartuose“. Paveskime Dievui Bažnyčios ir lietuvių tautos rūpesčius užtariant palaimintajam Jonui Pauliui II, kuris ypatingu būdu yra šioje šventovėje savo relikvijomis, o dabar, be abejo, mus laimina iš aukštybių. Amen!

Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus SJ žodis Kauno arkikatedros jubiliejų pasitinkant

Arkikatedros 600 m. jubiliejus primena ilgą, garbingą ir kartais labai skaudžią mūsų Bažnyčios ir tautos istoriją. Prieš 600 metų Kaune, tarp Nemuno ir Neries, buvo pastatyta bažnyčia, kurioje meldėsi visai neseniai Krikštą priėmę mūsų protėviai, o žemaičiai dar laukė savojo Krikšto valandos. Karai ir gaisrai ne kartą nioškojo šią bažnyčią. XVIII amžiuje ji buvo baigta statyti ir įgijo dabartines architektūrinės formas. Istorijos vingaiai lėmė, kad ši bažnyčia tapo Žemaičių vyskupijos širdimi – vyskupo katedra. Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius į Kauną 1864 m. atvyko kaip tremtinys, bet savo dvasia visuomet buvo laisvę mylintis ir ją ginantis ganytojas. Toks vyskupas tamsiais carinės Rusijos okupacijos metais Lietuvai, Žemaičių vyskupijai ir Kaunui buvo tikra Dievo dovana.

1918 m. atgavus Nepriklausomybę ir 1926 m. įkūrus bažnytinę provinciją Arkikatedra tapo laisvos Lietuvos

religinio gyvenimo širdis ir siela. Joje uoliai tarnavę kunigai padėjo tikintiesiems savo širdyse statyti dvasines katedras.

Slogiais sovietų okupacijos metais tikintieji ypač mylėjo šią Katedrą ir, nepaisant visų suvaržymų, ją gausiai lankė ir meldė Aukščiausiąjį laisvės dovanos. Arkikatedros pašonėje glaudėsi vienintelė Lietuvoje Kauno kunigų seminarija. Prie didžiojo altoriaus seminaristai priimdavo kunigystės šventimus ir pasklisdavo po visą Lietuvą tarnauti Dievui, nešdami Evangelijos šviesą.

Su dideliu džiaugsmu Kauno arkikatedroje pasitikome Lietuvos kardinolą Vincentą Sladkevičių, o išriedėjus paskutiniams sovietinių okupantų tankams 1993 m. su dar didesniu džiaugsmu čia pasitikome palaimintąjį popiežių Joną Paulių II.

Šioje Arkikatedroje mes susirenkame džiaugsmo, vargų ir pavoju, panašių į Sausio 13-ąją, valandomis. Čia dėkojame Viešpačiui, kad Jis mus myli ir laimina. Čia sudedame savo karščiausius prašymus, kad nepamesume kelio dėl pasaulio siūlomų takelių ir kad visuomet būtume gyvybės kultūros nešėjais.

Arkikatedros jubiliejus skatina mus dėkoti Dievui už Lietuvos ir Žemaitijos Krikštą, už mūsų tėvus ir protėvius, branginčius Evangelijos nušviestą kelią ir išsaugojusius tikėjimą pačiais sunkiausiais metais, kai būdavo draudžiamas net lietuviškas žodis, o tikėjimas – persekiojamas. Jubiliejus – tai Viešpaties padovanotas metas mums visiems su džiugiu dėkingumu atsinaujinti savo širdies gelmėse.

Palaimintasis Jonas Paulius II ir Lietuva

Popiežiaus ypatingojo pasiuntinio Krokuvos arkivyskupo kardinolo Stanisława Dziwiszo pranešimas iškilmingoje konferencijoje

2013 m. gegužės 4 d.

1. Labai džiaugiuosi, turėdamas galimybę antrą kartą apsilankyti Lietuvoje ir pirmą kartą viešai prabilti taip man brangioje jūsų žemėje. Mano atmintyje įrašytos visos tarptautinės apaštališkosios Jono Pauliaus II kelionės, nes jose tiesiogiai ir artimai dalyvavau kaip asmeninis Šventojo Tėvo sekretorius. Vis dėlto mano širdžiai ypač artimi palaimintojo popiežiaus vizito Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje 1993 metais prisiminimai.

Tada mūsų akivaizdoje įvyko tikras stebuklas. Įvyko tai, kas dar prieš keletą metų atrodė neįtikėtina suvoikiant imperijos, vadintos Sovietinių Socialistinių Respublikų Sąjunga, politinę svarbą ir karinę galią. Dar kartą paaiškėjo, kad Dievas yra istorijos Viešpats ir Jis savo rankoje laiko žmonių likimus. Tai Dievas priminė likimą pavergtų tautų, iš kurių per ištisus dešimtmečius buvo atimta teisė į apsisprendimą, į nepriklausomybę, į laisvę. Tai Dievas priminė likimą žmogaus, pasmerktą gyventi bedieviškoje ir totalitarinėje komunistinėje santvarkoje, iš kurio buvo atimta teisė į laisvę, taip pat ir į religijos laisvę.

Jonas Paulius II nepaprastai džiaugėsi galėdamas atsisototi ant jūsų žemės. Išsipildė vienas iš pačių karščiausių jo ganytojiškosios širdies troškimų, – joje buvo vietos visoms tautoms, kultūroms, kalboms, ypač tautoms, iš kurių buvo atimtos elementariausios teisės. Dievas išklaušė savo tarno ir savo Tautos ganytojo maldas.

2. Lietuva Karolio Wojtylos širdžiai buvo artima jau nuo jaunystės. Pasiklausykime, ką sakė jis pats. Štai kaip jis prieš dvidešimt metų rugsėjo 5 dieną kalbėjo Lietuvos sostinėje: „Niekad gyvenime neteko būti Vilniuje. Esu čia pirmą kartą. Sykiu galima tarti, kad visą savo gyvenimą, bent nuo tada, kai tapau sąmoningas, nuolat buvau Vilniuje. Buvau Vilniuje mintimis ir širdimi. Galima būtų pasakyti – visa esybe. Bent jau esmine jos dalimi. Taip ir pasiliko. Ir Romoje. Gal net dar labiau. Tačiau noriu labai karštai padėkoti Dievo Apvaizdai už tai, kad pagaliau mane čia atvedė. <...> Dievas rašo savo tiesas, savo Apvaizdos ir išganymo ketinimus. Rašo kiekvieno žmogaus gyvenime. Rašo ir tautų istorijoje. Ir čia sunku to nepastebėti. Tai darosi ypač akivaizdu, byloja per visa, kas buvo ir kas yra. Supratau tai, ką tiek metų ir dešimtmečių nešiojau savyje.“

Išvykęs iš gimtųjų Vadovicų Karolis Wojtyła iki savo išrinkimo Romos vyskupu savo gyvenimą susiejo su Krokua. Karališkasis miestas visuomet išlaikė glaudžius ryšius su Lietuva ir taip buvo ištisus amžius. Šios tikrovės simbolis yra šventasis karalaitis Kazimieras, išauklėtas Vavelio pilyje, vienijantis lietuvių ir lenkų tautas. Prie to pridėkime, kad seniausias Lenkijos universitetas nešioja Jogailos vardą. Karolis Wojtyła taip pat buvo Jogailos universiteto studentas. Jis alsavo to miesto atmosfera ir buvo labai palankiai nusiteikęs broliškos lietuvių tautos, Vilniaus bei Kauno atžvilgiu. Kaip kiekvienas lenkas, jis kartojo Adomo Mickevičiaus žodžius: „Tėvyne Lietuva, mielesnė už sveikatą...“

Jau būdamas arkivyskupas ir kardinolas, Karolis Wojtyła aktyviai domėjosi Bažnyčios likimu sovietinėse

respublikose. Jį pasiekdavo liudijimai apie didvyrišką vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų, kenčiančių už tikėjimą ir Kristų, laikyseną. Vienas iš Krokuvos arkivyskupijos kunigų, Dievo tarnas kunigas Władysław Bukowiński darbavosi Kazachstane ir su mumis palaikė nuolatinius ryšius. Krokuvos metropolitą pasiekdavo taip pat ir „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“ – nepaprastas tos epochos ir Bažnyčios likimo jūsų žemėje liudijimas. Argi tada kardinolas Krokuvos metropolitą galėjo pamanyti, kad po daugybės metų, jau kaip popiežius, Kauno vyskupu augziliaru paskirs drąsų „Kronikos“ pradininką ir redaktorių tėvą Sigitą Tamkevičių, ištikimą šventojo Ignaco Lojolos sūnų? Tam paskyrimui Šventasis Tėvas tada parinko gegužės 8 dieną, Šventojo Stanislovo, Krokuvos vyskupo ir kankinio, iškilmę. Praėjus penkeriems metams, būtent 1996 metų gegužės 4 dieną, Jonas Paulius II vyskupą Tamkevičių paskyrė Kauno arkivyskupu metropolitu. Tai reiškia, kad šiandien yra to paskyrimo metinės... Jūsų Ekscelencija, jums patys geriausi linkėjimai!

3. Nuo 1978 metų spalio 16 dienos Krokuvos kardinolas atsisėdo į apaštalo Petro Sostą kaip Jonas Paulius II. Į Romą jis atvyko, tariant jo paties žodžiais, „iš tolimo krašto“. Fiziškai jis nutolo nuo Lenkijos ir Krokuvos, tačiau į šventojo Petro tarnystę atsinešė Bažnyčios, kovojančios su nežmoniškos ir totalitarinės diktatūros sistema savo tėvynėje ir kituose Vidurio Europos kraštuose, tarp jų – ir Lietuvoje, patirtį. Naujasis popiežius buvo įsitikinęs, kad mūsų šalių ir pasaulio ateities neįmanoma sieti su marksizmu, nes toje materialistinėje filosofijoje ir ideologijoje slypėjo esminė „antropologinė klaida“. Pašalinant Dievą iš žmogaus gyvenimo ir pasaulio istorijos koncepcijos, žmogus buvo atplėšiamas nuo savo šaknų ir ištakų, iš jo buvo atimamas pagrindas ir būties prasmė.

Lietuva visuomet buvo Jono Pauliaus II maldoje ir širdyje. Popiežius galvojo apie Lietuvą ir meldėsi už ją visuomet, kai nusileisdavo į Vatikano požemius ir žvelgdavo į Aušros Dievo Motinos paveikslą. Paveikslas Tos, kuri „šviečia Aušros Vartuose“, jam primindavo lietuvių tautos likimą ir kančią.

1987 metais minėjome Lietuvos 600 metų Krikšto jubiliejų. Kaip žinome, ta proga Jonas Paulius II paskelbė Lietuvos vyskupams skirtą apaštališkąjį laišką *Sescentesima anniversaria*. Jame jis nurodė to įvykio reikšmę Lietuvos istorijai. Štai ką jis rašė: „Krikštas jūsų tautą įjungė į didžiąją krikščioniškųjų Europos tautų šeimą, į tą krikščioniją, kuri nulėmė šio žemyno likimą, kuri sudaro patį brangiausią bendrą paveldą ir drauge pagrindą taikingai ateičiai kurti, pažangai ir tikrajai laisvei ugdyti. Tokiu būdu Lietuva įėjo ir į tą kultūrinio persiformavimo sro-

vę, kuri prasidėjo to amžiaus Europoje, į kultūrinę srovę, kuri buvo persunkta krikščioniškos dvasios ir atsivėrusi naujojo humanizmo poreikiams, kurie iš tikėjimo sėmėsi įkvėpimo ir paskatinimo ugdyti tas didžiasias vertybes, kurios išaukštino Europos istoriją ir per Europos žmones nešė pažangą kitiems kontinentams.“

Jonas Paulius II šiame laiške parašė ir žodžius, kuriuos 1987 metais buvo galima vienareikšmiškai skaityti tragiškos Bažnyčios situacijos Lietuvoje ir kitose sovietinėse respublikose kontekste: „Nenorėčiau praeiti tylomis pro tuos gausius jūsų žemės sūnus ir dukteris, kurie per šešis šimtmečius atvirai ir drąsiai išpažino Krikštu gautą tikėjimą, kurių jokie, net sunkiausi bandymai neįstengė atskirti nuo Jėzaus Kristaus meilės. Tai vyskupai, kunigai, vienuoliai ir vienuolės, kurie iškentė pažeminimus, diskriminaciją, kankinimus, ne kartą persekiojimus, net tremtį, kalėjimus, deportaciją ir mirtį, *džiaugdamiesi, kad dėl Jėzaus vardo užsitarnavo panieką.*“

Apaštališkajame laiške, paskelbtame 1987 metų birželio 5 dieną, Šventasis Tėvas pranešė ir apie Dievo tarno arkivyskupo Jurgio Matulaičio iškėlimą į altorių garbę. Kaip žinome, iškilminga lietuvių ganytojo beatifikacija įvyko keliomis savaitėmis vėliau, birželio 28 dieną. Tai buvo dar viena Šventojo Tėvo dovana lietuvių tautai ir Bažnyčiai. Minėtame apaštališkajame laiške popiežius atkreipė dėmesį į būsimo palaimintojo asmenybę: „...jis buvo Vilniuje toliaregis ir rūpestingas ganytojas visiems savo tikintiesiems, net patiems tolimiausiems. Būdamas ištikimas savo vyskupiškam šūkiui: „Nugalėk blogį gerumu“, jis savo ganytojiškoje tarnyboje nugalėjo daug ir didelių sunkumų, tapdamas *visų vergas, kad tik daugiau jų laimėtų.*“

Dar pridėkime, kad pontifikato metu Jonas Paulius II galėjo nuolat pasitikėti kompetentinga prelado Audrio Juozo Bačkio, Valstybės sekretoriato darbuotojo, kurį 1988 metais paskyrė arkivyskupu ir nuncijumi, o po trejų metų – Vilniaus metropolitu, 2001 metais pakeldamas kardinolu, pagalba.

4. Mums yra pažįstamas komunistinių režimų žlugimo scenarijus mūsų gyvenamojoje Europos dalyje. Šalia kai kurių kitų politinių-ekonominių veiksnių prie to žlugimo neabejotinai prisidėjo Jono Pauliaus II pontifikatas. Žvelgdami iš šio taško, galime iš naujo perskaityti jo, kaip paaiškėjo, programinius ir pranašiškus žodžius, pasakytus popiežiaus tarnystės inauguracijos dieną: „Nebijokite! Plačiai atverkite duris Kristui!“

Per savo pirmąją apaštališkąją kelionę į Lenkiją Jonas Paulius II iš naujo priminė tuos žodžius. Kalbėdamas Varšuvoje jis pasakė: „Bažnyčia atnešė Lenkijai Kristų,

tai reiškia – raktą suvokti tai didžiai ir esminei tikrovei, kuri yra žmogus. Be Kristaus neįmanoma iki galo suvokti žmogaus, arba geriau: žmogus negali pats savęs iki galo suvokti be Kristaus. Jis negali suvokti nei to, kas jis yra, nei savo tikrosios vertės, nei savo pašaukimo ir galutinės paskirties. Jis viso to negali suvokti be Kristaus, ir todėl Kristaus neįmanoma pašalinti iš žmogaus istorijos jokiaje žemės vietoje.“

Šie ir panašūs žodžiai, pirmą kartą tiesiogiai popiežiaus ištarti komunistų valdomame krašte, suveikė tarsi politinių permainų sprogtamasis užtaisas ir katalizatorius. Praėjus metams susikūrė „Solidarumas“. Tiesa, režimas sutramdė šiuos siekius, tačiau jau nebeįstengė sulaukyti proceso, atvedusio prie komunistinės sistemos nuopuolio pabaigos Lenkijoje, o paskui ir kitose mūsų pasaulio dalies šalyse, tarp jų – ir Lietuvoje, kuri atgavo laisvę ir nepriklausomybę, o Bažnyčia galėjo išeiti iš katakombų.

Per tą patį vizitą Lenkijoje 1979 metų birželio mėnesį popiežius Gniezne paaiškino, kaip žvelgia į savo pasiuntinybę. Buvo įsitikinęs, jog Šventoji Dvasia nori, kad jis atskleistų dvasinę krikščioniškosios Europos vienybę, kurią sudaro dvi didžiosios tradicijos: Vakarų ir Rytų. „Mes, lenkai, – kalbėjo Jonas Paulius II, – kurie jau ištisą tūkstantmetį esame pasirinkę dalyvavimą Vakarų tradicijoje, lygiai kaip ir mūsų broliai lietuviai, per visą mūsų tūkstantmetį gerbėme krikščioniškųjų Rytų tradiciją. Mūsų šalis toms tradicijoms buvo svetinga.“

5. Grįžkime prie Jono Pauliaus II vizito Lietuvoje. Jis labai uoliai ruošėsi jam, mokėsi lietuvių kalbos ir su jauduliu pabučiavo Lietuvos žemę. Savo kalbose jis nušvietė sunkią lietuvių tautos ir Bažnyčios patirtį, drauge nurodydamas veiklos sritis, kad būtų atstatyta, atkurta tai, ką sunaikino totalitarinė sistema, ir drauge būtų atsiliepta į naujus iššūkius.

Susitikdamas su diplomatinio korpusu Vilniuje 1993 metų rugsėjo 5 dieną popiežius aiškiai kalbėjo apie tai, kas įvyko toje Europos dalyje: „Beveik pusę amžiaus Lietuva ir kitos dvi Baltijos tautos, taip pat daugybė kitų valstybių kentė marksistinių režimų ir slapčia puoselėjo savo nacionalinę savimonę bei politinę nepriklausomybę. Centralizuota valdžia vykdė stiprios priespaudos politiką ir neapsakomai varžė asmenis bei tautas. Vos tik 1918 metais pasaulis pradėjo atsigausti nuo pirmojo kruvino ir destruktivaus sprogo, daugybė Europos politikų, užuot atidavę jėgas taikos kūrimui, nesiliovė mąstę vien nacionalinių interesų ir karo, ideologinės valdžios ir socialinės prievartos sąvokomis. Tai vedė į „slaptus paktus“ bei

gėdingas sąjungas, o kartu – ir į naują ginkluotą susidūrimą, kuris ištrynė iš žemėlapių ištisas tautas.“

Per susitikimą su kultūros ir mokslo pasaulio atstovais Vilniuje Šventasis Tėvas tęsė gilesnius apmąstymus apie tai, kas buvo įvykę. Pasiklausykime jo žodžių: „Praeityje – ilga ir skausminga istorija. Todėl jaučiame nenumaldomą būtinybę žvelgti į ateitį. Kad šių be galo ilgų dešimtmečių patirtis mus praturtintų, istorinė atmintis negali būti ištrinta. Šiuo laikotarpiu ir jūsų šalis patyrė žiaurią diktatūrą, kuri teisingumo ir lygybės vardu paniekino asmens, visuomenės laisvę ir orumą. Kaip visa tai galėjo atsitikti? <...> Čia ne paskutinė priežastis – kovingasis ateizmas, iš kurio marksizmas sėmėsi įkvėpimo. Ateizmas užgavo ir patį žmogų, nes trypė jo orumo pagrindą ir tvirtą laidą. Prie šios klaidos prisidėjo kitos: materialistinė istorijos samprata, kraštutinis konfliktinis požiūris į visuomenę, „mesijinis“ vaidmuo, skirtas valstybėje šeimininkavusiai vieningai partijai. Dėl viso to ši sistema, iš pradžių ketinusi išvaduoti žmogų, galų gale padarė jį vergu.“

Dar prisiminkime, ką Jonas Paulius II pasakė Lietuvos dvasininkams Vilniaus Šv. Stanislovo katedroje, savo žodžiais perduodamas sielovados uždavinius: „Jums tenebūna nei nugalėtojų, nei pralaimėjusiųjų, o vien tik vyrai ir moterys, kuriems reikia padėti išsivaduoti iš klaidų. Tebūna vien žmonės, kuriems reikia padėti išsivaduoti iš prievartos, smurto, žmogaus teisių išniekinimo, taip pat ir psichologinių to padarinių. „Pralaimėjusiems“ derėtų įsidėmėti, jog neužtenka vien prisiderinti prie pasikeitusios visuomenės padėties: geriau būtų nuoširdžiai atsiversti ir, jei būtina, netgi atsilyginti. „Nugalėtojus“ iš naujo derėtų paraginti atleisti, kad įsitvirtintų tikroji taika, išauganti iš įgyvendintos gailėstingumo ir meilės Evangelijos.“

6. Baigsiu taip pat palaimintojo popiežiaus žodžiais, pasakytais Lietuvoje mokslo ir kultūros veikėjams, tačiau tie žodžiai skiriami visiems: „Nebijokite, bičiuliai, atverti durų Kristui! Jis pažįsta žmogaus širdį ir moka atsakyti į skaudžiausius jo nerimo klausimus. Jis kviečia mus kartu darbuotis ir kurti tikrai laisvą, vieningą žmonią.“

Šiandien palaimintasis Jonas Paulius II iš dangaus padeda Bažnyčiai tarnauti žmonių labui. Iš aukštybių jis laimina taip pat lietuvių tautą ir Bažnyčią jūsų šalyje. Laukiame palaimintojo popiežiaus, Lietuvos bičiulio, kanonizacijos, kad jis dar labiau lydėtų mus ir visą Bažnyčią einant tikėjimo, vilties ir meilės keliais.

Dėkoju arkivyskupui metropolitui už pakvietimą į Kauną atšvęsti Arkikatedros jubiliejus, o susirinkusiems dėkoju už dėmesį.

VAIKINAS IŠ NAJINO

10 eilinis sekmadienis (C)

1 Kar 17, 17–24; Gal 1, 11–19; Lk 7, 11–17

Najino (hebr. *dailus*) miestas visoje Biblijoje minimas tik vieną kartą, būtent šiame Luko evangelijos tekste. Tai šiandienis Izraelio miestelis Neinas, visiškai musulmoniškas ir įsikūręs apie 4 km į pietus nuo Taboro kalno. „Najino miestas, kur Viešpats prikėlė našlės sūnų, yra penktoje mylioje nuo Taboro, šalia Endoro“, – tokiais žodžiais IV amžiuje krikščionių istorikas Euzebijus Cezarėjietis († 340) paliudija šios vietos šventą atminimą. Apie vėlesnius įvykius mus informuoja nežinomo autoriaus liudijimas, priskirtas V–VI amžiui, ir perduotas benediktino Petro Diakono († 1159): „Našlės, kurios sūnus buvo prikeltas, namuose dabar yra bažnyčia, ir taip pat iki mūsų dienų išliko kapas, kuriame jį norėjo palaidoti.“

Iš pranciškoniskų šaltinių žinome, kad graži bažnyčia dar gyvavo Najine XIV amžiuje, tačiau nuo XVI amžiaus kalbama tik apie jos griuvėsius. Šiandieninė bažnyčia, paprasta ir kukli, Šventosios Žemės pranciškonų atkakliomis pastangomis, mat ilgai neduotas leidimas, buvo pastatyta 1881 m. ant senosios bažnyčios pamatų ir išsaugojo du XIX a. vertingus paveikslus. Senosios kapinės driekėsi į vakarus nuo Najino prie kalno šlaito, kur ir šiandien matyti oloje iškalti tų laikų kapai; taip pat iš ten yra išlikęs romėnų akmeninis sarkofagas, kuris šiuo metu laikomas priešais bažnyčios fasadą.

Luko tekstas pasakoja apie I amžiaus pirmojoje pusėje įvykusį susitikimą prie Naino miesto vartų: iš vienos pusės, liūdna procesija, kuri palydi jauną našlės sūnų į kapines; iš kitos pusės, džiugi mokinių grupė, sekanti Jėzų ir jo besiklausanti. Prie miesto vartų susitinka dvi eisenos – gyvenimo ir mirties (plg. *Ist* 30, 19). Taip pat ir šiandien galima tapti tos liūdnos procesijos, besidriekiančios Najino miesto gatvėmis, dalimi. Tai įvyksta, kai pasiduodame nevilčiai ir paviršutiniškumui, apgaulingai iliuzijai apsieiti be Dievo. Tačiau Kristus ieško būdų, kaip prisitarti prie mirties keliu žengiančiųjų, kaip prie Najino jaunuolio, ir ištaria žodžius, kurie pabudina ir prikelia. Iš pažiūros Jėzus keliauja be tikslo, tačiau nelaukta ateina ten, kur jo reikia. Jis veikia be prašymo padėti, maldos ar tikėjimo, ten, kur viskas prarasta ir nieko nebesitikima, kur iš našlės motinos mirtis buvo atėmusi ne tik sūnų, bet ir viltį.

Svarbu sustoti, kad išgirstume jo žodžius: „Priėjęs palietė neštuvus. Nešėjai sustojo. O jis prabilo: 'Jaunuoli, sakau tau: kelkis!'“ (*Lk* 7, 14). Tai ne paprasti žodžiai, nes dieviškasis Žodis tapo kūnu ir dovanoja gyvenimą. Jėzus

yra „tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų“ (*Jn* 1, 9), tiesa, kuri mus išlaisvina (plg. *Jn* 14, 6), gyvenimas, kurį Tėvas mums teikia apščiai (plg. *Jn* 10, 10). Šis įvykis sietinas su Jėzaus asmeniu: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“ (*Jn* 11, 25). Jau dabar jis tai parodo ir laiduoja gražindamas gyvybę numirėliui iš Najino ir tuo skelbdamas savo paties prisikėlimą, kuris tačiau bus kitokio pobūdžio. Jėzus savo mirtimi mums dovanoja amžinąjį gyvenimą: „Aš gyvenu ir jūs gyvensite“ (*Jn* 14, 19).

Minia, palydinti šią našlę, galbūt galėjo ją šiek tiek paguosti, tačiau nepajėgė išspręsti jos problemos, o Jėzus gailisi ta galia, kuri ją išsprendžia. Tas, kuris pasakė: „Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės“ (*Lk* 6, 21), dabar akivaizdžiai apreiškia Dievo gailingumą tiems, kurie liūdi ir verkia. Našlė – žmonijos įvaizdis. Mes vien savo jėgomis neįstengiame rasti gyvenimo prasmės, negebame įveikti mirties, susikurti išliekančios paguodos ar paaiškinti kančios egzistavimo pasaulyje. Todėl mums į pagalbą ateina pats Dievas, kuris, prisimdamas mūsų ribotumą, praplečia mūsų ribas, atveria gyvenimui naują horizontą, Velykų rytą išsklaido mūsų liūdesį ir abejones. „Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo“ (*Apr* 21, 3–4).

Kartais, skausmingomis gyvenimo akimirkomis, netekus mylimo žmogaus, sakoma: „Jėzaus laikais, kai jis vaikščiojo šioje žemėje, buvo viltis neprarasti artimo žmogaus, nes Jėzus galėjo jį prikelti.“ Tačiau taip mąstant, Najino našlės sūnaus epizodas laikomas praeities įvykiu, sukeliančiu nostalgiją ir net tam tikrą pavydą. Evangelijos tikslas yra ne sukelti nostalgiją ar pavydą, bet padėti mums patirti gyvą Jėzaus buvimą tarp mūsų. Tai tas pats Jėzus, gebantis nugalėti mirtį ir netekties liūdesį, ir šiandien realiai veikia savo Bažnyčioje, per sakramentus Šventojoje Dvasioje paliečia mūsų mirties neštuvus, tamsias ir mirusias mūsų sielos sritis, ir sako: „Sakau tau: kelkis!“

Lukas čia pirmą kartą Jėzų pavadina „Viešpačiu“ (*Lk* 7, 13). Išties šiuo įvykiu aiškiai atskleidžiamas ne tik Jėzus žmogiškumas, bet ir jo dieviškoji prigimtis: jis, būdamas tikras žmogus, gailėjosi raudančios motinos ir, būdamas tikras amžinasis Dievas, prikėlė jos sūnų. Prislėgta didžio sielvarto, Najino našlė pradžioje galbūt ir neįtarė, kad ją guodžia Tasai, kuriam per amžių amžius „duota visa valdžia danguje ir žemėje“ (*Mt* 28, 18), kuris turi „mirties ir mirusiųjų pasaulio raktus“ (*Apr* 1, 18). Jėzus prikelia žmones iš mirties savo galia,

nes jis yra Dievas. Svarbu atminti, kad visada tik Dievas prikelia žmones iš mirties. Šventasis ar pranašas tai daro Dievo, o ne savo vardu ar galia (plg. *1 Kar 17, 17–24; 2 Kar 4, 32–37; Apd 9, 36–42*).

Mes nežinome, kokie buvo pirmieji ištarti jaunuolio (gr. *neaniskos* – tai būtų apie 18–20 metų amžiaus vaikinai), sugrįžusio į gyvenimą, žodžiai. Lukas tik glaustai pamini, kad „numirėlis atsisėdo ir pradėjo kalbėti“ (*Lk 7, 15*).

PIETŪS FARIZIEJAUS NAMUOSE

11 eilinis sekmadienis (C)

2 *Sam 12, 7–10. 13; Gal 2, 16. 19–21; Lk 7, 36–8, 3*

Evangelijos tekstas prasideda nebyliai, be tiesioginės kalbos, vien tik tylūs gestai: įeina moteris nešina alebastriniu indu kvapaus tepalo, pasilenkia prie Jėzaus kojų, jas laisto ašaromis, šluosto savo galvos plaukais bei bučiuodama tepa tepalu. Tuo metu fariziejus Simonas, įtardamas Jėzų esant pranašą, buvo pasikvietęs jį į savo namus prie stalo. Pagal paprotį vaišių namas buvo atviras praeiviams pasižiūrėti. Bet kad mieste žinoma nusidėjėlė ateitų į namus, tai nebuvo kasdieniškas įvykis. Nusidėjėle, matyt, ji buvo laikoma todėl, kad buvo prostitutė arba gyveno susidėjusi su pagoniu ar muitininku. Ši moteris nėra Marija Magdaliatė, kaip kartais būdavo manoma Bažnyčios tradicijoje (plg. *Lk 8, 2; Jn 20, 1–2. 11–18*).

Pagal tuometinius Palestinos papročius puotaudavo svečiai pusiau gulomis, pasirėmę kairiąja ranka, o dešine imdami valgius, todėl ir atgailaujanti nusidėjėlė galėjo prieiti prie Jėzaus kojų. Galvos patepimas kvapiu tepalu buvo įprastas svečio pagerbimas Artimuosiuose Rytuose (plg. *Ps 23, 5*). Tradicinis rytietiškas vaišingumas taip pat reikalavo paduoti svečiui dubenį vandens nusiplauti per kelionę negrįštais vieškeliais apdulkęsias kojas, apautas tik atvirais sandalais. Tačiau kojų patepimas aliejumi buvo retas dalykas ir rodė, kad pagerbiamas asmuo yra toks kilnus ir šventas, jog tedištama jam tik kojas patepti. Kojų pabučiavimai taip pat liudijo didelės pagarbos ir nusižeminusio dėkingumo ženklą (plg. *Lk 17, 16*). Moteris buvo susigraudinusi jau ateidama, tad ašaros nukrito ant Jėzaus kojų. Kad ištaisyty šį akibroktą, ji šluostė jas neapdairiai savo palaidais plaukais. Palaidi plaukai vyrų akivaizdoje anuomet reiškė begėdiškumą ir net galėjo tapti skyrybų priežastimi.

Greičiausiai tai buvo gyvenimo žodžiai. Jėzaus prikeltas žmogus pradeda naują gyvenimą ir skelbia nuostabius Viešpaties darbus – perėjimą iš sielvarto į džiaugsmą, iš tamsos į šviesą, iš egoizmo į gyvenimą dėl kito: „Tebūna pašlovintas Dievas, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas, gailestingumo Tėvas ir visokios paguodos Dievas, kuris guodžia mus kiekviename sielvarte, kad ir mes galėtume paguosti bet kokio sielvarto ištiktuosius ta paguoda, kurią gauname iš Dievo“ (*2 Kor 1, 3–4*).

Pasakojimas nukrypsta į fariziejų Simoną. Veiksmas ir toliau išlieka nebylus. Tačiau tik išoriškai, mat Simonas kalba pats su savim: „Jeigu šitas būtų pranašas, jis žinotų, kas tokia ši moteris, kuri jį paliečia, – kad ji nusidėjėlė!“ (*Lk 7, 39*). Tada žodį taria Jėzus. Jis įvertina moters veiksmą ir fariziejaus mintis, pasitelkdamas palyginimą apie skolintoją ir du skolininkus: vienas jam buvo skolingas šimtą denarų, o kitas – penkiasdešimt. Denaras tuo metu buvo įprastas samdyto darbininko dienos užmokestis. Kurio situacija yra geresnė? Be abejo, to, kuris yra skolingas mažiau. Ir vis dėlto pasakojimo pabaigoje situacija pasikeitė: laimingesnis yra didesnės sumos skolininkas. „Jiems neturint iš ko atiduoti, jis dovanuoja abiem. Katras labiau jį mylės?“ (*Lk 7, 42*).

Kadangi kalbama apie išganyką, atleidimą, susitaikinimą ir Dievo malonę, vadinasi, nuodėmė, kuri yra mūsų patirties atskaitos taškas, gali paradoksaliai tapti didesnės meilės priežastimi. „Meilė uždengia nuodėmių gausybę“ (*1 Pt 4, 8*), „nes meilė yra iš Dievo“ (*1 Jn 4, 7*). Dievo atleidimą atpažįstame tiek, kiek suvokiame savo nuodėmę. Žinoma, mūsų nuodėmės suvokimas turėtų atnešti ne nevilgtį, bet greičiau viltį, kuri mus pastūmėtų eiti ieškoti saugumo ne savyje, savo darbuose ar teisume, bet Viešpatyje. Simonas, kuris laikė save teisiu fariziejumi, nejautė meilės ar gailestingumo poreikio; savęs pakankamumas tolino Simoną nuo suvokimo, kad jam reikia Dievo malonės, kuri keistų jo širdį ir padarytų išties jį teisų.

Visais laikais ir visose religijose, kai kalbama apie atsivertimą, dažniausiai mąstoma apie tai, ko atsisakoma: nuodėmės, netvarkingo gyvenimo, netikėjimo. Tačiau krikščionybėje visa tai yra tik pasekmė, bet ne atsivertimo priežastis. Kaip įvyksta atsivertimas, gana aiškiai aprašyta Jėzaus pateiktame palyginime apie paslėptą lobį: „Su Dangaus Karalyste yra kaip su dirvoje paslėptu lobiu. Atradęs jį, žmogus niekam nesako; iš to

džiaugsmo eina, parduoda visa, ką turi, ir perkasi tą dirvą“ (*Mt* 13, 44). Iš tiesų čia juk nesakoma, kad žmogus parduoda visa, ką turi, ir tik tada eina ieškoti paslėpto lobio. Jėzus sako, jog žmogus pirmiausia atrado lobį ir todėl pardavė visa, ką turėjo, kad jį išsigytų. Vadinasi, pirmiau reikia sutikti gyvąjį Dievą, jo gailestingąją meilę, ir tik tada bus pakankamai jėgų kažko atsakyti, keisti gyvenimą, atsigręžti į šviesą. Taip nutiko ne tik šios Evangelijos nusidėjėlei, bet ir visų laikų šventiesiems. Jie sutiko Jėzų, atrado brangų lobį, ir tai jiems suteikė jėgų pasikeisti, tapti šventiems, paklusti Viešpaties ir Mokytojo įsakymui, nes meilė dovanoja laimę mums jį įgyvendinti praktikoje (plg. *Jn* 13, 13–17).

Evangelijos pasakojimas baigiamas moters nuteisinimu: „Tavo tikėjimas išgelbėjo tave. Eik rami!“ (*Lk* 7, 50). Tikėjimas yra išganymo pradžia. Tikėjimas atvedė nusidėjėlę prie Kristaus. Jeigu ji nebūtų įtikėjusi Kristaus, niekada nebūtų atėjusi pas jį ir gavusi nuodėmių atleidimo. Pirmasis atsakas į Dievo meilę yra būtent tikėjimas, kuriuo nuostabos bei dėkingumo kupinas žmogus priima negirdėtą, už mus pirmesnę ir mus skatinančią Dievo iniciatyvą. Padarydami vietos Dievo meilei, tampame panašūs į jį, dalyvaujame jo meilėje. Atsiverti jo meilei reiškia leisti jam gyventi mumyse ir įgalinti mus mylėti su juo, jame ir kaip jis; tik tada mūsų tikėjimas „veikia meile“ (*Gal* 5, 6) ir jis apsigyvena mumyse (plg. *1 Jn* 4, 12).

ATSAKYMAS KASDIENIU GYVENIMU

12 eilinis sekmadienis (C)
Zch 12, 10–11; 13, 1; *Gal* 3, 26–29; *Lk* 9, 18–24

Šio sekmadienio Evangelijoje keliamas svarbus klausimas dėl Jėzaus tapatybės, nes nuo atsakymo priklauso mūsų gyvenimo kokybė ir amžinasis likimas. To meto žmonės, kaip ir dauguma šiandien, mano, kad Jėzus yra vienas iš daugelio pranašų. Mokiniai, priešingai, tiki, kad Jėzus yra Dievo Mesijas. Jėzus pripažįsta jų tapatinimą, bet griežtai įsako jiems neskelbti jo mesijinės misijos, idant ji nebūtų sujaukta su anuomet laukto politinio Mesijo samprata. Jėzaus Kristaus veidas iki galo atsiskleis ant kryžiaus, Velykų slėpinyje. Tik tada bus galima garsiai kalbėti apie jį kaip Mesiją, kai bus aišku, jog Kristus yra Nukryžiuotasis. Žodis „Kristus“ (gr. *Christòs*), kilęs iš veiksmazodžio *chrîô* – „patepti“. Hebrajiškai „pateptas“ arba „pašventintas“ yra *mashiah*, iš čia kilo žodis „Mesijas“. Iš bendrinio žodžio Naujajame Testamente „Kristus“ tampa tikriniu Jėzaus vardu todėl, kad išreiškia dieviškąją misiją, kurią Jėzus tobulai įvykdo. Izraelyje Dievo vardu patepdavo asmenis, pašventinamus jo patikėtai misijai atlikti. Tai būdavo karaliai (plg. *1 Sam* 9, 16; 10, 1; 16, 1. 12–13; *1 Kar* 1, 39), kunigai (plg. *Iš* 29, 7; *Kun* 8, 12) ir retais atvejais pranašai (plg. *1 Kar* 19, 16). Ypatingas atvejis turėjo būti patepimas Mesijo, kurį Dievas siųs galutinai įtvirtinti jo Karalystės (plg. *Ps* 2, 2; *Apd* 4, 26–27). Mesijas turėjo būti pateptas Viešpaties Dvasia (plg. *Iz* 11, 2) kaip karalius ir kunigas (plg. *Zch* 4, 14; 6, 13), o drauge ir pranašas (plg. *Iz* 61, 1; *Lk* 4, 16–21). Jėzus įvykdė mesijinius Izraelio lūkesčius trilype – kunigo, pranašo ir karaliaus – tarnyste.

Angelas pranešė piemenims apie gimusį Jėzų, kaip Izraeliui žadėtą Mesiją: „Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas“ (*Lk* 2, 11). Nuo pat pradžių jis yra tas, „kurį Tėvas pašventino ir siuntė pasaulin“ (*Jn* 10, 36), pradėtas kaip „šventas“ nekaltose Marijos iščiose (plg. *Lk* 1, 35). Juozapui Dievas liepė nebijoti „parsivesti į namus savo žmonos Marijos, nes jos vaisius yra iš Šventosios Dvasios“ (*Mt* 1, 20), kad Jėzus, „vadinamas Kristumi“, gimtų iš Juozapo, mesijinio Dovydo palikuonio, žmonos (plg. *Mt* 1, 16; *Rom* 1, 3; *2 Tim* 2, 8; *Apr* 22, 16). Mesijinis Jėzaus pašventinimas liudija jo dieviškąją misiją, nes, kaip sako šv. Ireniejus Lionietis († 202): „Juk Kristaus vardu suprantamas ir tas, kuris patepė, ir tas, kuris buvo pateptas, ir pats patepimas. O patepė Tėvas, pateptas buvo Sūnus; pateptas Dvasioje, kuri pati yra Patepimas.“ Kristaus amžinasis mesijinis pašventinimas buvo apreikštas jo žemiškojo gyvenimo metu, Jonui jį krikštijant, kai „Dievas jį patepė Šventąja Dvasia ir galybe“ (*Apd* 10, 38), „kad jis būtų apreikštas Izraeliui“ (*Jn* 1, 31) kaip jo Mesijas. Jo darbai ir žodžiai leis jį pažinti kaip „Dievo Šventąjį“ (plg. *Mk* 1, 24; *Jn* 6, 69; *Apd* 3, 14).

Daugelis žydų, net kai kurie pagonys, besidalijantys su jais ta pačia viltimi, atpažino Jėzuje pagrindinius „Dovydo Sūnaus“, Dievo pažadėto Izraeliui Mesijo (plg. *Mt* 2, 2; 9, 27; 12, 23; 15, 22; 20, 30; 21, 9. 15), bruožus. Jėzus su Mesijo titulu, į kurį turėjo teisę (plg. *Jn* 4, 25–26; 11, 27), sutiko, tačiau ne visiškai, mat dalis to meto žmonių Mesiją suprato per daug žmogiškai (plg. *Mt* 22, 41–46), iš esmės politiškai (plg. *Jn* 6, 15; *Lk* 24, 21). Jėzus priėmė jį Mesiju pripažįstančio Petro tikėjimo išpažinimą, pra-

nešdamas apie netolimą žmogaus Sūnaus kančią (plg. *Mt* 16, 16–23). Jis atskleidė tikrą savo mesijinio karališkumo turinį; tai transcendentinė Žmogaus Sūnaus, „kuris nužengė iš dangaus“ (*Jn* 3, 13), tapatybė (plg. *Jn* 6, 62; *Dan* 7, 13) ir atperkamoji kenčiančio tarno misija: „Žmogaus Sūnus irgi atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį“ (*Mt* 20, 28; plg. *Iz* 53, 10–12). Štai kodėl tikroji jo karališkumo prasmė pasirodė tik nuo kryžiaus aukštumos (plg. *Jn* 19, 19–22; *Lk* 23, 39–43). Ir Petras tik po Prisikėlimo apreiškė Dievo tautai jo mesijinį karališkumą: „Tegu tvirtai įsitikina visi Izraelio namai: Dievas padarė Viešpačiu ir Mesiju tą Jėzų, kurį jūs nukryžiovote“ (*Apd* 2, 36).

Mirties priežastį rodantis užrašas ant kryžiaus (plg. *Jn* 19, 19–22) paradoksaliai tapo išpažinimu, Jėzų laikančiu karaliumi (Mesiju, Kristumi), krikščioniškojo tikėjimo pradžios tašku. Jo kelias visose kartose – ne žemiškos valdžios ir šlovės kelias, bet kryžiaus kelias. Nusigręžus nuo šio kelio, nutolstama nuo Dievo ir užmirštama, jog

būti žmogumi iš esmės – tai pereiti iš būties dėl savęs paties į būtį dėl kito: „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, teneša savo kryžių ir teseka manimi. Kas nori išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras, o kas pražudys dėl manęs savo gyvybę, tas ją išgelbės“ (*Lk* 9, 23–24). Nepakanka tikėti, kad Jėzus Kristus yra Dievas, bet, paraginti meilės, turime jį sekti jo paties keliu. Jėzus atėjo mūsų mokyti ne filosofijos, bet parodyti kelio, kuris veda į gyvenimą. Šis kelias – nesavanaudiška meilė, kuri yra tikro tikėjimo išraiška. Šv. Jonas Auksaburnis (+ 407), komentuodamas Jokūbo laiško žodžius: „Jei neturi darbų, jis [tikėjimas] savyje miręs“ (2, 17), sako: „Kas nors gali turėti teisingą tikėjimą į Tėvą ir Sūną, kaip ir į Šventąją Dvasią, bet jei neturi teisingo gyvenimo, tai jo tikėjimas jam nesuteiks išgelbėjimo. Kai skaitai Evangelijoje: „O amžinasis gyvenimas – tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą“ (*Jn* 17, 30), nemanyk, kad šios eilutės mums pakaks išsigelbėti: yra reikalingi tyriausi gyvenimas ir elgsena.“ Vadinasi, neįmanomas tikras tikėjimas – Kristaus sekimas – be atsižadėjimo, aukos, dvasinės kovos, valios ugdymo, t. y. kasdieninio savo kryžiaus nešimo.

PAKELIUI Į JERUZALĘ

13 eilinis sekmadienis (C)

1 *Kar* 19, 16b. 19–21; *Gal* 5, 1. 13–18; *Lk* 9, 51–62

Luko evangelijos 51-oji devintojo skyriaus eilutė yra svarbi, nes perskiria pirmąją Evangelijos dalį, kur aprašoma Jėzaus veikla Galilėjoje, nuo antrosios dalies, kur Jėzus pradeda didžiąją savo kelionę link Jeruzalės. Ta ilga, tarsi nesibaigianti kelionė atpasakota dešimtyje Evangelijos skyrių. Jėzus savo mirtimi, prisikėlimu ir įžengimu į dangų turi atlikti naują perėjimą, kuris atvers žmonėms priėjimą prie Dievo. „Atėjus metui, kai turėjo būti paimtas iš pasaulio, Jėzus ryžtingai nukreipė savo veidą į Jeruzalę“ (*Lk* 9, 51). Yra dvi galimybės keliauti iš Galilėjos į Jeruzalę: galima eiti palei Jordano upę arba per Samarijos kraštą. Jėzus pasirenka antrąjį variantą. Kelias per Samarijos kraštą yra šiek tiek trumpesnis, bet ir pavojingesnis, mat žydai ir samariečiai (hebr. *samerim* – įstatymo saugotojas) jau ilgus šimtmečius nesutarė dėl kai kurių religinių tiesų. Daugelis žydų, kurie bandė keliauti per Samariją, buvo persekiojami. Jėzus ne tik pasiryžta keliauti per šį kraštą, bet ir, tiesdamas draugystės ranką, dar paprašo, kad jam leistų apsisototi viename kaime. Jo prašymas buvo atmestas.

Tad mokiniai pasiūlo sunaikinti šį nesvetingą kaimą. Jiems apmaudu ne vien dėl to, kad teks vargintis ieškant nakvynės, bet, svarbiausia, dėl rodamos nepagarbos jų Mokytojui. Amžinas mokinių gundymas nešti tiesą su jėga ir grasinimais. Bet Jėzus nuramina savo mokinių smurtines nuotaikas ir pasuka į kitą kaimą, kuriam taip pat bus suteikta laisvė rinktis, nes „Dievas juk nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas“ (*Jn* 3, 17). Beje, kai kurie rankraščiai po *Lk* 9, 55 įterpia: „Nežinote, kokios dvasios esate. Žmogaus Sūnus atėjo ne pražudyti žmonių gyvybių, o gelbėti.“ Vadinasi, negalima barti, o tik gailėtis tų, kurie nusigręžia nuo išganymo. Dievas siūlo savo meilę, bet neužkrauna jos. Taip jis elgiasi ir šiandien. Žinoma, taip gimsta ir didelė atsakomybė: žemiškasis mūsų gyvenimas – beribio Dievo gailėstingumo, kurį esame kviečiami priimti, laikas; mums įžengus per mirtį į amžinybę ši galimybė baigiasi. Dvasiniame gyvenime yra labai svarbu pastebėti Dievo malonės atėjimą ir būti pasiruošusiems jį priimti: *Deus non deserit nisi desertatur* (lot. „Dievas nepalieka, jeigu nėra paliekamas“).

Todėl Jėzus prašo tvirto apsisprendimo tų, kurie nori jį sekti, nes keliaudami su juo jie neteks šio pasau-

lio saugumo: „Lapės turi urvus, padangių sparnuočiai – lizdus, o Žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti“ (Lk 9, 58). Kelionė su Jėzumi pradėdama be išankstinių sąlygų, todėl tokie žodžiai: „bet, tačiau, gal, jeigu“ netinka, nes tada vėliau ar anksčiau pradėdama žvalgytis atgal: „Nė vienas, kuris prideda ranką prie arklų ir žvalgosi atgal, netinka Dievo Karalystei“ (Lk 9, 62). Be abejojimo, norėdami keliauti su Jėzumi, mes turime tikėti, kad jis yra amžinojo Dievo Žodis, tapęs kūnu. Be šio tikėjimo būtų absurdiška jį sekti. Pavyzdžiui, atidžiau pažvelkime į vieną iš čia paminėtų susitikimų: „Kitam žmogui jis pasakė: ‘Sek paskui mane!’ Tas atsakė: ‘Viešpatie, leisk man pirmiau pareiti tėvo palaidoti.’ Jėzus atsiliepė: ‘Palik mirusiems laidoti savo numirėlius, o tu eik ir skelbk Dievo Karalystę!’“ (Lk 9, 59–60).

Popiežius Benediktas XVI savo knygoje „Jėzus iš Nazareto“ (I dalis), komentuodamas Jėzaus sekimą ir šeimos santykius, pasitelkia į pagalbą amerikiečių žydo rabino Jacobo Neusnerio knygą „Įsivaizduota diskusija tarp rabino ir Jėzaus“. Neusneris persikelia į Jėzaus laikus ir įsivaizduoja esąs minioje tarp besiklausančiųjų Jėzaus žodžių; po to paaiškina, kodėl, nepaisant jo didelio susižavėjimo Jėzumi iš Nazareto, jis nebūtų galėjęs tapti jo mokiniumi. Viena iš priežasčių yra būtent Jėzaus laikysena šeimos atžvilgiu. Dažnai, pastebi rabinas Neusneris, Jėzus, atrodo, kviečia nusižengti ketvirtam Dievo įsakymui, liepiančiam gerbti tėvą ir motiną; kviečia, kaip girdėjome, negrįžti ir nelaidoti savo tėvo, o ir kitoje vietoje sako: „Kas myli tėvą ar motiną labiau negu mane – nevertas manęs“ (Mt 10, 37).

Į šias pastabas paprastai atsakoma nurodant kitus Jėzaus žodžius, kurie aiškiai patvirtina šeimyninių santykių tvirtumą: santuokos neišardomumą, parei-

gą patarnauti tėvui ir motinai. Tačiau popiežius savo knygoje duoda daug gilesnį ir aiškesnį atsakymą į šį Jacobo Neusnerio pastebėjimą. Benediktas XVI pradeda nuo Jėzaus žodžių, kuriuos Jėzus ištare išgirdęs apie jo artimųjų apsilankymą: „Kas gi mano motina ir kas mano broliai? <...> Kiekvienas, kas tik vykdo mano dangiškojo Tėvo valią, yra man ir brolis, ir sesuo, ir motina“ (Mt 12, 49–50). Taip sakydamas Jėzus nepanaikina tradicinės šeimos, jis apreiškia naują šeimą, kurioje Dievas yra Tėvas, o visi vyrai ir moterys – broliai ir seserys, ir taip yra bendro tikėjimo į jį, Jėzų Kristų, dėka. „Ar Jėzus turėjo teisę tai daryti?“ – klausia rabinas Neusneris. Tokia dvasinė šeima juk jau egzistavo. Tai buvo Izraelio tauta, kurią suvienijo Toros, arba Mozės įstatymo, laikymasis. Hebrajų tradicijoje tik dėl Toros studijų buvo ir yra leidžiama sūnui palikti tėvo namus ir nesukurti šeimos.

Bet Jėzus nesako: „Kas myli tėvą ar motiną labiau negu Torą – nevertas Toros.“ Jis sako: „Kas myli tėvą ar motiną labiau negu mane – nevertas manęs.“ Jėzus atsistoja į Toros vietą ir tai gali daryti tik tas, kas yra viršesnis už Torą ir Mozę. Pasak popiežiaus Benedikto XVI, žydų rabinas iš JAV yra teisingai išvadą: „Tik Dievas gali iš manęs tiek reikalauti, kiek reikalauja Jėzus.“ Diskusija apie Jėzų ir šeimos ryšius, kaip ir apie Jėzų ir šabo laikymąsi, atveda mus prie tikrosios klausimo esmės – kas yra Jėzus? Jeigu kartais atsiranda krikščionis, kuris netiki, kad Jėzus veikia ta pačia Dievo galia ir kad jis pats yra Dievas, tada rabino Neusnerio, kuris nesutinka juo sekti, pozicija yra daug nuoseklesnė, negu to krikščionio. Negalima priimti Jėzaus mokymo, jei nepriimamas ir jo asmuo.

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Diakonas: istorinė apžvalga

Sąvoka

Prieš imant nagrinėti diakonatą kaip bažnytinę tarnybą, pravartu aptarti keletą šiam klausimui svarbių sąvokų. Naujojo Testamento tekstus, kuriuose pasitaiko su *diakonein* susijusi žodžių grupė, sunku subendravardiklinti, nes sąvoka labai plati ir daugiasluoksni (1). Ji žymi ir tarnavimą materialia prasme „prie stalų“ (*Apd* 6, 2), ir religine bei dvasine prasme „žodžio tarnybą“ (*Apd* 6, 4), „sutaikinimo tarnystę“ (*2 Kor* 5, 18). Visa apimančia prasme *diakonia* reiškia veikimą kito vardu. Dievo tarnas yra tas, kas veikia Dievo pavedimu, kaip antai viešoji valdžia („Dievo tarnaitė“, *Rom* 13, 4) arba pats Paulius, vykdydamas savo kančių kupiną apaštalo tarnybą („Dievo tarnai“, *2 Kor* 6, 4). Tad sąvoka „diakonas“ vartojama kone kaip „apaštalo“ sinonimas, ir kaip tik todėl, pavyzdžiui, Paulius vadina save Kristaus, Dievo ir Naujosios Sandoros *diakonu* („tarnu“) (2). J. Caminada atkreipia dėmesį, jog sąvoka *diakonos* Naujajame Testamente perteikiama labiau kaip vardas nei kaip bendrinė sąvoka. Diakonato savitumas ar jo esmė neapmaštoma (3). Iškalbinga ir tai, kad bibliiniuose tekstuose terminas *diakonos* vienodai neutraliai taikomas ir vyrams, ir moterims. Graikiškajame Naujojo Testamento tekste nedaroma perskyra – kaip kad *Vulgatoje* – tarp *diaconus* ir *minister*, bet sąvokos *diakonos* ir *diakonia* taikomos visoms tarnystėms (4). Pasaulietiška *diakonein* prasmė graikų kultūroje buvo susijusi su menkaverte veikla, nepriderama laisvam žmogui. Todėl užsiimti diakonija reikėdė būti tarp menkesnių ir daryti tai, ko daryti nevalia norint būti sėkmingam, gerbiamam ir aukštą padėtį užimančiam piliečiui. Tačiau tai sykiu reikėdė ir savanorišką, asmeninį bei atsidavusį tarnavimą, skirtingai nuo *douleuein*, žymėjusį prievartinį vergišką klusnumą. Žodžiu *diakonos* buvo galima apibrėžti visus asmens tarnavimo kitiems santykius, nepatenkančius į vergo veiklos kategoriją (5). Žodis *diakonein* ir Naujajame Testamente daug kur vartojamas savo pradine tarnavimo prie stalo prasme, tačiau čia jo turinys sykiu ir esmingai pakinta. Judaistinis-helenistinis *tarnavimo* ir *buvoimo tuo, kam tarnaujama*, vertybinis santykis apverčiamas aukštyn kojomis. „Normalioje plotmėje“ daugiau prestižo nei tarnas turi tas, kuris sėdi už stalo ir yra aptarnaujamas. O Jėzus, nors ir Dievo karalystės Viešpats, savanoriškai imasi tarno vaidmens, taip apversdamas žmogiškąją tarnybinių laipsnių tvarką bei parodydamas kelią į tikrąjį didingumą. Kristaus kenozė (*plg. Fil* 2, 5) buvo visas vertybes

perverčianti diakonija, suvokiama kaip Kristaus meilės pasaulyje vyksmas. Todėl diakonijos sąvoka kyla ne iš judaistinių ar pasaulietinių provaizdžių, bet iš tikrųjų yra suformuota pačios Bažnyčios kaip Jėzaus diakonijos tęsėjos teologinės savivokos (6). Žodžiu *diakonia* žymima pamatinė nuostata, turinti ženklinti visą Kristuje atnaujinto žmogaus veiklą, ir ypatingą reikšmę įgyja nusakant socialinę vadovavimo bendruomenei tarnybos atsakomybę. Todėl Naujojo Testamento tekstuose vengiama judaistinei bei helenistinei aplinkai būdingų tarnybą žyminčių sąvokų ir tarnystėms įvardyti pasirenkamas žodis *diakonia*, iš anksto neapsunkintas nei bibliinių, nei religinių prasmių ir neturintis sąsajų su ypatinga garbe (7). Tad krikščioniškoji diakonija yra tokia pat sena kaip ir pati krikščionių bendruomenė: krikščionys suvokė, kad skelbiamas žodis tik tada liudija autentišką Kristaus žodį, kai atneša diakonijos vaisių, t. y. meilės ir broliškos tarnystės vaisių.

Šiandien žodis „diakonija“ evangelikų Bažnyčioje vartojamas rūpinimuisi vargšais pažymėti ir apibrėžiamas kaip bažnytinis atsakas į žmogaus poreikius. Jis laikytinas savotiška giminine sąvoka, aprėpiančia visas įmanomas krikščioniškosios meilės veiklos formas, ir taip pat reiškia savarankišką profesionalios karitatyvinės veiklos lauką. Prieš kelis dešimtmečius tarp evangelikų atsirado mokslas apie diakoniją – *diakonika*, apmaštantis diakoninę Bažnyčios praktiką ir teikiantis naujų impulsų diakonijai pagrįsti ir formuoti (8). Šiandien sąvokos „diakonija“ ir „caritas“ dažniausiai vartojamos sinonimiškai, nors sąvoka „diakonija“ nėra sąvokos „caritas“ atitikmuo, bet ją pranoksta: diakonija apima karitatyvines ir socialines tarnystes, pavienių asmenų bei konkrečių grupių konsultavimą, išitraukimą į visuomeninę veiklą (9). Sąvoka „caritas“ Katalikų Bažnyčioje reiškia:

- a) pamatine prasme Dievo meilę, teikiamą žmogui per Kristų bei Šventąją Dvasią ir įgalinančią jį mylėti Dievą bei artimą;
- b) siauresne prasme individo krikščioniškąją artimo meilę, pirmiausia veiklią gailestingąją meilę pagalbos reikalingiesiems savoje parapijoje ir už jos ribų;
- c) organizuotą bažnytinę artimo meilės veiklą (pvz., *Caritas* organizacija).

Nuo Vatikano II Susirinkimo katalikiškoje erdvėje vis dažniau vartojama „diakonijos“ sąvoka žymima viena iš pagrindinių Bažnyčios funkcijų (*diakonia, liturgia, martyria*) (10). Vis dažniau kalbama apie karitatyvinę diakoniją, bet pati sąvoka įprastinėje vartosenoje dar neįsitvirtinusi. Diakonijos nevalia apriboti vien socialine

tarnyste, nes ji aprėpia ir skelbimą bei apskritai bažnytinę tarnybą. Tad diakono tarnyba jau etimologiškai reiškia ypatingą atsakomybę už Jėzaus Kristaus diakonijos tąsą. Krikščionys evangelikai žodžius „diakonija“ ir „diakonatas“ vartoja daugiausia sinonimiškai (11). Katalikai diakono tarnybą laiko tiek Šventimų sakramento (*ordo*) pakopa, o nuo Vatikano II Susirinkimo tiek ir nuolatine tarnyba. Todėl sąvoka „diakonija“ katalikiškojoje erdvėje turi dvi pagrindines reikšmes: pirma, diakonija yra Bažnyčia kaip bendrija, per kurią pasaulyje turi tęstis Kristaus tarnystė; antra, diakonija siauresne prasme yra diakonų, kurie pašaukti patys vykdyti Bažnyčios diakoniją bei skatinti tam kitus, tarnyba.

Istorinė apžvalga

Aptardami diakonata, šioje dalyje glaustai apžvelgsime jo biblinį bei istorinį foną. Naujojo Testamento raštų ir Bažnyčios tėvų liudijimų nepakanka norint išsamiai istoriškai rekonstruoti diakono tarnybos atsiradimą. Remiantis ankstyvosios Bažnyčios liudijimais akivaizdu, kad episkopato, presbiterato ir diakonato ištakos siekia apaštalų laikus. I amžiuje Bažnyčios sąranga – žvelgiant grynai istoriškai – tam tikra prasme dar nebuvo „nusistovėjusi“. Čia neketinu išsamiai istoriniu bei egzegetiniu požiūriu rekonstruoti bažnytinės tarnybos rutuliojimosi, nes jos atsiradimo ir plėtojimosi klausimais teologų nuomonė nėra vieninga (12). Patristiniuose dokumentuose, vadinamuosiuose bažnytiniuose nuostatuose, pateikiama įvairių, dažnai labai skirtingų vadovavimo bendruomenei sampratų. Vis dėlto senosios Bažnyčios praktika rodo, kad diakonatas tikrai nelaikytas ir nepraktikuotas vien kaip pakopa kunigystei siekti, bet Bažnyčioje egzistavo kaip nuolatinė tarnyba (13). Istoriniai duomenys liudija, jog Bažnyčios diakoninės tarnystės plačiąja prasme istorija nesutampa su diakonato kaip tarnybos ir institucijos istorija, nors ir diakonija, ir diakono tarnyba savo pagrindiniais reikalavimais bei instituciniu pavidalu lygiai tokios pat senos, kaip ir pati krikščioniškoji Bažnyčia (14). Bažnyčios diakonija išsiskiria tęstinumu, diakonatui kaip institucijai teikiančiu jėgos bei pavidalą. Šia istorine apžvalga siekiama iškelti aikštėn diakonijos ir diakonato šaknis ir paieškoti galimose alternatyvose pastoracinių impulsų.

Dinamiška jaunosios Bažnyčios diakonija

Bažnyčia iš pradžių buvo veikiau ne struktūruota organizacija, bet dinamiškas sąjūdis. Geroji Naujiena apie Jėzaus prisikėlimą buvo vis naujas vienybės ir brolybės šaltinis. Mat krikščionybė nuo pat pradžių neapsiribojo vien kultu, bet troško keisti kasdienybę; Evangelija tapo ne tik soteriologine ištara, bet ir socia-

line žinia žmonijai. Pasitaikydavo, kad tikintieji net parduodavo visą savo turtą ir pajamas paaukodavo krikščionių bendruomenei (plg. *Apd* 2, 44). Apaštalų darbuose akivaizdžiai paliudijama, kaip anksti bendruomenėje prasidėjo organizuota *caritas* veikla. Švenčiant Eucharistiją, kenčiantys bendruomenės nariai būdavo ne tik prisiminti, bet ir per atnašavimą jiems rinkta parama. Vargšams skirtos aukos būdavo sudedamos prie apaštalų kojų (plg. *Apd* 4, 37). Tai reiškia, kad apaštalai arba patys jas dalydavo, arba paramos dalijimui vadovaudavo. Pirmiesiems krikščionims galiojo tik vienintelis požiūris: „Bažnyčios turtas yra Dievo turtas, Dievo turtas yra vargšų turtas. Bažnyčios turto valdymas buvo sinonimiškas bendruomenės rūpinimuisi vargšais“ (15).

a) Kasdienė diakonija. Rūpinimasis vargšais netrukus virto didžiausia visos bendruomenės užduotimi. Pauliškiosiose bendruomenėse vyravo charizminė diakonija: „Turime įvairių dovanų, nelygu kokia malonė mums suteikta... kas [turi] dovaną tarnauti – tetarnauja“ (*Rom* 12, 6–8; plg. *1 Kor* 12, 4). Nors specialiai neįvardyta, bendruomenėse diakonija egzistuoja. Diakonais vadinti visi kaip nors į tą veiklą įsitraukę žmonės. Kalbama apie įvairias charizmas („malonės dovanos“, plg. *1 Kor* 12, 4) ir įvairias tarnavimo formas („skirtingos tarnystės“, *1 Kor* 12, 5) arba apie „paslaugų tarnavimą“, skatinantį padėką, t. y. Eucharistiją (plg. *2 Kor* 9, 11–12). Akivaizdu, kad Bažnyčios pradžioje diakonijai buvo būdingas daugialypis turinys. Laiške romiečiams diakonija minima antra iš eilės (plg. *Rom* 12, 6–8). Pirmoje vietoje yra pranašavimas, reiškiantis kalbą (pamokslą) bendruomenėje. Tad diakonija laikoma praktiniu skelbimo įgyvendinimu bendruomenės labui. Minimos ir kitos dovanos (charizmos): mokymas, guodimas, įspėjimas, davimas... Kadangi pauliškiosios bendruomenės neturėjo nuolatinės tarnybų struktūros, Pauliui „diakonai“ reiškė veikiau charizmos, o ne tarnybos turėtoją (16). Neatmestina galimybė, kad įvairių charizmų turėjo ir moterys. Mat kalbama ne tik apie diakonus, bet ir apie diakones (plg. *Rom* 16, 1). Apaštalas Paulius pateikia ir kitokią charizmų seką: „Dievas kai kuriuos paskyrė Bažnyčioje – pirmiausia, apaštalais, antra – pranašais, trečia – mokytojais“ (*1 Kor* 28). Tai dar aiškiau parodo, kad pauliškojoje bendruomenėje tvirtos tarnybų struktūros nebūta. Diakonija buvo susijusi su tarnavimu krikščionių bendruomenei, kuri sykiu pati buvo diakonijos subjektas.

Iš pagonių kilusiose krikščionių bendruomenėse būta diakonų ir diakonijų (plg. *Rom* 16, 1). Filipų bendruomenė turėjo diakonų kolegiją (plg. *Fil* 1, 1), bet jos vieta ir užduotis neatitinka tos tarnybos, kuri vėliau žymėta šiuo pavadinimu. Pauliškiosiose bendruomenėse vartota plati

diakonijos sąvoka, aprėpianti įvairius materialinio bei dvasinio pobūdžio darbus bei tarnystes tiek bendruomenėje, tiek už jos ribų (17). Apaštalų darbuose kasdienė pagalba vargšams vadinta „kasdiene diakonija“ (Apd 6, 1). Pirmųjų krikščionių bendruomenė buvo labai diakoniška; tai liudija diakonijos gyvavimas ir oficialiai nepaskyrus diakono. Ankstyvųjų krikščionių bendruomenės tarnavimą laikė krikščioniškumo kriterijumi. Kiekvienas bendruomenės narys buvo atsakingas už diakoninę Bažnyčios praktiką. Rūpinimasis artimu daugiausia krypo į bendratikius, bet iš esmės apėmė visus žmones ir ilgainiui pagal bendruomenės galimybes vis labiau atsivėrė ir nekrikščionims (18). Diakonijos sąvoka taikyta bet kuriai tarnystei, kuria buvo siekiama pasitarnauti kitų išganymui. Diakonija aprėpė visus tarnybinius ir netarnybinius pagalbos darbus, atliekamus iš dalies visą laiką jiems paskirtų bendruomenės narių, iš dalies kartkartėmis vieno ar kito nario (19). Kolektyvinė atsakomybė kartais paskatindavo apleisti užduotis (plg. Apd 6, 1: akivaizdu, kad našlės buvo aplenkiamos jau ilgesnį laiką!).

Diakonijos varomoji jėga yra meilė, Naujajame Testamente išreiškiama žodžiu *agape*. Sąvoka *agape* reiškia ką kitą nei žodis *eros*, visada žymintis meilę tam, ko trūksta ir ko trokštama. *Agape* yra save dovanojanti meilė, skiriama pačiam mylimajam ir todėl priimanti jį su visomis jo savybėmis. Šita agapiška meilė ir turima galvoje Naujajame Testamente kalbant apie Dievo meilę pasauliui: „Dievas yra meilė [*agape*]“ (1 Jn 4, 16). Krikščionių bendruomenei rūpėjo agapė, visą pasaulį įtraukianti į tą meilę, kuria mus myli Dievas. Agapiška meilė pasauliui apima visą žmoniją ir visus pasaulio santykius, duotus su žmogaus egzistencija (20). Per tai agapiška meilė pasauliui tampa revoliucinė, t. y. keičianti pasaulį.

b) Agapė kaip valgymas. Agapės sąvokos senojoje Bažnyčioje neįmanoma vienprasmiškai apibrėžti, nes ji kito ir įvairiai taikyta liturgijoje. Pirmieji krikščionys rengdavo bendrus valgymus, vadinamus agapėmis.

Vadinasi, dalijimasis gėrybėmis iš pradžių buvo teologinis klausimas ir tik paskui įgavo socialinės rūpybos pavidalą (21). Todėl agapės pirmą kartą Bažnyčioje jau savaime buvo religiniai valgymai ir dar labiau tokie tapo dėl sąsajos su Eucharistijos šventimu. Tinkintieji į bendruomenės susirinkimą kaskart atsinešdavo savo aukų, nes parama vargšams laikyta liturgijos dalimi (22). Svarbiausias bendruomenės eucharistinio susirinkimo „savo namuose“ (Apd 2, 46) dėmuo buvo bendras valgymas. Agapiniu valgymu bendruomenė išreiškėdavo atvirumą Dievo mylimam pasauliui ir taip parodydavo savo pasirengimą priimti visuomeninio gyvenimo paribuose atsidūrusius žmones. Tad agapinis valgymas pirmiesiems krikščionims būdavo prak-

tikoje įgyvendinamos krikščioniškosios meilės ženklas ir eschatologinės gyvenimo bendrystės aukščiausia išraiška. Agapinis valgymas buvo savita krikščioniškosios bendrystės ir paslaugaus rūpinimosi forma. Tad socialinė nelygybė pirmą kartą bendruomenėje pirmiausia pasiturinčiųjų veiklia meile būdavo įveikiama taip, kad nė vienam nebereikėdavo vargti. Orientuotasi į fizinius ir socialinius matmenis, kurių nevalia buvo neapgalvotai ir beširdiškai apleisti, nes tada būtų grėsęs dezintegracijos pavojus (23). Pirmieji krikščionys „savo namuose tai vienur, tai kitur laužydavo duoną, su džiugia ir tauria širdimi drauge vaišindavosi“ (Apd 2, 46). Akivaizdu, kad Eucharistijos šventimas ir pasisotinimas buvo labai artimai susiję. Tad diakoninę veiklą ir Eucharistiją siejo ne tik vidinis ryšys. Apaštalas Paulius Pirmajame laiške korintiečiams kalba apie piktnaudžiavimą eucharistine vakariene, jau tapusia pasisotinimu. Jis baiminosi Eucharistijos profanacijos ir iš to išplaukiančio diakoninio pradmens sumenkimo. Atsitiko taip, kad bendras valgymas ir gėrimas bendrystę ne skatino, bet griovė. Paulius kritikuoja ne pasisotinamąjį valgymą kaip tokį, bet *koinonia* stygių: „Kiekvienas pirmiausia ima valgyti savo maistą, ir vienas lieka alkanas, o kitas nusigeria“ (1 Kor 11, 21). Čia iš tiesų kalbama ne tiesiog apie pasisotinimą ar diakoniją, bet apie bendrystės atgaivinimą per Viešpaties vakarienę. Paulius neragina perskirti sakramentą ir pasisotinamąjį valgymą, bet trokšta abu išlaikyti sujungtus, nors jų jokiū būdu vieno su kitu ir netapatina (24).

Apibendrinimas. Pirmosiose krikščionių bendruomenėse dar nebuvo institucionalizuotos diakono tarnybos formos, kokia žinoma iš vėlesnių laikų. Diakonija reiškiasi kaip tarnavimo Bažnyčioje funkcija ir pagrindinis pavidalas, išaugęs iš gyvosios bendruomenės, su ja susijęs ir nuo jos neatsiejamas. Kaip minėta, pirmą kartą bendruomenės diakoninė veikla buvo organizuota dvejopai: a) kasdienė diakonija, už kurią buvo atsakinga visa bendruomenė, ir b) agapinis valgymas. Abi šios formos pasirodė esančios nepakankamai tinkamos. Kasdienė diakonija, už kurią atsakė visa bendruomenė, neapsaugodavo nuo diakonijos apleidimo, o agapinis valgymas klaidingai tapatintas su eucharistiniu valgymu. Be to, agapinis valgymas galėdavo šaknytis ir pagonių ritualiniame, žmones ir Dievą sujungiančiame pokylyje. Problema išspręsta įsteigiant atsakinguosius už Bažnyčios diakoniją, vadinamuosius diakonus. Jų pašaukimas buvo ne Bažnyčios diakoninio darbo pradžia, bet ypatingos atsakomybės už Bažnyčios diakoniją perdavimas. Agapinė meilė visiems laikams lieka tikroju diakoninio tarnavimo bruožu. Per diakono tarnybą reiškiasi Bažnyčios troškimas tarnauti, kurio pirmoji apraška savaime tapo pirmosios bendruomenės rūpinimasis vargšais (25).

Diakonatas pirmųjų krikščionių bendruomenėse

Spartus krikščionių bendruomenės augimas sukėlė naujų sunkumų. Diakoninių užduočių smarkiai padaugėjo ir Dvylika turėjo paskirti už tai atsakinguosius. Plečiantis bendruomenei, reikėjo daugiau bendradarbių. Bendruomenės gausumas neigiamai atsiliepė paramos skirstymo priežiūrai (26). Tačiau jau netrukus pasirodė, kad šis incidentas taps naujos pakopos Bažnyčios raidoje pradžia. Nagrinėdami diakonato atsiradimą, raidą bei sklaidą jo ankstyviausioje stadijoje remsimės dviem požiūriais – tradiciniu ir egzegetiniu-kritiniu.

a) Septynių paskyrimas. Iki Apaštalų darbų šeštojo skyriaus autorius pateikia idealizuotą vieningos bendruomenės vaizdą, neįvardydamas tendencijos skirstytis į grupes. Bet atrodo, kad krikščionių bendruomenė nebuvo jau tokia vieninga. Nesklandumai bendruomenėje sukėlė įtampą tarp žydų ir helenistų: kas turi rūpintis helenistų našlėmis? Nepasitenkinimas reiškiamas ne Dvylikai, bet žydams. Dvylika, kaip žydų atstovai, bendruomenei paaiškino, jog jiems (žydams) nedera rūpintis valgiu (helenistų). Argumentuodami Dvylika ne supriešino žydus su helenistais, bet tarnavimą Dievo žodžiui perskyrė nuo tarnavimo prie stalų ir, paskirdami Septynis, labai diplomatiškai išsprendė problemą (27). Skirtumas tarp žydų ir helenistų nelauktai išnyra aikštėn ir ženklina lūžio tašką Jeruzalės pirmųjų krikščionių bendruomenės raidoje. Turima mintyje pagal judaistinę tradiciją gyvenanti Palestinos bendruomenė (žydai) ir Įstatymo nesilaikanti bei universalistinė bendruomenė (helenistai). Žodis „helenistai“ kyla iš *hellenizein*, reiškiančio „kalbėti graikiškai“. Vadinasi, tai turėjo būti krikščionimis tapę graikakalbiai diasporos žydai, gyvenę už Palestinos ribų ir bendravę graikų kalba. Daugelį iš jų į Jeruzalę parvedė jų tėvų miesto ilgesys. Čia jie gyveno iš dalies atsiskyrę nuo žydų. Atitinkamai „žydai“ yra iš Palestinos kilę arba su Palestina itin susiję žydai, kurių gimtoji kalba buvo aramėjų. Helenistai Jeruzalėje turėjo savo graikiškąsinagogas, nes kalbos barjeras keldavo jiems didelių sunkumų. Galimas dalykas, kad helenistų būriui priklausė ne tik graikiškai kalbantys, bet ir graikiškai gyvenantys žydai ir net pagonys (28). Toks susiskaldymas krikščionių bendruomenėje sukūrė savitą situaciją: „Krikščionimis tapusiems diasporos žydams kalbos problema panašiai turėjo dar aštriau kilti liturgijoje, todėl viskas rodo, jog gana anksti susiskaldymas atsirado ir liturgijoje“ (29). Apaštalų darbuose minimos prieš Steponą pakilusios libertinų, kirėniečių ir aleksandriečių sinagogos. Libertinai – iš diasporos kilę žydai, buvę vergai, tačiau atgavę laisvę. Jie tikriausiai buvo artimesni tradiciniam judaizmui nei

helenistams. Žydų ir helenistų vietinės bendruomenės turėjo atitinkamas tarybas, kurias sudarydavo septyni vadovai. Sinagoginėms bendruomenėms paprastai vadovaudavo septynių vyrų presbiteriumas. „Presbiteris“ tikriausiai buvo gimininė sąvoka, žyminti vadovą, neturintį aiškiau apibrėžtų užduočių. Kodėl diakonų paskirta septyni, galima paaiškinti ir tuo, kad žydų vietinei bendruomenei vadovaudavo septynių vyrų taryba, ir tuo, kad graikų-romėnų miesto bendruomenėse kaip valdymo organas dažnai veikdavo septynių asmenų taryba (30). Helenistai neišsirinko pagal žydų pavyzdį dvylikos asmenų kolegijos, nes *Dvylika* iš pradžių buvo ne valdymo organas, bet eschatologinės Dievo tautos pilnatvės simbolis. Sykiu Dvylikos kolegija turėjo sąsają ne tik su judaistine krikščionybe, bet ir su eschatologine Dievo tauta (31). Pasak daugumos egzegetų, Septyni išrinkti tik iš helenistų. Jų funkcija, vadinama diakonija, rūpinimasis vargšų maitinimu, turėjo apsiriboti tik helenistų bendruomene. Lukas stengiasi helenistus pavaizduoti kaip neatsiejamą vienos (žydų) krikščionių bendruomenės dalį, o ne kaip savarankišką, atskirą krikščionių grupę. Septynis vieningai išrenka visa bendruomenė (plg. *Apd* 6, 5), o tai rodo, kad Septyni šaknijasi Jeruzalės pirmąsias bendruomenės tradicijoje ir negali atskilti nuo Izraelio Dievo tautos. Vadinasi, darna tarp žydų ir helenistų tobula, ir vieni, ir kiti vienodai seka Jėzumi. Vis dėlto atsakingųjų už diakoniją paskyrimas reiškė tarp žydų ir helenistų atsiradusios įtampos sumažinimą. Taigi Lukas ginčą sušvelnino (32).

Septyni veikia buvo ne vargšų globotojai ir vėlesnės diakono tarnybos pirmtakai, bet ypatingos grupės bendruomenėje – helenistų atstovai (ar vadovai). Taip helenistų vyresnybė atitiko žydų vyresnybę. „*Septyni* tikriausiai buvo Įstatymo nesilaikančios ir universalistinės pirmąsias bendruomenės vadovų ratas“ (33). Vardai rodo, jog visi septyni paskirti vyrai priklausė helenistams, o vienas iš jų net buvo į judaizmą perėjęs pagonis – prozelitas iš Antiochijos Mikalojus (*Apd* 6, 5). Jie tikriausiai buvo atrinkti iš helenistų ir paskirti bendruomenėje tarnauti helenistams.

Septyni paskirti meldžiantis ir uždedant rankas (plg. *Apd* 6, 6). Tai įprastinės tarnybos perdavimo apeigos (plg. *Sk* 27, 23). Pabrėžtina, kad Naujajame Testamente dar nėra jokių išbaigtų tarnybų, bet atskleisti vienas kitą keičiantys vadovavimo bendruomenei modeliai (34). Tad pirmieji diakonai buvo ne tiek dvasininkai, kiek veikia „socialiniai darbuotojai“. Todėl rūpintis vargšais ir sergančiomis moterimis padėdavo diakonės. Septynių tarnystė iš pradžių nebuvo tarnyba, nors Lukas Septynių paskyrimą ir aprašo kaip paskyrimą ypatingai tarnybai pagal judaistinę paprotį. „Istoriją apie

krikščionių žydų ir helenistų konflikto išsprendimą Lukas sujungė su istorija apie diakonų ordinaciją. Taigi ryšys tarp *septynių helenistų* ir nuolatinio diakonato geriausiu atveju netiesioginis“ (35). Lukas žodį „tarnavimas – *diakonia*“ taip stipriai pabrėžia todėl, kad priešais akis turi jo laikų Bažnyčioje jau įprastą diakono tarnybą (plg. *Fil* 1, 2; *1 Tim* 3, 8.12). Septynių paskyrimo jis nenori tiesiogiai aiškinti kaip vėlesnės diakono tarnybos įsteigimo ir todėl netaiko Septyniems diakono titulo, nors tekste daug kur kalbama apie *diakonein* ir *diakonia*. Vis dėlto Lukas pasinaudoja proga atkreipti savo skaitytojų dėmesį į diakono tarnybos Bažnyčioje būtinybę ir reikšmę. Diakono sąvokos vengti jis galėjo ir todėl, kad *diakonas* vėlesne, su tarnyba susijusia prasme galėjo pasirodyti anachronizmas vaizduojant pirmąsias bendruomenes. Diakono ypatingos tarnybos nevalia be jokio pagrindo įsivaizduoti buvus Luko aprašomuoju laikotarpiu, nes ta tarnyba savo savita vėlesne forma tuomet dar neegzistavo. Skirtingų šventimų laipsnių idėja nesuderinama su situacija iškart po Sekminių: Lukas dar neturi galvoje ankstyvojoje Katalikų Bažnyčioje išsirutuliojusios apaštališkosios įpėdinystės sąvokos, anot kurios, apaštališkasis mokymas autentiškai perduodamas nenutrūkstama paskyrimų tarnybon grandine, juolab Septyni paskiriami ne skelbimo tarnystei. Čia negalima kalbėti apie iššventinimą tikraja šio žodžio prasme, nes trūksta jo esminių elementų – pamatinės apaštališkojo mokymo tradicijos perdavimo (plg. *2 Tim* 2, 2) ir iššventinamojo viešo išpažinimo bendruomenės akivaizdoje (plg. *1 Tim* 6, 12). Kita vertus, Lukas gimstančių patriarchalinės hierarchinės organizacijos formų pagrindinius bruožus vis dėlto traktuoja jau kaip savaimė seniausias suprantamybes (36).

b) Charizma ir tarnyba. Pradinė Bažnyčios diakonija pirmųjų krikščionių vykdoma su charizminiu užsidegimu. Galimas daiktas, kad pirmąkart Bažnyčioje visoms būtinoms tarnystėms būta pakankamai žmonių, turinčių atitinkamas charizmines dovanas. Septynių charizma atitiko bendruomenės poreikį, nes Lukas čia galvoje turi Septynių charizmatikų kolegiją (37). Jų charizma yra ypatinga rūpinimosi vargšais dovana, mat tam nereikėjo ypatingo tarnybinio įgaliojimo. Juk tarnyba ir charizma skiriasi ne veiklos, bet įgaliojimo pobūdžiu. Bendruomenė išrinko charizminius vyrus (*Apd* 6, 3: „pilnus Dvasios“ vyrus), kuriems apaštalai patikėjo diakonijos užduotį (38). Septyni vyrai jau iki paskyrimo diakonais charizmiškai (spontaniškai) veikė bendruomenėje. Apaštalai pripažino ir rankų uždėjimu patvirtino faktinį charizminio diakonato egzistavimą: „Ne tarnyba pakeičia charizmą, bet charizma toliau gyvuoja tarnybos pavidalu“ (39). Diakoninei veiklai Septyni paskiriami malda ir rankų uždėjimu; apaštalai taip patvirtino, kad jie pilni Dvasios. Atro-

do, kad „paskyrimas“ yra ne kas kita, kaip charizmos pripažinimas (40). Faktiniu diakoninio tarnavimo be šventimų egzistavimu rėmėsi ir Rahnerio diakonato atnaujinimo teologija, kurią vėliau dar aptarsime (41).

Septynių paskyrimas yra aktas, aiškiai iškeliantis aikštėn visų krikščionių bendruomenės tarnybų pamatinę struktūrą: jos yra tarnystės, besilygiuojančios į Bažnyčioje Jėzaus Kristaus įsteigtą tarnavimo normą; besiremiančios Dievo duota užduotimi, kuriai sykiu būdingas dovanos (charizmos) pobūdis; kaskart besiorietuojančios į konkrečią istorinę Bažnyčios situaciją. Didelės bendruomenės apaštalai nepadalija į dvi bendruomenes, bet vieningą apaštalo užduotį perskiria į dvi savarankiškas veiklos sritis – į tarnavimą Dievo žodžiui ir tarnavimą prie stalų.

c) Tarnavimas prie stalų. Kad tarnavimo prie stalų (*Apd* 6, 2) nebūtų atitraukiami nuo savo tikrosios užduoties, apaštalai išrenka septynis vyrus. Pasakymu „tarnavimas prie stalų“ žymimas visas pirmosios bendruomenės rūpinimasis vargšais ir meilės veikla. Galvoje turimas ne apaštalų troškimas dėl didėjančio darbo atsikratyti ligi tol vykdytos funkcijos ir tartum iš savo tarnybos išskirti naują tarnybą. Veikia norima nurodyti, kad jie negali papildomai imtis naujos būtinos tarnybos neapleisdami savo tikrosios užduoties – „Dievo žodžio“. Apaštalai išreiškia ketinimą sutelkti dėmesį į savo tikrosios užduoties lauką (42). Tai remiasi antikinių kulto bendruomenių praktika rūpintis savo narių socialine apsauga, kurios labiausiai reikėjo bejėgėms našlėms. Žydų sinagogoje egzistavo neliturginė išmaldų rinkiko tarnystė, bet gėrybes dalydavo miesto išmaldų valdytojas (43). Helenistų našlės išties buvo ypač stokojanti grupė. Daug pamaldžių žydų iš diasporos savo gyvenimo pabaigą praleisdavo Jeruzalėje ir trokšdavo būti čia palaidoti. Jų našlės mieste neturėdavo giminių, todėl nesulaukdavo paramos iš didžiosios šeimos. Tėvynėn grįžusių diasporos žydų socialinės sąlygos būdavo prastesnės nei vietinių. Jų padėtis dar pablogėdavo, jei jie nebūdavo įtraukiami į gerai organizuotą žydų bendruomenės vargšų globą. Išpirkta iš apsaugą teikiančios savo tėvų šeimos junginio moteris, mirus jos vyrui, neretai netekdavo ir naujo šeimos junginio globos. Pirmųjų krikščionių bendruomenė anuomet neturėjo išplėtos socialinės struktūros, bet vargšais rūpindavosi spontaniškai diena iš dienos (44). Nors ir neabejotina, jog kalbant apie „tarnavimą prie stalų“ pirmiausia galvoje turėti įprastiniai stalai, nuo to neatsikirtinas ir Eucharistinės aukos stalas, nors Lukas ir nemini šios Septynių veiklos. Septyni organizuodavo agapinį valgymą, dažnai susijusį su Eucharistijos šventimu (plg. *1 Kor* 11, 17–34). Taip tarnavimas prie stalų galėjo tapti tarnavimu prie Eucharistijos stalo (45). Vis dėlto Eucharistija reguliariai

būdavo švenčiama pirmąją savaitės dieną, o prie stalų tarnaujama kasdien.

d) Tarnavimas Dievo žodžiui. Septynių paskyrimas buvo naujas tikėjimo suvokimo proveržis. Plyšys tarp žydų Šventyklos bendruomenės ir krikščionių Sekminių bendruomenės vis didėjo. Septyni akcentavo kai ką naują: kritikavo šventyklą bei Mozės įstatymą ir dėl to iš pagrindų susikirto su fariziejiniu judaizmu. Kritišką nuostatą šventyklos ir Įstatymo atžvilgiu tikriausiai lėmė helenistų ypatingos teologinės pažiūros: ar Steponas piktžodžiavo „Mozei ir Dievui“ (Apd 6, 11)? Lukas neužsimena apie skirtingas teologines nuomones, bet skirtumą tarp abiejų grupių aiškina kilmės ir gimtosios kalbos skirtingumu. Helenistinė bendruomenė Jeruzalėje buvo pirmasis Įstatymui nepavaldžios krikščionybės daigas, nors pati bendruomenė iš esmės nebuvo nusiteikusi priešiskai Įstatymo atžvilgiu (46).

Dvylika pasilieka – skirtingai nei jų paskiriami Septyni – prie tarnavimo Dievo žodžiui. Tarnavimą Dievo žodžiui kartais norima griežtai atskirti nuo tarnavimo prie stalų. Formuliuotę „žodžio tarnystė“ Lukas nukaladinęs kaip antitezę tradicines karitatyvines funkcijas žyminčiai formuliuotei „stalo tarnystė“. Sykiu Dievo žodis laikomas tiesiogiai susijusiu su jo fiziškai regimu padariniu: auganti bendruomenė yra ne kas kita, kaip regima, žemiška Dievo žodžio ir jo galios apraiška, ji yra *creatura Verbi* (47). Septynių sąrašė pirmas minimas Steponas, taip parodant jo vadovaujančią padėtį tarp helenistų, nes seka atspindi ir hierarchinį svorį. Helenistai tikriausiai turėjo santykinai savarankišką vadovybės instituciją, kurios charizminė-dvasinė galva buvo Steponas (48). Pabrėžiamas ir Mikalojus, prozelitas iš Antiochijos: jis yra pirmasis buvęs pagonis, krikščioniu tapęs aplinkiniu keliu per judaizmą (plg. Apd 6, 5). Steponas ir Pilypas veikia lygiai taip, kaip ligi tol veikė Petras ir apaštalai. Steponas yra įtaigus pamoklininkas, elgiasi kaip apaštalas, bet, žinoma, tik helenistų sinagogoje. Apd 6 diakonatui būdinga neesminė „žodžio tarnystės“ ir „stalo tarnystės“ perskyra. Tai veikiau atsitiktinis padarinys, kurio nevalia *ex eventu* priskirti Septynių paskyrimui į tarnybą (49). Iškalbinga, jog kalbama ne apie diakono Stepono karitatyvinę veiklą, bet apie tai, kad jis buvo stebukladarys ir galingai pamokslavo (plg. Apd 6, 8). Kitas Septynių narys, Pilypas, po persekiojimo irgi išsiskiria ne karitatyvine veikla, bet uoliu misionieriavimu. Jis visur keliaudavo degdamas troškimu tarnauti Dievo žodžiui (Apaštalų darbuose Pilypas nebevardinamas diakonu, nes tas titulas žymėjo ne tarnybą, bet tarnavimą). Pilypas sulaukė sėkmės ir gavo garbingą evangelisto vardą (plg. Apd 31, 8). Nors Septyni Jeruzalės helenistų bendruomenėje vykdė tik karitatyvines užduotis, dėl

ginčo su žydais radosi poreikis pamokslauti, kuris dar labiau sustiprėjo persekiojimo laikotarpiu.

e) Septynių tapatybės krizė. Bažnyčia Jeruzalėje patyrė didelį persekiojimą, tačiau jis buvo nukreiptas tik prieš helenistus, o apaštalai galėjo likti Jeruzalėje (plg. Apd 8, 1). Jeruzalės krikščionys persekiojimo laikotarpiu atrodė kaip dvi skirtingos grupės (50). Persekiojimai labai paveikė Septynių veiklą. Ne visi autoriai pastebi įnirtingų persekiojimų sukeltą tapatybės kaitą (51). Septyni Jeruzalėje veikė per trumpai, kad iš to būtų galėjusi išsirutulioti tarnyba. Vis dar neaišku, ar žydai savo bendruomenėje turėjo diakonų. Dėl persekiojimo Septyni pranyko iš bendruomeninio tarnavimo Jeruzalėje arenos, „kaip Septynių institucija nepalikdami jokių pėdsakų bažnytinės tarnybos istorijoje“ (52).

Kad išlaikytų erdvę gyventi, Jeruzalėje likusi bendruomenė turėjo vis labiau prisitaikyti prie tėvų papročių. Po Jeruzalės sugriovimo ji visiškai išnyko. Persekiojimai išblaškė helenistų bendruomenę, kurios nariai uoliausiai skelbė Evangeliją (plg. Apd 8, 4). Apaštalų darbuose nurodoma tiksli persekiojimo priežastis: „Persekiojimo, kilusio dėl Stepono“ (Apd 11, 19). Septyni ir kiti iš Jeruzalės išvaryti helenistai tapo klajojančiais misionieriais, veikusiais už Jeruzalės ribų ir atvėrusiais pagonims kelią į Kristų (53). Septynių veiklai persekiojimas padarė didelę įtaką. Nebuvo jokios bendruomenės, kurioje jie galėtų rūpintis vargšais ir našlėmis. Nauja aplinka reikalavo naujai suvokti savo užduotį, kurią dabar labiau sudarė ne *tarnavimas prie stalų*, bet *tarnavimas Dievo žodžiui*. Apaštalų darbų 6-asis skyrius ženklina metą, kai skelbimas ima nebeapsiriboti vien Dvylika, bet to imasi ir kiti bendruomenės nariai, kol galiausiai sulig 12-uojų skyriumi Dvylika apskritai pranyksta iš skaitytojo akiračio. Tokia situacija lėmė Septynių naują tapatybę. Regis, vien tarnauti prie stalų paskirtus Septynis vėliau sutinkame tik kaip Dievo žodžio skelbėjus ir misionierius ir niekur neužsimenama apie jų funkcijų pakitimą ar išplėtimą (54).

Steponui ir Pilypui tolesniame Apaštalų darbų pasakojime tenka svarbus vaidmuo, o kiti ten jau nebeminimi. Septyni dar nėra diakonai vėlesnės bažnytinės tarnybos prasme. Lukas čia kol kas nevartoja diakono titulo. Diakono sąvokos tarnybai apibrėžti jis tikriausiai vengia todėl, kad diakono užduotis iš pradžių buvo stalo tarnystė ir papildomai rūpinimasis vargšais, o Septyni netrukus ėmėsi kitų užduočių. Pilypas Apd 21, 8 vadinamas *evangelistu*. Tai, kad jis įsikūrė Cezarėjoje, rodo, jog jo tarnystė, vykdyta Jeruzalėje, jau praeitis. Pristatydamas šį vyrą kaip „vieną iš Septynių“ (Apd 21, 8), autorius tenori pabrėžti jo tuometinę priklausomybę Septyniams. Skaitytojais turėtų žinoti, apie kokį Pilypą

kalbama. Jis jau nebetarnauja prie stalų, bet tapo vienu iš pagrindinių Bažnyčios misionierių.

Apreiškime Jonui minimi nikolaitai (plg. *Apr 2*, 6. 15). Pavadinimas tikriausiai kilęs iš Mikalojaus, vieno iš Septynių. Galimas daiktas, kad prozelitas iš Antiochijos (plg. *Apd 6*, 5) neatlaikė veiklos kaitos išbandymų ir pasuko klaidatikstės keliu.

Kad diakoninis tarnavimas prie stalų virto diakono tarnyba, įtakos galėjo turėti ir Kumrano bendruomenė. Esenai bendruomenėje turėjo *maskil* tarnybą, kuriai teko tik liturginis vaidmuo (55). Liturgija iš esmės liko rezervuota Dvylikai. Tik ilgainiui diakonatą papildė kitos užduotys, kaip antai Dievo žodžio skelbimas. Apdairiai vartodamas sąvokas Lukas norėjo rekonstruoti Bažnyčios ir tarnybos ištakas.

f) Tarnybinis diakonatas. Nors Apaštalų darbai atsirado vėliau už pastoracinius laiškus, Lukas Apaštalų darbuose pavaizdavo ankstyviausius įvykius Bažnyčioje (56). Apaštalų darbuose diakono kaip tarnybos titulo sąvoka dar nežinoma, nors anachroniškai ir vartojama, tačiau *Fil 1*, 1 ir pastoraciniuose laiškuose diakonatas kaip tarnyba bendruomenėse jau suponuojamas (57). Tarp 33 m. po Kr. (Stepono kaip kankinio mirties) ir pastoracinių laišku atsiradimo (apie 63–67 m. po Kr.) iš Septynių veiklos išsirutuliojo savarankiška diakonato tarnyba (58). Pastoraciniuose laiškuose diakonas kaip tarnautojas minimas kartu su vyskupu, bet po jo. Krikščionių bendruomenės vyresnysis pastoraciniuose laiškuose kartais vadinamas vyskupu (*1 Tim 3*, 1; *Tit 1*, 7), kartais presbiteriu (*1 Tim 4*, 14; *Tit 1*, 5). Tai atspindi iš pradžių buvusių atskirų presbiterinės ir vyskupiškosios sąrangų susiliejimo stadiją. Vyskupų kolegija sujunginama su presbiterių kolegija. Monistinis episkopatas, kuomet bendruomenė iš esmės vadovavo vienas vyskupas (ne kolegija ar taryba), pastoraciniams laiškam dar svetimas (59).

1 Tim 3 pateikiama vyskupo ir diakono charakteristika: moraliniai reikalavimai kandidatams į vyskopus ir diakonus beveik nesiskiria. Tai duoda pagrindą spėti, kad ir diakonai užsiimdavo vyskupams būdinga vadovavimo Bažnyčiai veikla. Bažnyčiai reikia diakonų, gebančių vykdyti vyskupo užduotis: „Kurie tinkamai diakonaus, įsigis garbingą laipsnį ir tikrą tikėjimo drąsą Kristuje Jėzuje“ (*1 Tim 3*, 13). Autorius kalba apie aukštą pakopą, liudijančią didelį tuo išsiskiriančių tarnautojų prestižą. Bažnyčios istorija rodo, kad vyskupai būdavo renkami iš diakonų. Pasak pastoracinių laišku, bažnytinė tarnyba yra dvejopa – vadovavimo ir tarnavimo. Juose daugiau kalbama apie episkopatą ir diakonatą. Vyskupo, presbiterio ir diakono tarnybos

niekada neminimos visos trys kartu. „Tačiau tai, kad jos minimos lygiagrečiai, rodo, jog helenistinėje erdvėje paplitusi vyskupu paremta sąranga (vyskupai – diakonai) susilieja su judaistine vyresniuoju grįsta sąranga (presbiteris)“ (60). Žodžiu „vyskupas“ ankstyvuojau laiku vadinta bažnytinė prižiūrėtojo tarnyba. Iš *Tit 1*, 6–7 akivaizdu, kad riba tarp vyresniojo ir vyskupo dar nebuvo aiški. Bažnytinių tarnybų pavadinimai iš pradžių nebuvo nusistovėję, bet rasdavosi iš bendruomenės spontaniškos kalbėsenos. Todėl ankstyvuojau Bažnyčios laikotarpiu neaptinkame nei bendro bendruomenės bei vadovavimo modelio, nei saistančios bažnytinių tarnybų teorijos (61).

g) Tradicinis požiūris. Septyni vyrai, Jeruzalės pirmapradėje bendruomenėje apaštalų paskirti malda ir rankų uždėjimu, vadovavo helenistinei bendruomenės daliai ir nebuvo diakonai vėlesne prasme. Egzegezės požiūriu tai – faktas. Ir istoriniu požiūriu iš čia neįmanoma nubrėžti linijos iki vėlesnės tarnybos (62). Apaštalų darbuose terminas „diakonas“ tiesiogiai neįvardijamas. Galimas daiktas, kad Lukas vartoja terminologiją, įprastą Apaštalų darbų sukūrimo laikotarpiu. Diakono titulas jo aprašumu bendruomenės raidos tarpsniu tikriausiai dar nevertotas. „Tačiau Naujajame Testamente nuoseklaus mokymo apie bažnytinę tarnybą nerasime, nei tokio mokymo iš jo neįmanoma išrutulioti. Jo raštuose liudijamos įvairios Bažnyčios ir jos tarnybinės struktūros tapsmo stadijos“ (63). Vis dėlto daugelis komentatorių nuo II a. vidurio manė, kad Septyni buvę pirmieji diakonai. Ireniejus, Liono Galijoje vyskupas, pirmasis Septynis sutapatino su diakonais. Taip Septyni tapo vėlesnio diakonato pavyzdžiu (64). Todėl išvada gali būti tik tokia: arba Septynis išvien su Tradicija vadiname diakonais, arba vadovaujames egzegzetiniais bei istoriniais duomenimis, bet tada iš *Apd 6* negalime kildinti diakono užduočių. Tada tampa suprantama, kodėl Vatikano II Susirinkimo dokumentuose nesiremiama Apaštalų darbais (65). Reikia įsidėmėti, kad naujais dokumentais apie diakonatą norima sustiprinti tradicinį požiūrį. Teigiama, kad diakonatas prasidėjęs sulig Septynių paskyrimu (66).

Apibendrinimas. Ginčas dėl bendruomenės diakonijos pirmiausia liudija, kad diakonija buvo įsitvirtinusi praktika jau pačiose krikščionių bendruomenės ištakose. Ginčytasi ne dėl diakonijos kaip tokios, bet dėl konkretaus diakonijos šalutinio reiškinio, atsiradusio tik laiko tėkmėje. Septynių paskyrimas buvo ne diakoninio darbo pradžia, bet ypatingos tarnystės (tarnybos) įsteigimas šiai veiklai vykdyti. Iškilo poreikis pasidalyti darbu, kad tarnaujant vargšams nebūtų apleistas Dievo žodis ir tarnaujant Dievo žodžiui nebūtų apleisti vargšai (67). Tai nėra diakonijos „klerikalizacija“, nes ben-

druomenės tą veiklą ir toliau aktyviai vykde. Veikiau tai yra skirtingų funkcijų – Dievo žodžio skelbimo ir stalo tarnystės vienybė. Žodis, žymėjęs šias abi funkcijas kaip vienovę, buvo ir yra „diakonija“. Tad diakonija ir Dievo žodžio skelbimas yra vienodai pirmapradės ir vienodai būtinos bendruomenės funkcijos (68), ženklusios Sep-tynių tapatybę nuo tarnavimo prie stalų iki altoriaus ir Dievo žodžio skelbimo tarnybos.

(Tęsinys kitame numeryje)

Nuorodos

- (1) Plg. Houtepen Anton, *Diakonia als Einladung Gottes*, in: *DiacXP* 30, H. 3/4 (1995), 35.
- (2) Plg. 1 Kor 3, 5; 2 Kor 3, 6; 6, 4; 11, 23; Hauke Manfred, *Das spezifische Profil des Diakonates*, in: *FoKTh* 17 (2001), 109.
- (3) Plg. Caminada Johannes, *Der Diakon. Reflexionen über die Dogmatik des eigenständigen 'Dienstamtes' in der Kirche*, 150; Stockburger Wolfgang, *Der Diakon im Auftrag der Armen*, München 1997, 66.
- (4) Plg. *Fil* 1, 1; *Rom* 16, 1 ir kitur.
- (5) Plg. Dassmann Ernst, *Kirchengeschichte I, Ausbreitung, Leben und Lehre der Kirche in den ersten drei Jahrhunderten*, Stutgardas 1991, 171; Thoma Franz, *Um die Grundlagen einer katholischen Auffassung von Diakonie und Diakonat*, in: *MThZ* 13 (1962), 27.
- (6) Plg. Dassmann Ernst, *Kirchengeschichte I*, 70; Papaderos Alexandros, *Die liturgische Diakonie*, in: Raiser Konrad (Hg.), *Ökumenische Diakonie – eine Option für das Leben*, (Beiheft zur ÖR 57) Frankfurt am Main 1988, 104; Rich Arthur, *Die Weltlichkeit des Glaubens. Diakonie im Horizont der Säkularisierung*, Stuttgart 1966, 49–50; Greshake Gisbert, *Priester sein in dieser Zeit: Theologie – pastorale Praxis - Spiritualität*, Freiburg i. Br. 2000, 106.
- (7) Plg. Pesch Rudolf, *Kirchliche Dienste nach dem Neuen Testament*, in: *DiacXP* 10, H. 2 (1975), 7; Mitzscherlich Matthias, *Caritas als Wesensdimension und Grundfunktion der Kirche*, (EThSt 24) Leipzig 1997, 5–6.
- (8) Plg. Turre Reinhard, *Diakonik. Grundlegung und Gestaltung der Diakonie*, Diuseldorfas 1991; Philippi Paul, *Diaconica. Über die soziale Dimension kirchlicher Verantwortung*, Neukirchener 1989.
- (9) Plg. Steinkamp Hermann, *Diakonie – Kennzeichen der Gemeinde. Entwurf einer praktisch-theologischen Theorie*, Freiburg i. Br. 1985, 12; Ziegert Richard, *Der neue Diakonat*, 221; Wollmann Gabriele, *Die Ständigen Diakone. Berufswirklichkeit und Selbstverständnis*, 17; Stockburger Wolfgang, *Der Diakon im Auftrag der Armen*, 9; Hornef Josef, *Kommt der Diakon der frühen Kirche wieder?*, Wien 1959, 129; Lehner Markus, *Caritas. Die soziale Arbeit der Kirche. Eine Theoriegeschichte*, Freiburg i. Br. 1997, 300.
- (10) Plg. Mitzscherlich Matthias, *Caritas als Wesensdimension und Grundfunktion der Kirche*, 5.58.
- (11) Plg. Hornef Josef, *Kommt der Diakon der frühen Kirche wieder?*, 129; Wendland Heinz-Diedrich, *Die dienende Kirche und das Diakonenamt*, in: Krimm Herbert (Hg.), *Das diakonische Amt der Kirche*, Stuttgart 1965, 521.
- (12) Plg. Greshake Gisbert, *Priester sein in dieser Zeit*, 87; Hernoga Josef, *Das Priestertum. Zur nachkonziliaren Amtstheologie im deutschen Sprachraum*, Frankfurt am Main 1997, 97.
- (13) Plg. Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 287.
- (14) Plg. Schneemelcher Wilhelm, *Der diakonische Dienst in der alten Kirche*, in: Krimm Herbert (Hg.), *Das diakonische Amt der Kirche*, 61; Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie. Praktizierte Nächstenliebe von der Antike bis zur Reformationszeit*, Göttingen 2003, 13–14.
- (15) Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, Stuttgart 1905, 19.
- (16) Paulius vadina save Bažnyčios διάκονος (*Kol* 1, 25); plg. Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie*, 24.
- (17) Plg. Hübner M. Reinhard, *Die Anfänge von Diakonat, Presbyterat und Episkopat in der frühen Kirche*, in: Rauch Albert, Imhof Paul (Hg.), *Das Priestertum in der Einen Kirche – Diakonat, Presbyterat und Episkopat*, Aschaffenburg 1987, 58.
- (18) Plg. Dassmann Ernst, *Ämter und Dienste in den frühchristlichen Gemeinden*, Bonn 1994, 17; Tafferner Andrea, *Die Qualität des Dienens. Zur Spiritualität einer Diakonin*, in: Hünermann Peter, Biesinger Albert, Heimbach-Steins Marianne, Jensen Anne (Hg.), *Diakonat. Ein Amt für Frauen in der Kirche – ein frauengerechtes Amt?*, 264.
- (19) Plg. Schamoni Wilhelm, *Diakonat und Weihesakrament*, Köln 1962, 23; Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, 85.
- (20) Plg. Rich Arthur, *Die Weltlichkeit des Glaubens*, 43ff.; Mitzscherlich Matthias, *Caritas als Wesensdimension und Grundfunktion der Kirche*, 5.
- (21) Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie*, 61.
- (22) Plg. Söding Thomas, *Agape*, in: *LThK*³, Bd. 1, Freiburg i. Br. 1993, 221; Croce Walter, *Aus der Geschichte des Diakonates*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, (PKH 56), Leipzig 1976, 86f.; Schamoni Wilhelm, *Diakonat und Weihesakrament*, 34–35.
- (23) Plg. Schenke Ludger, *Die Urgemeinde. Geschichtliche und theologische Entwicklung*, Stuttgart 1990, 91; Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie*, 28f.; Schneemelcher Wilhelm, *Der diakonische Dienst in der alten Kirche*, in: Krimm Herbert (Hg.), *Das diakonische Amt der Kirche*, 79.
- (24) Plg. Schenke Ludger, *Die Urgemeinde*, 108; Schrage Wolfgang, *Der erste Brief an die Korinther*, Bd. 3, EKK, Zürich 1999, 26f.
- (25) Plg. Fabry Heinz-Josef, *Der altorientalische Hintergrund des urchristlichen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon. Wiederentdeckung und Erneuerung seines Dienstes*, Freiburg i. Br. 1980, 18ff.
- (26) Plg. Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, (ThHK 5) Berlin 1984, 168.
- (27) Plg. Pesch Rudolf, *Die Apostelgeschichte*, EKK 1, Köln 1986, 228; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*. Übersetzt und erklärt Jürgen Roloff, Göttingen 1981, 107; Dassmann Ernst, *Kirchengeschichte I*, 26.
- (28) Plg. Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 168f.; Pesch Rudolf, *Die Apostelgeschichte*, 230; Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, 9.
- (29) Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 108.
- (30) Plg. Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, (ZBK) Zürich 1982, 65; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 108; Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 170; Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte. Kapitel 1-12*, (ÖTK 5/1) Würzburg 1981, 166; Fabry Heinz-Josef, *Der altorientalische Hintergrund des urchristlichen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 17; Colson Jean, *Diakon und Bischof in den ersten drei Jahrhunderten der Kirche*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 24; Dassmann Ernst, *Ämter und Dienste in den frühchristlichen Gemeinden*, 226.
- (31) Plg. Müller Judith, *Im Dienst der Kirche Christi. Zum Verständnis des kirchlichen Amtes heute*, Regensburg 2000, 24; Rich Arthur, *Diakonie und*

- Sozialstaat, in: Wendland Heinz-Dietrich, Rich Arthur, Krimm Herbert (Hg.), *Christos Diakonos. Ursprung und Auftrag der Kirche*, Zürich 1962, S. 35; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 108-109; Kehl Medard, *Die Kirche. Eine katholische Ekklesiologie*, Würzburg 2001, 275.
- (32) Plg. Pesch Rudolf, *Die Apostelgeschichte*, 231; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 109.
- (33) Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 64; plg Pesch Rudolf, *Die Apostelgeschichte*, 228; Dassmann Ernst, *Kirchengeschichte I*, 27; Hübner M. Reinhard, *Die Anfänge von Diakonat, Presbyterat und Episkopat in der frühen Kirche*, in: Rauch Albert, Imhof Paul (Hg.), *Das Priestertum in der Einen Kirche*, 48; Reiningger Dorothea, *Diakonat der Frau in der einen Kirche*, 611; Müller Gerhard Ludwig, *Priestertum und Diakonat*, 160; Greshake Gisbert, *Priester sein in dieser Zeit*, 170; Stockburger Wolfgang, *Der Diakon im Auftrag der Armen*, 12.
- (34) Plg. Dassmann Ernst, *Ämter und Dienste in den frühchristlichen Gemeinden*, 27.
- (35) Plg. Labayen Julio Xavier, *Das Ständige Diakonat in der heutigen Kirche*, in: *DiacXP* 28, Heft 3/4 (1993), 31.
- (36) Plg. Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie*, 25; Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 66; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 110; Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 169.171; Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte*, 167.169; Лебедев А.П., *Духовенство древней Вселенской Церкви от времен апостольских до X века*, Санкт-Петербург 1997, 69.
- (37) Plg. Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 169f; Dassmann Ernst, *Ämter und Dienste in den frühchristlichen Gemeinden*, 116.
- (38) Septyni turėjo vis kitokių charizmų: Steponas buvo „kupas Šventosios Dvasios“ (*Apd* 7, 55) ir gavęs dovaną daryti stebuklus (plg. *Apd* 6, 8); Pilypas turėjo gydymo dovaną ir išvarinėjo velnią (plg. *Apd* 8, 6–9; 8, 26. 29).
- (39) Dassmann Ernst, *Ämter und Dienste in den frühchristlichen Gemeinden*, 117.
- (40) Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, 67.
- (41) Plg. Rahner Karl, *Die Theologie der Erneuerung des Diakonates*, in: Rahner Karl, Vorgrimler Herbert (Hg.), *Diaconia in Christo*, 298.
- (42) Plg. Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 109f.
- (43) Plg. Fabry Heinz-Josef, *Der altorientalische Hintergrund des urchristlichen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 16; Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 66.
- (44) Plg. Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte*, 169; Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 168; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 109.
- (45) Plg. Schamoni Wilhelm, *Familienväter als geweihte Diakone*, Paderborn 1953, 9; Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, 378.
- (46) Plg. Kehl Medard, *Die Kirche*, 297f.
- (47) Plg. Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 108ff.
- (48) Plg. Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte*, 168.
- (49) Plg. Philippi Paul, *Christozentrische Diakonie. Ein theologischer Entwurf*, Stuttgart 1963, 272.
- (50) Plg. Dassmann Ernst, *Kirchengeschichte I*, 27; Pesch Rudolf, *Die Apostelgeschichte*, 232; Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte*, 168ff.; Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 65; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 108; Schenke Ludge, *Die Urgemeinde*, 108.114.
- (51) G. Schille mano, kad Septyni paskiriami ne vargšams globoti, bet misionieriauti ir skelbti Evangeliją. Plg. Schille Gottfried, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 166.
- (52) Hübner M. Reinhard, *Die Anfänge von Diakonat, Presbyterat und Episkopat in der frühen Kirche*, in: Rauch Albert, Imhof Paul (Hg.), *Das Priestertum in der Einen Kirche*, 49; plg. Лебедев А.П., *Духовенство древней Вселенской Церкви*, 70; Leder August, *Die Diakonen der Bischöfe und Presbyter und ihre urchristlichen Vorläufer*, 12.14.
- (53) Plg. Schenke Ludge, *Die Urgemeinde*, 92.
- (54) Plg. Schmithals Walter, *Die Apostelgeschichte des Lukas*, 67; Jürgen Roloff, *Die Apostelgeschichte*, 107; Busemann Rolf, *Der Diakon in der frühen Kirche*, in: *DiacXP* 34 (1999), 120.
- (55) Plg. Fabry Heinz-Josef, *Der altorientalische Hintergrund des urchristlichen Diakonats*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 16f.; Domagalski Bernhard, *Römische Diakone im 4. Jahrhundert – zum Verhältnis von Bischof, Diakon und Presbyter*, in: Plöger Josef G., Weber Hermann Joh. (Hg.), *Der Diakon*, 47. Sąvoka משיח reiškia „būti įžvalgiam“, „pamokyti“.
- (56) Plg. Apaštalių darbai atsirado tarp 80 ir 90 m. po Kr., kai pastoraciniai laišškai jau buvo parašyti (apie 63–64 ar 65–67 m. po Kr.).
- (57) Plg. Weiser Alfons, *Die Apostelgeschichte*, 169; Hübner M. Reinhard, *Die Anfänge von Diakonat, Presbyterat und Episkopat in der frühen Kirche*, in: Rauch Albert, Imhof Paul (Hg.), *Das Priestertum in der Einen Kirche*, 55.
- (58) Duomenys paimti iš Senosios ir Naujosios Sandoros istorijos chronologinės lentelės, in: *Die Heilige Schrift. Einheitsübersetzung*, 1441–1442.
- (59) Plg. Schmithals Walter, *Theologiegeschichte des Urchristentums*, Stuttgart 1994, 179; Hübner M. Reinhard, *Die Anfänge von Diakonat, Presbyterat und Episkopat in der frühen Kirche*, in: Rauch Albert, Imhof Paul (Hg.), *Das Priestertum in der Einen Kirche*, 68.
- (60) Müller Judith, *Im Dienst der Kirche Christi. Zum Verständnis des kirchlichen Amtes heute*, 31; plg. Kehl Medard, *Die Kirche*, 313; Vorgrimler Herbert, *Die Diakone*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 226.
- (61) Plg. Croce Walter, *Aus der Geschichte des Diakonates*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 76f.; Müller Judith, *Im Dienst der Kirche Christi*, 26.
- (62) Plg. Weber Hermann, *Diakon – Diakonat – Diakonia: Zur Wesensbestimmung des Diakonenamtes*, in: *LebZeug* 50 (1995), 69.
- (63) Müller Judith, *Im Dienst der Kirche Christi*, 22; plg. Strauch Alexander, *Der neutestamentliche Diakon*, Dillenburg 2001, 48f.
- (64) Plg. Irenäus von Lyon, *Gegen die Häresien* 1, 26,3, in: Irenäus von Lyon, *Darlegung der apostolischen Verkündigung, Gegen die Häresien* (Übersetzt und eingeleitet von Norbert Brox), (FC 8/1) Freiburg i. Br. 1993; Strauch Alexander, *Der neutestamentliche Diakon*, 49.54; Vorgrimler Herbert, *Die Diakone*, in: Ullrich Lothar (Hg.), *Das Amt des Diakons*, 224ff.
- (65) Plg. Weber Hermann, *Diakon – Diakonat – Diakonia*, in: *LebZeug* 50 (1995), 69.
- (66) Plg. *Einführung* 2, in: *Direktorium*.
- (67) Plg. Haslinger Herbert, *Diakonie zwischen Mensch, Kirche und Gesellschaft. Eine praktisch-theologische Untersuchung der diakonischen Praxis unter dem Kriterium des Subjektseins des Menschen*, Würzburg 1996, 373.
- (68) Plg. Hammann Gottfried, *Die Geschichte der christlichen Diakonie*, 25; Philippi Paul, *Christozentrische Diakonie*, 265; Rich Arthur, *Diakonie und Sozialstaat*, in: Wendland Heinz-Dietrich, Rich Arthur, Krimm Herbert (Hg.), *Christos Diakonos*, 34; Rich Arthur, *Die Weltlichkeit des Glaubens*, 50.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gegužės 7–9 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, arkivyskupai Sigitas Tamkevičius ir Gintaras Grušas, vyskupai Eugenijus Bartulis, Jonas Boruta, Jonas Ivanauskas, Jonas Kauneckas, Kęstutis Kėvalas, Juozas Matulaitis, Rimantas Norvila, Arūnas Poniškaitis, Linas Vodopjanovas, Juozas Žemaitis.

Posėdžio metu vyko LVK vadovybės ir komisijų bei tarybų vadovų rinkimai. Remiantis LVK statuto nuostatomis, kard. A. J. Bačkis, iki šiol buvęs LVK vicepirmininku, tapęs Vilniaus arkivyskupu emeritu, nebegali eiti šių pareigų, todėl į jo vietą išrinktas Vilkaviškio vyskupas R. Norvila. Vyskupui G. Grušui tapus naujuoju Vilniaus arkivyskupu metropolitu, posėdyje priimtas jo atsistatydinimas iš LVK generalinio sekretoriaus pareigų. Šios pareigos trejų metų kadencijai patikėtos kun. Kęstučiui Smilgevičiui.

Dvišalės nuolatinės komisijos ir Dvišalės mišrios komisijos, sukurtų tarptautinės sutarties tarp Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto nuostatoms įgyvendinti, pirmininku, taip pat LVK Šeimos reikalų tarybos pirmininku perrinktas kardinolas A. J. Bačkis.

Susirinkusieji buvo informuoti apie Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos dekretą, kuriuo Lietuvoje nuo kitų metų pirmąjį ketvirtadienį po Sekminių yra įvedama nauja liturginė Kristaus Aukščiausiojo ir Amžinojo Kunigo šventė, skatinanti atkreipti didesnę dėmesį į kunigystės svarbą. Liturginės komisijos pirmininkas informavo apie Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos patvirtintą Egzorcizmo ir parengtą Įkrikščioninimo apeiginus. Vyskupai nutarė pastarąjį siųsti kongregacijai aprobuoti.

Ganytojai informuoti, kad Dvasininkijos kongregacija patvirtino Lietuvos Vyskupų Konferencijos prašymą paskirti penkerių metų kadencijai Popiežiškosios lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos Romoje naujuoju rektoriumi kun. Audrių Arštikaitį. Buvęs rektorius mons. Petras Šiurys tampa *Villa Lituania* namų Romoje administratoriumi.

Susitikimo metu buvo aptartas ekstraordinariųjų Komunijos teikėjų klausimas. Esant rimtai pastoracinei būtinybei, parapijų klebonams gavus raštišką kanoninį vietos ordinaro leidimą nustatytam laikotarpiui, tinkamai parengti asmenys gali būti deleguojami nešti šv. Komuniją ligoniams ar dalyti apeigų metu. Nešantys ligoniams Švenčiausiąjį Sakramentą privalo dėvėti tvarkingus ir deramus drabužius. Skatinant eucharistinį pamaldumą, nesant kunigo, raštišku vietos ordinaro leidimu paskirtiems asmenims galima išstatyti Švenčiausiąjį Sakramentą garbinti vienuolynuose ar uždarose bendruomenėse.

Posėdžio dalyviams pateikta informacija apie drauge su valdžios institucijomis svarstytinus klausimus. Atkreiptas dėmesys, jog šiais metais Lietuva pirmininkaus Europos Sąjungos Tarybai. Pasidžiaugta Lietuvos naryste Europos Sąjungoje, tačiau drauge akcentuota pamatinių vertybių, kuriomis buvo grindžiama Europos Sąjungos idėja ir kūrimo pradmenys, svarba.

Vyskupai išreiškė susirūpinimą dėl valdžios institucijų skubos pasirašyti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje

Kunigų šventimai

Balandžio 20 d. kardinolas Audrys Juozas Bačkis suteikė kunigystės šventimus penkiems Vilniaus arkivyskupijos diakonams: **Dovydui Grigaliūnui, Marijanui Apriško, Ronaldui Kuzmickui, Viktorui Kudriašovui ir Jaroslavui Spiridovičiui.**

-Vn-

„Bažnyčios kronikos“ fondo 2013 m. apdovanojimai

Šeštinių sekmadienį, šįmet – gegužės 12-ąją, Katalikų Bažnyčia minėjo 47-ąją Pasaulinę visuomenės komunikavimo priemonių dieną, kurios temą „Socialiniai tinklai – tiesos ir tikėjimo portalai, evangelizacijos naujosios erdvės“ šiais, Tikėjimo metais, paskelbė dar popiežius Benediktas XVI sausio 24 d., minint žurnalistų dangiškojo globėjo Šv. Pranciškaus Salezo dieną.

Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos išvakarėse arkivyskupas Sigitas Tamkevičius jau penkioliktus metus iš eilės paskelbė „Bažnyčios kronikos“ fondo apdovanojimus žiniasklaidos darbuotojams už sąžiningos, objektyvios ir principingos žurnalistikos bei krikščioniškųjų vertybių puoselėjimą viešojoje erdvėje. Šiais metais apdovanojimai skirti:

Sauliui Kubiliui – už ilgametę ir ištikimą tarnystę Vatikano radijo ir *Laisvosios Europos* radijo lietuvių redakcijose nepaliaujamai skelbiant vilties žinią Lietuvos žmonėms, ypač nušviečiant Bažnyčios visuotinumą ir misijinę prigimtį, ir už tautinės tapatybės puoselėjimą telkiant lietuvių bendruomenę išėivijoje;

Dr. Andriui Navickui – už daugiašakę ir vaisingą raišką medijoje, ypač kuriant bei plėtojant interneto dienraštį *bernardinai.lt*, kuris nuolat skleidžiasi įvairiomis iniciatyvomis, telkia vis platesnį bendradarbių ir skaitytojų ratą, viešumoje atverdamas „liudijimo, dialogo ir bendro tiesos ieškojimo“ erdves.

Apdovanojimus arkivyskupas S. Tamkevičius įteiks birželio 24 dieną, iškilmingai švenčiant Kauno arkivyskupijos globėjo Šv. Jono Krikštytojo šventę.

-kait-

Lenkijos ir Lietuvos vyskupų komisijos susitikimas

Balandžio 16–18 d. Telšių vyskupijoje posėdžiavo dvišalė Lenkijos ir Lietuvos vyskupų konferencijų komisija. Telšių vyskupijoje tomis dienomis lankėsi: Rygos arkivyskupas Zbignevas Stankevičius, Elko vyskupas Jerzy Mazyr SVD, pirmininkas iš Lenkijos pusės, Drohičino vyskupas Antoni Pacyfik Dydcz OFM Cap., Lomžos vyskupas augziliaras Tadeusz Bronakowski, kun. Paweł Naumowicz MIC, Lenkijos Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų vienuolijos provincijolas, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, pirmininkas iš Lietuvos pusės, Marius Rudzinskas, Marijampolės Pal. Jono Pauliaus II parapijos klebonas.

Balandžio 16 d. komisijos nariai Žemaičių Kalvarijos bazilikoje aukojo šv. Mišias, čia juos sutiko Telšių vyskupas J. Boruta SJ ir jo pagalbininkas vyskupas L. Vodopjanovas OFM. Per pamokslą šv. Mišių metu buvusioje tėvų marijonų bažnyčioje Lenkijos Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų vienuolijos provincijolas kun. Paweł Naumowicz MIC išryškino Dievo Motinos vaidmenį išganymo istorijoje ir paanalizavo kai kuriuos istorinius momentus, susijusius su šia šventove ir marijonų vaidmeniu jos gyvenime.

Balandžio 17 d. komisijos nariai vyko į XVII a. žemaičių vyskupų rezidencijos vietą – Alsėdžius. Čia Žemaičių vyskupijos ganytojai rezidavo nuo XV a. iki XIX a. Apžiūrėję unikalią Alsėdžių bažnyčią ir susipažinę su šio miestelio ir vietovės istorija, svečiai aplankė Kęstaičius – vietą, kur čia stovėjusią bažnyčią nuo caro kazokų 1886 metais narsiai gynė tikintieji. Tai tikinčiųjų kankinystės ir tvirto tikėjimo paliudijimo vieta. Šiandien čia Telšių vyskupo J. Borutos SJ

aplinkoje prevencijos ir šalinimo. Kadangi klausimas nebuvo išsamiai diskutuotas visuomenės, o dokumente yra nuostatų, keliančių rimtų abejonių, apie kurias Lietuvos piliečiai nėra deramai informuoti, nutarta paskelbti viešą kreipimąsi šiuo reikalu.

Atkreiptas dėmesys į teisinių ir kitų veiksmų saugant bei ginant prasi-dėjusią žmogiškąją gyvybę svarbą. Pabrėžta, kad tai ne vien Bažnyčios, bet ir visos visuomenės rūpestis. Žmogaus gyvybės apsauga – ypatinga užduotis, peržengianti tautų, religijų, pasaulėžiūrų, ideologijų, partinių priklausomybių ribas. Todėl kiekvienas raginamas pagal savo galimybes paremti pastangas, idant kiekviena užsimezgusi žmogiškoji gyvybė būtų išsaugota.

Prel. E. Putrimas apžvelgė užsienio lietuvių sielovados situaciją. Aptarti Vokietijos, San Paulo (Brazilija) ir Londono (Didžioji Britanija) lietuvių katalikų sielovados reikalai. Ganytojams perduoti Amsterdamo (Olandija) ir Helsinkio (Suomija) lietuvių bendruomenių prašymai dėl kunigo atvykimo, taip pat prašymas liepos mėnesį skirti kapelioną lietuviškai kalbančiam jaunimui Dainavos stovykloje (JAV). Informuota apie kun. N. Šmerauskio paskyrimą trejų metų sielovadai Misisogos – Toronto (Kanada) Lietuvos Kankinių parapijoje, Hamiltono (Kanada) Aušros Vartų parapijos kun. P. Rudinsko OP paskyrimą šešiemis mėnesiams parapijos administratoriumi ir kun. E. Arnašiaus patvirtinimą Dublino (Airija) lietuvių sielovados kapelionu trejų metų kadencijai.

Ganytojai aptarė pasirengimą Lietuvos jaunimo dienoms, kurios vyks Kaune. Užsiminta apie būtinybę raginti parapijų klebonus aktyviau kvieisti jaunimą dalyvauti šiame renginyje.

Pasibaigus trejų metų kadencijai, Lietuvių katalikų moterų draugijos dvasios tėvu tokiam pačiam laikotarpiui paskirtas kun. V. Rapalis. Kun. V. Aliulio MIC prašymu priimtas jo atsistatydinimas iš Lietuvos Biblijos draugijos valdybos Romos katalikų Bažnyčios atstovų grupės; į jo vietą paskirtas kun. D. Dikevič.

Vysk. J. Ivanauskas pasidalijo įspūdžiais iš Lenkijos vyskupų konferencijos plenarinio posėdžio, vykusio kovo mėn. 5–6 d. Varšuvoje, kuriame jis dalyvavo kaip LVK delegatas kaimyninės šalies ganytojų kvietimu.

Vyskupai kviečia birželio 2 d. 18 val. vyskupijų katedrose dalyvauti vienos valandos adoracijoje Tikėjimo metais išreiškiant vienybę su Šv. Petro sostu ir viso pasaulio vyskupų katedromis.

Posėdyje buvo aptarti vyskupijose numatomi renginiai, skirti pal. popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje dvidešimtmečiui paminėti. Ta proga ganytojai, žiūrėdami filmuotą medžiagą, dar kartą klausėsi popiežiaus kalbų, pasakytų Lietuvos vyskupams Kaune, kunigams, vienuoliams, vienuolėms ir klierikams Vilniaus arkikatedroje bei inteligentijai Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje. Vyskupai pasidalijo mintimis apie pal. Jono Pauliaus II minčių aktualumą šiandien.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas 2013 m. spalio 22–24 d. Vilniuje.

-lvks-

Kreipimasis dėl ketinimo pasirašyti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo

2013 m. gegužės 9 d.

Esame susirūpinę dėl skubos pasirašyti *Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo* šiuo klausimu išsamiai nediskutavus ir nesikonsultavus su visuomene. Konvencijoje yra nuostatų, kurios kelia rimtų abejonių, ir apie kurias piliečiai iki šiol nėra tinkamai informuoti. Taip pat nebuvo viešai plačiau paaiškinta, kokius įsipareigojimus Lietuva, pasirašydama šią Konvenciją, prisiims.

Kova su smurtu prieš moteris ir kitus asmenis yra kilnus bei remtinas siekis. Deja, deklaruodama teisėtus tikslus, Konvencija remiasi ideologizuotu požiūriu į lytį kaip į socialinį konstruktą, nesutampantį su žmogaus biologine prigimtimi. Pasirašiusi ir ratifikavusi Konvenciją, Lietuva būtų priversta tokią lyties sampratą įtvirtinti mūsų teisinėje sistemoje. Abejotina, ar užkardant smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje reikia keisti lyties sampratą – stinga akivaizdaus pagrindimo, kaip tai prisidėtų prie smurto mažinimo.

Konvencija Lietuvos teisėje įtvirtintų naujus draudimo diskriminuoti dėl „socialinės lyties“ ir „socialinės lyties tapatybės“ (Konvencijos 4 straipsnis) pagrindus, kurie gali būti interpretuojami plačiai ir nevienareikšmiškai. Nebuvo paaiškinta, kaip šios nuostatos būtų taikomos praktikoje ir kokias naujas pareigas bei problemas sukurtų valstybės institucijoms, švietimo įstaigoms, verslui ir visai visuomenei.

Konvencijos 12 straipsnis, greta kitų dalykų, ragina imtis priemonių, „kuriomis būtų skatinami vyrų ir moterų socialinio ir kultūrinio elgesio modelio pokyčiai siekiant išnaikinti prietarus, papročius, tradicijas ir visą kitą praktiką, grindžiamą moters nepilnavertiškumo idėja ar stereotipiniais moterims ir vyrams priskiriamais vaidmenimis“. Tokių nuostatų priėmimas sukurtų prielaidas Lietuvos kultūrinę ir religinę tradiciją laikyti nuolatinio grėsmės moterims šaltiniu. Konvencija lengvai gali tapti patogiu įrankiu siekiantiems marginalizuoti tautos vertybinį pamatą sudarančias moralines nuostatas bei dvasinį paveldą.

Ypatingą susirūpinimą kelia Konvencijos 14 straipsnio nuostatos, ją pasirašiusioms šalims uždėdančios pareigą įtraukti į visų formaliojo švietimo lygių ugdymo programas mokymo medžiagą apie „nestereotipinius lyčių vaidmenis“, nes jie, be kita ko, gali reikšti ir homoseksualumą bei transseksualumą. Bandytas sieti kilnų smurto užkardymo tikslą su nuostata, kurios svetimos tiek Lietuvos švietimo sistemai, tiek daugelio tėvų moralinėms vertybėms, diegimu sukuria precedentą, keliantį pagrįstą nerimą.

Atsižvelgdami į tai, raginame atsakingas valstybės institucijas ir aukščiausius pareigūnus nesiimti skubotų veiksmų, kuriais būtų siekiama pasirašyti ir ratifikuoti Konvenciją. Neleistina smurto prieš moteris prevenciją paversti pavienių grupių ideologinių tikslų, priešingų tautos savitumui ir gyvybiniais interesams, įgyvendinimo priedanga.

Lietuvos vyskupai

iniciatyva kyla kryžių miškelis, kuriuos nuolat stato Telšių vyskupijos parapijos ir pavieniai asmenys. Tą pačią dieną svečiai aplankė senąją Varnių katedrą – Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčią, susipažino su jos turtinga istorija ir architektūra. 12 val. šv. Mišioms vadovavo Rygos arkivyskupas Zbignevas Stankevičius, o pamokslą pasakė Lomžos vyskupas augziliaras Tadeusz Bronakowski. Šv. Mišiose dalyvavo gausus tikinčiųjų būrys ir visa Varnių Vyskupo M. Valančiaus gimnazija. Po iškilmingų šv. Mišių svečiai apžiūrėjo pirmąją Žemaičių vyskupijoje Šv. Aleksandro bažnyčią. Pakeliui į Telšius komisijos nariai aplankė Janapolės bažnyčią ir parapijos namus, kur XVIII a. buvo vyskupo rezidencija, Rainių koplyčią, primenančią, jog čia 1941 metų kankinystės vieta, Šatrijos kalną, nuo kurio ir prasidėjo žemaičių evangelizavimas prieš 600 metų.

-kasab-

Kunigų susirinkimai

Telšių vyskupijoje

Balandžio 18 d. Telšiuose vyko Telšių vyskupijos kunigų konferencija. Susirinkimą pradėjo ir garbiuosius svečius – dvišalės Lenkijos ir Lietuvos vyskupų konferencijų komisijos narius – ir kunigus pasveikino bei bendrai maldai vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Pagrindinį pranešimą skaitė Drohičino vyskupas Antoni Pacyfik Dydycz OFM Cap. Jis kalbėjo apie civilizacijos raidą, nagrinėjo krikščioniškojo gyvenimo tapatybės krizės priežastis ir padarinius, pateikė pavyzdžių, kaip svarbu išlikti tiesoje ir Bažnyčiai išlaikyti savo pozicijas šių dienų visuomenėje, kuri tampa žudančiosios civilizacijos auka prisidengiant neteisingai interpretuojama pažanga. Drašino kunigus, kad jie išliktų vertybių saugotojai bei puoselėtojai gyvendami taip, kaip moko Dievas ir Bažnyčia.

Į susirinkimo dalyvius taip pat kreipėsi Elko vyskupas Jerzy Mazyr SVD, komisijos pirmininkas iš Lenkijos pusės. Jis pristatė komisijos narius bei apžvelgė komisijos atsiradimo istoriją, veiklos kryptis, tikslus ir uždavinius.

Konferencijos pabaigoje vyskupas J. Boruta SJ Telšių vyskupijos kunigams pristatė einamuosius reikalus ir priminė svarbiausius artimiausiu metu vyskupijoje vykšiančius renginius.

Po konferencijos Telšių katedroje šv. Mišias koncelebravo garbieji svečiai, abu Telšių vyskupai bei Telšių vyskupijos kunigai, o joms vadovavo Drohičino vyskupas Antoni Pacyfik Dydcz OFM Cap. Pamokslą pasakė Elko vyskupas Jerzy Mazyr SVD. Jis gausiai susirinkusiems tikintiesiems bei kunigams kalbėjo apie būtinybę evangelizuoti, skelbti, liudyti Kristų, keisti pasaulį einant pas žmones, gyvenant tikėjimu, pasitikint Kristumi ir jo meile. Vyskupas drąsino būti aktyviais skelbėjais ir liudytojais, ypač šiais Tikėjimo ir Žemaičių Krikšto jubiliejiniiais metais.

Šv. Mišių pabaigoje Telšių miesto ir rajono valdžios atstovai pasveikino komisijos narius ir pakvietė į pagrindinį Žemaičių Krikšto 600 jubiliejui skirtą Telšių vyskupijos Eucharistinį kongresą, vyksiantį š. m. rugpjūčio 4 d. Telšiuose. Už viešnagę Žemaitijoje dėkojo ir patirtais įspūdžiais pasidalijo šv. Mišioms vadovavęs Drohičino vyskupas Antoni Pacyfik Dydcz OFM Cap. Po šv. Mišių melstasi katedros kriptoje prie vyskupo kankinio V. Borisevičiaus kapo. Vėliau Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje surengti šventiniai pietūs.

-kasab-

Kauno arkivyskupijoje

Balandžio 24 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje vykusiame kunigų susirinkime pabrėžtas svarbus maldos vaidmuo kunigo gyvenime, konkrečiai – aptarta Valandų liturgijos (brevijoriaus) malda iškeliant jos reikšmę Bažnyčios gyvenime, sykiu paskatinta jos neapleisti. Apie tai pirmojoje susirinkimo dalyje kalbėjo kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas. Antrojoje dalyje susirinkimui vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ su kunigais aptarė sielovados aktualijas.

Kardinolas A. J. Bačkis Vilniaus arkikatedroje atsisveikino su arkivyskupijos ordinario pareigomis

Balandžio 21 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje kardinolas Audrys Juozas Bačkis aukojo iškilmingas padėkos Mišias, baigdamas ordinario tarnystę. Kartu koncelebravo Vilniaus arkivyskupo augziliaras Arūnas Poniškaitis, Vilniaus dekanas kun. Medardas Čeponis, Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius mons. Žydrūnas Vabuolas, prorektorius kun. Andžej Šuškevič, Popiežiškojo Šv. Urbono universiteto Romoje profesorius teol. dr. Vidas Balčius, Vilniaus arkikatedros bazilikos administratorius ir kurijos kancleris mons. Robertas Šalaševičius.

Homilijoje kardinolas pabrėžė, kad Kristaus, Gerojo Ganytojo, meilė ir rūpestis dėl visų jam pavestųjų yra besąlyginis ir begalinis. Dievas ne tik pažįsta kiekvieną iš mūsų, bet ir myli. Romos katakombose matome senovinį vaizdą – Kristų, Gerąjį Ganytoją, su avele ant pečių, atskleidžiantį Dievo rūpinimąsi tais, kurie pasiklysta, nusilpsta, susipainioja nuodėmės brūzgynuose ir merdi neviltyje. Gerasis Ganytojas, palikęs kaimenę, eina ieškoti vienos pražuvėlės. Ją suranda, išsekusią ir pavargusią užsikelia ant savo gailestingų pečių ir parsineša atgal į kaimenę. Gerasis Ganytojas yra pavyzdys visiems kunigams ir vyskupams, kiekvienam, siekiančiam mokytį, vadovauti, viešai kalbėti ar rašyti, nes jis turi būti pasiryžęs aukotis už tuos, kuriuos veda. Kardinolas minėjo, jog jam nereikėjo už ganomuosius rizikuoti gyvybe ir laisve, kaip kad jo pirmtakams arkivyskupui Mečislovui Reiniui ir Julijonui Steponavičiui. Tačiau teko gyventi nelengvus atsikūrimo metus. Ganytojas padėjo tiems, kurie nepabūgo sunkaus darbo įvairiuose Bažnyčios baruose, tikėjo, kad Dievo Apvaizda yra drauge su mumis. Kardinolas prisiminė a. a. vyskupo Juozo Tunaičio neįkainojamą bičiulystę ir pagalbą, dėkojo vyskupui Arūnui už broliškus santykius, uolumą ir ištikimybę sielovadoje. Ganytojas atsiprašė, jei ką įskaudino, pasiryžo malda lydėti visus, kad žmonės nuolat džiaugtųsi prisikėlusio Kristaus artumu, gailestingumu ir ramybe.

Po Eucharistijos šventimo ganytoją Vilniaus arkikatedros bendruomenės vardu pasveikino Gitana ir Darius Kasinskai. Vilniaus arkikatedros bazilikos administratoriaus paraginti pamaldų dalyviai, kartu su Mišiose giedojusiu Vilniaus arkikatedros bazilikos jaunimo choru, turėjo progą sugiedoti vieną seniausių maldų Švč. Mergelei Marijai *Sub Tuum praesidium* („Tavo apgynimo šaukiamės“). Šios maldos pirmieji žodžiai – kardinolo Audrio Juozo Bačchio vyskupiškas šūkis. Po sugiedotos maldos kardinolas visiems padėjo ir prisiminė, jog šiuos žodžius perskaitė Vatikano Šv. Petro bazilikos požemiuose įrengtoje lietuvių koplyčioje. Palaimintojo popiežiaus Jono Pauliaus II Šv. Petro bazilikoje konsekruotas vyskupu, ganytojas pasirinko juos savo šūkiu. Vėliau, tapęs Vilniaus arkivyskupu, šiuos žodžius perskaitė ant Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčios sienos. Toks sutapimas – gražus dieviškos Apvaizdos globos ženklas. Kardinolas pažadėjo likti Vilniuje, melsti Mergelės Marijos globos, lankyti Aušros Vartų koplyčią, pagal galimybes dalyvauti sielovadoje, susitikti su žmonėmis.

Po iškilmingų Mišių įvairių arkivyskupijos centrų, bendruomenių, vienuolių nariai, kultūros, visuomenės ir žiniasklaidos atstovai turėjo galimybę asmeniškai padėkoti kardinolui ir dalyvavo priėmimo Vilniaus arkivyskupijos kurijoje.

-ksb-

Arkivyskupo metropolito G. Grušo iškilmingas įžengimas į Vilniaus katedrą

Balandžio 23 d., minint šv. Jurgį, Vilniaus arkivyskupijos globėją, vyskupas Gintaras Grušas iškilmingomis apeigomis pradėjo eiti popiežiaus Pranciškaus jam paskirtas Vilniaus arkivyskupo metropolito pareigas. Vadovaudamasis Katalikų Bažnyčios kanonų teisės kodekso kan. 382 § 3, jis Vilniaus arkivyskupijos Konsultorių kolegijai pateikė popiežiaus Pranciškaus 2013 m. balandžio 5 d. bulę, kuria yra paskirtas Vilniaus arkivyskupu metropolitu.

Naujasis Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, lydintas apaštališkojo nuncijaus Baltijos kraštams arkivyskupo Luigi Bonazzi ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininko, Kauno arkivyskupo metropolito Sigit Tamkevičiaus, atvyko į Vilniaus arkikatedrą baziliką. Prie šventovės naująją arkivyskupą ir jį lydinčius ganytojus pasitiko kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, Vilniaus arkivyskupijos konsultorių kolegija ir Vilniaus arkikatedros administratorius mons. Robertas Šalaševičius. Arkivyskupas G. Grušas pabučiavo pacifikalą, pašlakstė save ir kitus švęstu vandeniu ir, chorui giedant „*Ecce sacerdos*“, iškilmingai įžengęs į katedrą trumpai pasimeldė Šv. Kazimiero koplyčioje prie Švč. Sakramento ir prie Lietuvos bei Vilniaus arkivyskupijos globėjo šv. Kazimiero relikvijų.

Iškilmingose ingresso Mišiose koncelebravo Vilniaus arkivyskupas emeritas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, apaštališkasis nuncijus Baltijos kraštams arkivyskupas Luigi Bonazzi, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas, Kauno arkivyskupo augziliaras Kęstutis Kėvalas, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas, arkivyskupai ir vyskupai iš kaimyninių kraštų: Baltarusijos apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Claudio Gugerotti, Rygos arkivyskupas Zbignevas Stankevičs, Minsko-Mogiliavo arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewicz, Bialystoko arkivyskupas Edward Ozorowski, Liublino arkivyskupas Stanisław Budzik, Pinsko vyskupas Antoni Dziemianko, Estijos apaštališkasis administratorius vyskupas Philippe Jean-Charles Jourdan, per 180 kunigų iš Vilniaus arkivyskupijos bei kitų vyskupijų. Drauge meldėsi Vilniaus arkivyskupijoje tarnaujančių vienuolių nariai. Iškilnėse dalyvavo Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis, Stačiatikių Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas Inokentijus, šių bendruomenių kunigų atstovai.

Iškilmingas šv. Mišias pradėjo iki šiol Vilniaus arkivyskupo metropolito pareigas ėjęs kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Jis linkėjo Šventosios Dvasios dovanų naujam arkivyskupui ir pakvietė perskaityti popiežiaus bulę – dokumentą, kuriuo vyskupas Gintaras Grušas skiriamas arkivyskupu. Pasirašyta paties popiežiaus Pranciškaus bulė lotynų kalba buvo parodyta viešai ir perskaitytas jos vertimas į lietuvių kalbą:

„VYSKUPAS PRANCIŠKUS, DIEVO TARNŲ TARNAS, garbingajam broliui Gintarui Grušui, iki šiol Lietuvos kariuomenės ordinarui, perkeltam į Vilniaus metropolito vietą, siunčia sveikinimą ir apaštališkąjį palaiminimą.

Mons. Adolfas Grušas priminė, jog kunigiškoje tarnystėje, be šv. Mišių maldos, sakramentų teikimo, yra ir nuolatinė kunigo malda už Dievo tautą. Ši malda – tai Valandų liturgija. Jos kilmės šaltinis – paties Jėzaus maldos pavyzdys, kurį matome Evangelijoje. Tai oficiali Bažnyčios malda, o kunigas pašauktas tarnauti Bažnyčiai tokiu būdu. Dabartinės Valandų liturgijos struktūrinis prototipas siekia IV a., tai psalmės, skaitiniai, bendruomeninė malda. Istorijoje įvairiais laikotarpiais būta atskirų bendruomenių maldos tarnysčių, bet išlaikyta bendra struktūra ir esmė – malda už Bažnyčią.

Svarbi, reikšminga kunigui yra kasdienė Valandų liturgijos pareiga – ji nurodyta ir Kanonų teisės kodekse. Valandų liturgijos tikslas yra pašventinti kiekvieną dienos valandą, ypač svarbios Rytmetinė ir Vakarinė. Kunigams buvo išsamiau paaiškinti kai kurie Valandų liturgijos aspektai, ypač susiję su laiko ritmu, tekstų parinkimu ir pan. Pasak kanclerio, tai didžiulis Bažnyčios maldos lobynas, viso išgyvenamo laiko pašventinimas, nuoroda, kieno vedami einame per šį gyvenimą. Valandų liturgija nėra vien kunigų, diakonų ar vienuolių malda, ja dabar rekomenduojama melstis ir pasauliečiams. Vėliau susirinkime atsakyta į dvasininkams rūpimus klausimus apie Valandų liturgiją.

Be kitų sielovados aktualijų, antroje susirinkimo dalyje arkivyskupas Sigitas Tamkevičius su kunigais aptarė ir tarp jų kartais pasitaikančią didesnę ar mažesnę priklausomybę nuo alkoholio. Arkivyskupas pasidalijo savo susirūpinimu, išklause kunigų nuomonių ir minčių, kodėl randasi tokių sunkumų kunigų gyvenime, kas ir kaip padėtų juos įveikti. Akcentuota, jog pats žmogus turi pripažinti savo problemą, apsispręsti, ryžtis keistis padedamas Dievo bei kitų žmonių. Arkivyskupas aptarė būsimų parapijų vizitacijų akcentus. Artėjant Lietuvos jaunimo dienoms, dvasininkai organizuojami klausyti išpažinčių pagrindinėje renginio vietoje – „Žalgirio“ arenoje birželio 29 d. -kait-

Vilkaviškio vyskupijoje

Gegužės 14 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre, tradicinis kasmėnesinis Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas pradėtas bendra malda – Valandų liturgija – Dienine. Po bendros maldos pagrindinį pranešimą skaitė kun. prof. Andrius Narbekovas. Prelegentas aptarė svarbius, būdingus sutuoktinių gyvenimui moralinius aspektus, dažnai išskylančius švenčiant Sutaikinimo sakramentą ar atvirai kalbantis su žmonėmis. Profesorius gan išsamiai kalbėjo kontracepcijos tema, aktualia daugeliui sutuoktinių, kurie tai išgyvena labai skirtingai. Kun. A. Narbekovas palietė ir kitus dažniau ar rečiau pastoracijoje pasitaikančius su morale susijusius aspektus.

Antroje susitikimo dalyje kunigai buvo kviečiami aktyviau atsilipti į Lietuvos jaunimo dienas bei Sekminių šventimą Meteliuose, Kryžių šventovėje. Taip pat pristatytas pavyzdinis parapijų informacinis puslapis internete. Pabaigoje vyskupijos ganytojas Rimantas Norvila pristatė kelias su liturgija bei pastoracija susijusias aktualijas.

Susirinkimas užbaigtas bendrais pietumis, kurių metu buvo pasveikinti ir pagerbti kunigystės ir amžiaus sukaktis švenčiantys kunigai. Po pietų į posėdį rinkosi vyskupijos katedros kapitulos kanauninkai.

-krb-

Kunigų seminarijų susitikimas

Gegužės 1 d. Žemaičių Kalvarijoje rinkosi Lietuvos kunigų seminarijų vadovybė ir klierikai. Kauno, Vilniaus ir Telšių kunigų seminarijų vadovai bei klierikai meldėsi Žemaičių Kalvarijos bazilikoje. Šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. A. Žukauskas, Vilniaus kunigų seminarijos rektorius mons. Ž. Vabuolas, Telšių kunigų seminarijos rektorius kan. V. Ačas, šių seminarijų prefektai, vicerektoriai, dvasios tėvai. Per pamokslą Telšių

Mums, palaimintojo Petro įpėdiniui ir visuotiniam tėvui, panorėjus tinkamai pasirūpinti sena ir garsia Vilniaus metropoline Bažnyčia, atsistatydinus Jo Eminencijai Audriui Juozui Bačkui, išklausius Vyskupų kongregacijos tarybą, tu, garbingasis Broli, apdovanotas pripažintais gabumais ir patyręs pastoraciniuose reikaluose, atrodai vertas būti paskirtas ją valdyti. Taigi Aukščiausia mūsų apaštališkąja galia tave, buvusį Lietuvos kariuomenės ordinara, skiriame Vilniaus vyskupu metropolitu su visomis teisėmis ir pareigomis. Taip pat liepiame apie šį Laišką pranešti savo metropolijos dvasininkams ir žmonėms; juos raginame, kad tave maloniai priimtų ir su tavimi vieningi liktų. Pagaliau tau, garbingasis Broli, užtariant palaimintajam Jurgiui Matulaičiui, šios vyskupijos gerajam ganytojui ir didžiajam Dievo Gailestingumo skleidėjui, meldžiame Dvasios Guodėjos dovanų, kad jomis sustiprintas tau patikėtus tikinčiuosius taip ganytum, idant jie žodžiais ir labiausiai darbais galėtų tapti patikimais Dieviškojo Atpirkėjo ir Jo Gerosios Naujienos liudytojais, kaip sakė mūsų pirmtakas šv. Grigalius Didysis: „Iš tikrųjų tas tikrai tiki, kuris darbais įvykdo tai, kuo tiki“ (Hom 26, 9: PL 76, 1202). Malonė, gailestingumas ir ramybė, Švenčiausiajai Mergelei Marijai užtariant, visada tebūna su tavimi ir su šia mums labai brangia Lietuvos bažnytine bendruomene. Roma, Vatikanas, 2013 Viešpaties metų balandžio 5 diena, pirmieji mūsų pontifikato metai. Pranciškus.“

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis palydėjo paskirtąjį arkivyskupą Gintarą Grušą į Vilniaus arkivyskupo sostą ir įteikė jam pastoralą. Taip naujasis arkivyskupas pagal popiežiaus Pranciškaus paskyrimą, užėmęs Vilniaus arkivyskupo metropolito sostą, pradėjo eiti savo pareigas, o kardinolas Audrys Juozas Bačkis tapo Vilniaus arkivyskupu emeritu. Tai nepakeitė jo kaip Šventosios Romos Bažnyčios kardinolo statuso. Pagal senovinę tradiciją naujajam arkivyskupui kaip apaštalu įpėdiniui pareiškama pagarba ir klusnumas. Vilniaus arkivyskupijos kunigų vardu pagarba išreiškė Vilniaus arkivyskupo vikaras katalikiškojo ugdymo reikalams mons. Kęstutis Latoža, Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios klebonas ir Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčios rektorius mons. Jan Kasiukevič, kunigai neopresbiteriai Dovydas Grigaliūnas, Jaroslav Spiridovič; arkivyskupijos sielovados srityje tarnaujančių vienuolių vardu – Kristaus Karaliaus seserų kongregacijos generalinė vyresnioji ses. Zita Nauckūnaitė, Nukryžiuotojo Kristaus seserų vyresnioji ses. Aldona Dalgėdaitė, Šv. Benedikto seserų vienuolijos abatė ses. Imelda Teresa Demjanko; arkivyskupijoje dirbančių pasauliečių vardu – Rūta Šalkauskienė, Linas Kukuraitis, Dalia Macevičiūtė.

Toliau Eucharistijos liturgijos šventimui vadovavo naujasis Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Per pamokslą jis, be kita ko, sakė, jog šiomis pamaldomis pradėtas naujas Vilniaus arkivyskupijos kelionės tarpnis. Arkivyskupas padėkojo kardinolui A. J. Bačkui už jo tėvystę, ganytojišką tarnystę ir prašė, kad kardinolas savo malda, išmintimi ir sielovados dovanomis toliau lydėtų Arkivyskupijos bendruomenės kelionę.

Eucharistijos šventimo pabaigoje nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi popiežiaus Pranciškaus vardu pasveikino Lietuvos ir kaimyninių šalių vyskupus, iškilmėse dalyvavusius šalies vadovus, išreiškė padėką 21 metus Vilniaus arkivyskupo pareigas ėjusiam kardinolui Audriui Juozui Bačkui, kuris atkūrė Bažnyčios struktūras, visada išliko vargšų draugas ir globėjas. Kreipdamasis į naująjį arkivyskupą nuncijus sakė, jog savo bulėje popiežius Pranciškus nominanto tarnystę pavedė pal. Jurgio Matulaičio užtarimui. „Tai vilties kupinas palinkėjimas. Drašos ir pasitikėjimo, – linkėjo nuncijus, –

Viešpats, tave šiai tarnystei pakvietęs, rodys kelią, kuriuo turi eiti. Kunigų, vienuolių, Dievo tautos padedamas, pasišvęsk amžinai misijai – būk vienybės ženklas ir įrankis, nešantis Dievą žmonėms.“ Popiežiaus atstovas pabrėžė, kad atverstas naujas istorijos puslapis. Šventoji Dvasia trokšta įrašyti nuostabią naujieną, kurią verta pasakoti kitiems. Taip svarbu auginti Jėzaus dovanotą viltį, neleisti, kad ji būtų atimta. „Tegul kasdien Vilniaus arkivyskupija rašo puslapius, kuriuos verta pasakoti kitiems. Taip tebūnie!“ – savo kalbą užbaigė nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi.

Arkivyskupas Gintaras Grušas padėkojo Dievui, Švč. Mergelei Marijai už ypatingą globą, kurią jautė savo kelyje, tėvams, negalėjusiems atvykti iš JAV ir stebėjusiems šias iškilmes per interneto ryšį, dalyvaujantiems svečiams ir visiems prisidėjusiems prie iškilmingo Eucharistijos šventimo. Iškilmių apeigos buvo komentuojamos, jas transliavo Lietuvos radijas ir televizija. Iškilnėse dalyvavo Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė, kadenciją baigęs prezidentas Valdas Adamkus, šalies Seimo ir Europos parlamento, kariuomenės, Lietuvos ordinariato atstovai, Lietuvos Vyskupų Konferencijos, Vilniaus arkivyskupijos kurijos darbuotojai, aukštųjų mokyklų rektoriai, merai, katalikiškųjų mokyklų, Bažnyčios institucijų atstovai, Ateitininkų federacijos nariai ir kiti svečiai. Po Eucharistijos šventimo arkivyskupas Gintaras Grušas Šv. Kazimiero koplyčioje susitiko su visais norėjusiais išreikšti linkėjimus jo ingresso proga. Iškilmingas svečių priėmimas tęstas Vilniaus arkivyskupijos kurijos kiemelyje.

-ksb-

Kauno arkikatedros 600 metų jubiliejaus minėjimas

Valandų liturgijos iškilminga Vakarinė

Gegužės 4 d. Kaune pradėtas minėti Kauno arkikatedros 600 m. jubiliejus ir 20 metų sukaktis, kai ją ir kitas šventoves Lietuvoje, jos žmones aplanė 1993 m. rudenį viešėjęs pal. Jonas Paulius II. Kaune šia proga sulaukta į iškilmes atvykusio ypač garbingo svečio – popiežiaus ypatingojo pasiuntinio, Krokuvos arkivyskupo kardinolo Stanisława Dziwiszo, buvusio ilgamečio Jono Pauliaus II asmeninio sekretoriaus. Ypatingąjį pasiuntinį lydėjo popiežiškosios delegacijos nariai prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS ir mons. Artūras Jagelavičius.

Vidurdienį Vilniaus oro uoste kardinolą Stanisławą Dziwiszą pasitiko apaštališkasis nuncijus Baltijos šalyse arkivyskupas Luigi Bonazzi, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ ir Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Pirmąją iškilmių dieną surengtoje jubiliejaus paminėjimo konferencijoje kardinolas S. Dziwiszas skaitė pagrindinį pranešimą apie Jono Pauliaus II pontifikato sąsajas su Lietuva.

Jubiliejaus minėjimas iki minėtosios konferencijos Kauno arkivyskupijos salėje pradėtas Valandų liturgijos iškilminga Vakarine būsimų iškilmių dvasia jau alsavusioje Kauno arkikatedroje bazilikoje. Giedojimui vadavo kun. Vilius Sikorskis. Visus atėjusius į arkikatedrą šią valandą pašvęsti Dievui, jam dėkoti ir jį šlovinti kvietė arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas. „Tu taip pat išrinktoji, tu renki tautą šlovinti Dievo darbų“, – sakė vysk. K. Kėvalas, pritaikydamas katedrai skelbto Dievo žodžio (1 Pt 2, 9–10) prakilnius apibūdinimus, skirtus savo išrinktiesiems. Dievo Apvaizda lėmė, jog 1413 m. minėta kaip parapinė bažnyčia, šventovė per

vyskupijos ganytojas J. Boruta SJ susirinkusiesiems papasakojo stebuklingojo Žemaičių Kalvarijos Dievo Motinos – Krikščioniškųjų Šeimų Karalienės paveiklo istoriją, kalbėjo apie šią stebuklais garsėjančią šventovę ir kvietė visus pašaukimo kelyje atrasti Dievo Motinos pavyzdžio svarbą.

Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose visiems papietavus, surengta ekskursija po Žemaičių Kalvarijos miestelį. Su turtinga miestelio istorija bei jo dabartimi supažindino Telšių kunigų seminarijos prefektas kan. A. Sabaliauskas. Antroji susitikimo programos dalis vyko Palangoje. Čia prie seniausios Lietuvoje Lurdo grotos, esančios Birutės kalno papėdėje, vadovaujant Telšių vyskupui J. Borutai SJ, tradiciškai pradėtas gegužinių pamaldų mėnuo. Susirinkę seminarijų vadovai, seminaristai ir gausus būrys tikinčiųjų bei jaunimo klausėsi Telšių vyskupo J. Borutos SJ ir jo pagalbininko vysk. L. Vodopjanovo OFM minčių apie Dievo Marijos garbinimo svarbą, šios pamaldumo formos reikšmę kiekvieno tikinčiojo dvasiniame gyvenime.

Po pamaldų Telšių vyskupai, palaiminę pamaldų dalyvius, pakvietė procesija keliauti į Palangos bažnyčią. Jaunimas, tikintieji ir visų trijų Lietuvos kunigų seminarijų klierikai bei vadovai, skambia giesme sveikindami Mariją, per visą Palangos miestą procesija keliavo į bažnyčią. Už gausų dalyvavimą Palangos bažnyčioje visiems padėkojo šios parapijos klebonas ir Palangos dekanato dekanas kun. M. Venskus. Prieš išsiskirstydami, Telšių vyskupai, seminarijų vadovai ir seminaristai dalyvavo nuotaikingoje, Palangos klebono surengtoje agapėje, kurioje padėkos žodį visiems tarė Telšių kunigų seminarijos rektorius kan. V. Ačas.

-kasab-

Žemaičių Krikšto jubiliejui skirti renginiai

2013 m. – Tikėjimo ir Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejiniai metai. Ta proga Telšių vyskupijos parapijose vyksta ne-

nutrūkstama Švč. Sakramento adoracija, per parapijas keliauja altorėlis su dviem Dievo Motinos atvaizdais – Trakų ir buvusios Varnių katedros paveikslų kopijomis, o dekanatų centruose organizuojami iškilmingi eucharistiniai kongresai.

Balandžio 14 d. Klykolių Švč. M. Marijos Apsilankymo parapijos, priklausančios Akmenės dekanatui, bažnyčioje Telšių vyskupas J. Boruta SJ iškilmingomis šv. Mišiomis pradėjo nenutrūkstamą adoraciją ir maldų parapijose laiką. Gausiai susirinkę šios parapijos tikintieji dalyvavo šv. Mišiose, klausėsi Telšių ganytojo sakomo pamokslu. Po šv. Mišių ir Eucharistinės procesijos adoracijos banga iš Klykolių nuvilnijo per visą Akmenės dekanatą. Balandžio 21 d. Naujoje Akmenėje iškilmingai švęstas Akmenės dekanato eucharistinis kongresas. Vadovaujant Telšių vyskupui J. Borutai SJ, koncelebruojant jo pagalbininkui vysk. L. Vodopjanovui OFM, Akmenės dekanato dekanui kan. Egidijui Zulcui ir vice-dekanui kan. Juozui Vaičiui bei visiems Akmenės dekanato kunigams, aukotos iškilmingos šv. Mišios, kurių metu giedojo jungtinis dekanato parapijų choras. Pamokslą gausiai susirinkusiems tikintiesiems pasakė Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Po šv. Mišių iškilminga Eucharistinė procesija nusidriekė Naujosios Akmenės miesto gatvėmis.

Balandžio 21–27 d. altorėlis su Dievo Motinos atvaizdais keliavo ir nenutrūkstanti Švč. Sakramento adoracija vyko Palangos dekanate. Balandžio 21 d. visą parą vykusio Švč. Sakramento adoracija prasidėjo Kartenos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Iš Kartenos altorėlis keliavo ir Švč. Sakramentas adoruotas šiose parapijose: Kalnaliao Šv. Lauryno bažnyčioje, Salantų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Grūšlaukės Šv. Jono Nepomuko bažnyčioje. Darbėnų parapijos tikintieji Švč. Sakramentą adoravo Šv. apaštalu Petro ir Pauliaus bažnyčioje, iš čia altorėlis nukeliavo į Kretingą, į šalia Pranciškonų vienuolyno esančią Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai bažnyčią. Tikintieji

šešių šimtmečių istoriją išaugo į katedros, o vėliau į didingą, arkikatedros titulą turinčią šventovę. Pasak vysk. K. Kėvalo, ši šventovė – tarsi Nojaus arka, tarsi Sandoros palapinė, tabernakulis miesto vidury. Viešpats čia arti, čia spindi jo garbė. Tai slenkstis, pro kurį žengiama į Dievo karalystės tikrovę, o šis jubiliejus – tai proga atnaujinti širdis, dėkoti Dievui už šią šventovę, Dievo duotą kaip didžiausią dovaną.

Konferencija Kauno arkikatedros 600 m. jubiliejaus ir pal. Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje 20 m. sukakties proga

Vėliau iškilmių dalyviai rinkosi į Kauno arkivyskupijos salę, kur surengtoje konferencijoje prisiminta sudėtinga, į garbingą 600 metų sukaktį atėjusi Kauno arkikatedros istorija, taip pat paminėtas didysis Kristaus piligrimas pal. Jonas Pauliaus II. Konferenciją vedė mons. Adolfas Grušas, šventinę nuotaiką skleidė merginų ansamblis „Pastoralė“ (vad. Nijolė Jautakienė) bei solistas Egidijus Bavikinas.

Konferencijos garbųjį prelegentą kardinolą Stanisławą Dziwiszą, nuncijų arkivyskupą Luigi Bonazzi, Vilniaus arkivyskupą metropolitą Gintarą Grušą, Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, LVK delegatą užsienio lietuvių sielovadai prel. Edmundą Putrimą, vyskupą Kęstutį Kėvalą, gausiai dalyvavusius kunigus, seseris vienuoles, visus dalyvius pasveikinęs arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ atkreipė dėmesį pasidžiaugdamas, jog arkikatedros jubiliejus sutampa su Žemaičių Krikšto, užbaigusio Lietuvos ir Europos įkrikščioninimą, 600 metų jubiliejumi. Arkikatedros didžiausias paveldas, pasak ganytojo, – tai žmonės, kurie per ilgus amžius joje meldė Dievo artumos ir globos. Ganytojas pasidalijo trumpu liudijimu apie gyvai įsiminusias jo paties maldos arkikatedroje akimirkas gūdžiuoju sovietmečiu, kai mėgino įstoti į Kauno kunigų seminariją. Ir šiandien arkikatedroje, tarsi Horebo kalne, susitinkame su gyvuoju Dievu; didžiulis Dievo malonės įvykis buvo pal. Jono Pauliaus II apsilankymas joje. Arkiv. S. Tamkevičius pakvietė intelektualiai ir dvasiškai praturtėti šioje konferencijoje minint įstabią šventovės istoriją ir jos jubiliejų.

Sveikinimo žodį taręs arkiv. Luigi Bonazzi sakė, jog šios iškilmių dienos – tai tas laikas, kai Dievo šviesa spindi ypatingai. Nuncijus palinkėjo visiems pasiskonėti šių dienų šviesa, atsinaujinti dvasia, pabrėždamas, kaip miela ir brangu patirti kard. S. Dziwiszo, kuris tarnavo Bažnyčiai nuolat šalia pal. Jono Pauliaus II, liudijimą.

Istoriko žvilgsniu į turtingą Kauno arkikatedros praeitį savo pranešime pažvelgė profesorius Zigmąs Kiaupa, VDU Senato pirmininkas, šių metų nacionalinės premijos laureatas. „Lietuvoje yra nedaug tokią ilgą istoriją turinčių visuomeninio ir valstybinio gyvenimo darinių, o Kauno arkikatedrai tarp jų tenka ypatinga padėtis“, – sakė prof. Z. Kiaupa, paminėdamas, jog bažnyčia buvo statoma, atnaujinama, pertvarkoma visus šešis jos gyvavimo šimtmečius, tačiau svarbiausi yra čia dirbę žmonės – tarnavę, statę, kūrę, kaupe, tyrinėję jos istoriją. Bene pirmąją Kauno Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčios istorijos apybraižą parašė vyskupas Motiejus Valančius. Tikras bažnyčios ir parapijos tyrimų proveržis matomas pastaruosiu metu.

Pabrėžęs, jog bažnyčios pastato statyba užtruko – baroko grožiu ji nušvito tik XVIII a. antrojoje pusėje, – prof. Z. Kiaupa daugiau dėmesio skyrė šios bažnyčios telkiamai tikinčiųjų bendruomenei. Bažnyčia jiems buvusi dvasinio gyvenimo

atrama, jungiantis pradai. Kauno parapiinė bažnyčia, jos kunigai buvo svarbus viso viešojo gyvenimo veiksnys. Arkikatedra gyveno vienu ritmu su tikinčiais, su Lietuvos visuomene nuo pat valstybės įkūrimo 1918 m. Slogiausias jos istorijos laikotarpis – sovietmetis. 1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, pasak istoriko, prasidėjo naujas Lietuvos visuomenės ir Katalikų Bažnyčios gyvavimo tarpsnis. Kauno arkikatedra, nuo 1991 m. Kauno metropolijos svarbiausia šventovė, yra vienas iš svarbiausių Kauno ir visos Lietuvos ne tik dvasinės traukos, bet ir visuomeninio, tautinio, valstybinio gyvenimo centrų.

Išsamų pranešimą konferencijoje apie pal. Jono Pauliaus II sąsajas su Lietuva perskaitė visus lietuviškai katalikiškuoju „Garbė Jėzui Kristui“ pasveikinęs Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanisławas Dziwiszas, išsakydamas savo džiaugsmą, jog antrą kartą galėjo apsilankyti Lietuvoje ir pirmą kartą viešai – žodžiais, subrandintais širdyje, – prabilti jam brangioje mūsų žemėje.

Ypatingasis popiežiaus pasiuntinys, per 40 tarnystės metų artimai pažinęs Joną Paulių II, sakė, jog Lietuva Karolio Wojtyłos širdžiai buvo artima jau nuo jaunystės, palankumas broliškai tautai gimė dar studijų metais, jį stipri- no ir nuo seno artimi Lietuvos ryšiai su Krokuva, o aplankyti mūsų šalį jau kaip popiežiui buvo vienas karščiausių jo kaip ganytojo troškimų. Būdamas arkivyskupas ir kardinolas, Karolis Wojtyła aktyviai domėjosi Bažnyčios likimu sovietinėse respublikose, jį pasiekdavo ir „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“, pasak S. Dziwiszo, – nepaprastas tos epochos ir Bažnyčios likimo liudijimas.

Kardinolas S. Dziwiszas mielai atsakė į konferencijos dalyvių klausimus, pasidalydamas gyvai patirtomis tarnavimo bendrystės su pal. Jonu Pauliumi II akimirkomis. Svečias papasakojo apie sukrečiančius išgyvenimus, kai buvo pasikėsinta į Jono Pauliaus II gyvybę, jo kilnumą atleidžiant piktdariui, pabrėžė jo nesitaikstymo su marksizmu, besikėsinusio pavergti žmogaus protą ir užkariauti visą pasaulį, politiką. Jonas Paulius II apibūdintas kaip mistikas, maldos žmogus, tikras ir autentiškas, sykiu – nepaprastos ramybės, kurios nuolat sėmėsi iš įsiklausymo į Dievo valią. Kardinolas S. Dziwiszas kaip gerąją žinią šių dienų pasauliui išskėlė Dievo gailėstingumą, kurio apaštalais buvo šv. Faustina ir Jonas Paulius II, papasakojo apie Dievo Gailėstingumo šventovę Lagievnikuose, kurią kasmet aplanko apie 2 mln. piligrimų.

Iškilminga Eucharistija Kauno arkikatedroje

Gegužės 5-osios sekmadienį, dalyvaujant popiežiaus ypatingajam pasiuntiniui, Krokuvos arkivyskupui kardinolui Stanisławui Dziwiszui, apaštališkajam nuncijui Baltijos šalyse arkivyskupui Luigi Bonazzi, Lietuvos ir Lenkijos vyskupams, gausiems kunigams, taip pat aukščiausiems Lietuvos bei Kauno miesto valdžios žmonėms, kauniečiams bei miesto svečiams iškilminga Eucharistija Kauno arkikatedroje bazilikoje buvo švenčiama šios šventovės 600 metų jubiliejus. Jos pabaigoje arkikatedros šoniniame altoriuje palaimintas Jono Pauliaus II paveikslas (dailininkas Virginijus Kašinskas) bei relikvijorius (autorius – prof. Czesławas Dźwigajus, Krokuva) su palaimintojo relikvija, taip pat arkikatedros 600 m. jubiliejaus atminimo lenta (prof. C. Dźwigajus) prie pagrindinių bažnyčios durų. Atvykę į arkikatedrą popiežiaus pasiuntinys bei jį lydintys ganytojai suklypo maldai Švč. Sakramento koplyčioje.

Iškilingai Eucharistijai vadovavo popiežiaus ypatingasis pasiuntinys, Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanisławas Dziwiszas, koncelebravo nuncijus

Švč. Sakramentą adoravo ir Tūbausių Šv. apaštalo Andriejaus bei Šventosios M. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčiose. Ketvirtasis Telšių vyskupijos eucharistinis kongresas Palangos dekanate užbaigtas dekanato centre – Palangos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, kur visą naktį vyko Švč. Sakramento adoracija, o pagrindinės šv. Mišios, kurioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, aukotos balandžio 28-ąją. Kartu su Telšių ganytoju šv. Mišiose koncelebravo Palangos dekanato kunigai. Šv. Mišias tiesiogiai transliavo Marijos radijas. Pamokslu metu Telšių vyskupas J. Boruta SJ pabrėžė Žemaičių Krikšto 600 metų jubiliejaus šventimo svarbą, Tikėjimo metų akcentus. Po šv. Mišių didžiulė tikinčiųjų minia eucharistine procesija pajudėjo Palangos miesto gatvėmis.

Balandžio 28–gegužės 5 d. ketvirtasis Telšių vyskupijos eucharistinis kongresas tęstas Gargždų dekanate. Balandžio 28 d. nešiojamojo altorėlio su Dievo Motinos atvaizdais kelionė ir nenutrūkstanti Švč. Sakramento adoracija pradėta Plikių Šv. Šeimos parapijoje. Iš Plikių altorėlis nukeliavo į Priekulės Šv. Antano Paduviečio, Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato, Endriejavo Šv. apaštalo Andriejaus, Vėžaičių Šv. Kazimiero, Mikoliškių Šv. Juozapo bažnyčias.

Gegužės 5 d. Gargžduose surengtas Telšių vyskupijos ketvirtasis eucharistinis kongresas. Gargždų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje pagrindinėms tos dienos šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupo augziliaras vysk. L. Vodopjanovas OFM, koncelebravo Gargždų dekanato kunigai. Per pamokslą vyskupas kvietė tikinčiuosius atsiverti tikrajai Kristaus teikiamai ramybei, nepasiduoti pasaulio apgaulingai dvasiai, pasitikėti juo ir leisti, kad jo malonė veiktų mūsų gyvenime. Po šv. Mišių iškilminga procesija užplūdo Gargždų miesto gatves ir skambi giesmė nuvilnijo ir už miesto ribų.

Gegužės 6 d. nenutrūkstanti Švč. Sakramento adoracija prasidėjo Klaipėdos

dekanate, Nidos parapijos bažnyčioje. Visą savaitę altorėlis keliavo po Klaipėdos dekanatą: tikintieji gausiai meldėsi Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko, Šv. Brunono Kverfurtiečio, Kristaus Karaliaus, Šv. Kazimiero bažnyčiose bei Šv. Pranciškaus Asyžiečio koplyčioje. Ypač gausiai dalyvauta pagrindinėse Švč. Sakramento garbinimo pamaldose Klaipėdos dekanato Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje. Čia gegužės 12 d. pagrindinėms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo jo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM, Klaipėdos dekanato kunigai. Pamokslą sakęs Telšių vyskupas J. Boruta SJ kalbėjo apie Krikšto 600 m. jubiliejus svarbą dabarčiai, išryškino žemaičių pakrikštijimo istorines aplinkybes, išsamiai nušvietė Krikšto sakramento svarbą kiekvieno Bažnyčios nario gyvenime. Po šv. Mišių iškilminga eucharistine procesija Klaipėdos miesto gatvėmis gausus tikinčiųjų būrys liudijo savo tikėjimą ir išganymo viltį.

Gegužės 12 d. vakarą nešiojamasis altorėlis iškeliauja į Mažeikių dekanatą, Sedos parapiją

-kasab-

Lietuvos Kolpingo draugijos jubiliejus

Šventiniais renginiais Kaune Lietuvos Kolpingo draugija paminėjo 20-ies metų veiklos jubiliejų. Balandžio 26 d. Kauno miesto Rotušėje vyko mero priėmimas. Jame dalyvavo Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, pirmą kartą į Lietuvą atvykęs Tarptautinės Kolpingo draugijos generalinis sekretorius dr. Markus Demele, praėjusiais metais išrinktas pasaulinės organizacijos vadovu.

Rotušėje Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas įteikė padėkas Vokietijos, Šveicarijos, Pietų Tirolio ir Liuksemburgo atstovams už nuolatinę paramą rengiant projektus, už lėšas, skirtas naujojo Kolpingo pastato statybai Kauno senamiestyje ir ilgalaikį bendradarbiavimą. Mero padėkos įteiktos

arkivyskupas Luigi Bonazzi, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Elko vyskupas Jerzy Mazur bei Gardino vyskupas Aleksandras Kaškevičius, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Vilniaus arkivyskupijos augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, vyskupai emeritai Juozas Žemaitis MIC, Juozas Preikšas, Juozas Matulaitis bei Lietuvos kunigai. Drauge su visa gausiai susirinkusia tikinčiųjų bendruomene pamaldose dalyvavo prezidentė Dalia Grybauskaitė, Seimo pirmininkas Vidas Gedvilas, ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius, europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis, kiti Seimo ir Vyriausybės nariai, Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas bei kiti valdžios žmonės, švietimo institucijų vadovai, bažnytinių organizacijų atstovai. Giedojo Kauno valstybinis choras, vadovaujamas prof. Petro Bingelio. Iškilmes tiesiogiai transliavo Lietuvos televizija ir *Marijos radijas*.

„Arkikatedros 600 metų jubiliejus Kauno arkivyskupijai ir arkikatedros bendruomenei labai svarbus, o Jūsų, Eminencija, apsilankymas be galo malonus. Jūs atstovaujate ne tik popiežiui Pranciškui, bet ir pal. Jonui Pauliui II“, – sakė iškilmes pradėdamas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Ganytojas pabrėžė, jog Lietuvos tikintieji nuo pat išrinkimo labai gerbė ir mylėjo popiežių Joną Paulių II, kuris prieš 20 metų aplankė arkikatedrą. Jos 600 metų sukaktis primena ilgą, skausmingą mūsų Bažnyčios ir tautos istoriją. Arkikatedra, pirmoji Kauno bažnyčia, kuri laiką buvo Žemaičių vyskupijos centras, o jos ganytojas vyskupas Motiejus Valančius – tikra Dievo dovana Lietuvai. Ilgus amžius, ypač atkūrus valstybingumą, arkikatedra buvo Kauno tikinčiųjų širdis ir siela. Sovietmečiu, tikėjimo persekiojimo metais, čia nepaliauta melsti laisvės, iš arkikatedros po kunigystės šventimų po visą Lietuvą pasklisdavo šalia esančios Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai. Jubiliejus skatina dėkoti Dievui už Lietuvos ir Žemaitijos Krikštą, už protėvius, branginusius Evangelijos nušviestą kelią, ir išsaugotą tikėjimą. „Jūsų Eminencijos šv. Mišių auka, ganytojiškasis žodis ir apaštališkasis palaiminimas tegul įkvėps mus būti drąsiais ir gerais Kristaus mokiniais pagal Jono Pauliaus II ir popiežiaus Pranciškaus pavyzdį“, – kreipdamasis į kardinolą S. Dziwiszą sakė Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius, dėkodamas už dalyvavimą ir dovanojamą arkikatedrai brangią pal. Jono Pauliaus II relikviją bei prašydamas vadovauti iškilmių liturgijai.

Buvo perskaitytas popiežiaus Pranciškaus laiškas, kuriame Krokuvos arkivyskupas kardinolas Stanisławas Dziwiszas paskiriamas ypatinguoju pasiuntiniu, kad atstovautų Romos popiežiui ir perduotų jo meilę Kauno Bažnyčios bendruomenei jos arkikatedros jubiliejus iškilmių proga.

„Atvežu jums jo ypatingą palaiminimą bei jo maldos už Kauno arkivyskupiją ir visą Bažnyčią Lietuvoje dovaną. Atvežu taip pat ir Krokuvos Bažnyčios sveikinimus ir maldos dovaną. Atvežu tas dovanas nuo šventojo vyskupo ir kankinio Stanislovo bei šventosios karalienės Jadvygos, kurių relikvijos ilsisi Vavelio katedroje, kapų. Seseriška, kiek vyresnė už jus Krokuvos Bažnyčia džiaugiasi jūsų jubiliejumi“, – švenčiant Žodžio liturgiją savo homilijoje sakė kardinolas S. Dziwiszas.

Žodžio liturgija baigta malda už Bažnyčią, taip pat ir už Bažnyčią Lenkijoje, Kauno arkivyskupiją, Lietuvos ir pasaulio tautų bendriją, Dievui pavestos šeimos, jaunimas, mokytojai ir ypač motinos tą sekmadienį švenčiant Motinos dieną.

Pradedant Aukos liturgiją atnašų procesijoje buvo nešama Jono Pauliaus relikvija (nešė relikvijorių fundavę p. Karčiauskai), Dievo Motinos ikona – dovana kardinolui S. Dziwiszui (nešė Jono Pauliaus paveikslą fundavę p. Vaicekuskai), Jono Pauliaus II dėvėta moceta, kurią arkikatedrai dovanavo kardinolas S. Dziwiszas, bei liturginis drabužis – Kauno miesto dovana arkikatedrai.

Iškilmų pabaigoje Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius visiems linkėjo išsinešti iš šių iškilmų džiugią nuotaiką, labiau pastebėti gražių dalykų savo tėvynės ir Bažnyčios gyvenime, turėti daugiau vilties, taip pat nuoširdžiai padėkojo Šventojo Tėvo pasiuntiniui, vyskupams, valdžios atstovams, prof. Czesławui Dźwigajui, dailininkui Virginijui Kašinskui, rėmėjams, Kauno valstybiniam chorui, transliacijas rengusioms Lietuvos televizijai bei *Marijos radijui*, Kauno paslaugų verslo mokyklai bei Šv. Ignaco kolegijai už arkikatedros papuošimą, pamaldų tvarką palaikiusiems jauniems savanoriams, visiems iškilmų dalyviams.

Arkikatedroje susirinkusi bendruomenė nuoširdžiais plojimais padėkojo popiežiaus pasiuntiniui kardinolui S. Dziwiszui, pasveikindama jį artėjančio kunigystės 50 metų jubiliejaus ir vardo dienos proga.

Lietuviškai „ačiū“ taręs kardinolas S. Dziwiszas užbaigdamas palinkėjo, kad šis jubiliejus būtų naujas etapas arkikatedros istorijoje, nauja tikėjimo paskata, pažadėjo meilę ir dėkingumą bei nuaidėjusių plojimų aidą perduoti jį siuntusiam Šventajam Tėvui Pranciškui. Visiems susirinkusiems popiežiaus pasiuntinys kardinolas S. Dziwiszas suteikė apaštališkąjį palaiminimą.

Pavakare kardinolas S. Dziwiszas aplankė pal. Jono Pauliaus II relikviją Kauno Gerojo Ganytojo bažnyčioje ir tarė jautrų ganytojišką žodį jaunimui, išryškindamas ypatingą Jono Pauliaus II meilę jauniems žmonėms – pasaulio ir Bažnyčios ateičiai.

Sekmadienio vakare popiežiaus ypatingasis pasiuntinys kard. S. Dziwiszas iš Kauno išvyko į Vilnių. Gegužės 6 d. rytmetį aukojo šv. Mišias apaštališkosios nunciatūros koplyčioje. Vėliau Vilniaus arkivyskupijos kurijoje susitiko su arkivyskupu metropolitu Gintaru Grušu ir augziliaru vyskupu Arūnu Poniškaičiu. Savo apsilankymą Lietuvoje, prieš išskrisdamas į Lenkiją, garbingasis svečias užbaigė malda Aušros Vartų koplyčioje ir Dievo Gailestingumo šventovėje.

-kait-

Atsinaujinimo diena Kaune

Balandžio 21 d. katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ Kaune, *Park Inn* konferencijų salėse, surengė gaiviai pavasarišką Atsinaujinimo dieną „Tikiu į Šventąją Dvasią – Viešpatį Gaivintoją“. Joje apie naują gyvenimą Šventojoje Dvasioje, jo dovaną krikščioniui kalbėjo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi. „Prisikėlusiojo Jėzaus malonė padeda mums išeiti iš mūsų trūkumų į naują gyvenimą, kurį Viešpats mums dovanoja“, – sakė arkivyskupas Luigi Bonazzi pirmojoje konferencijoje „Krikščionis – tas, kuris gauna ir gyvena naują gyvenimą Šventojoje Dvasioje“. Tai, pasak nuncijaus, visiškai nauja gyvenimo perspektyva: už šį gyvenimą jau yra sumokėta Jėzaus kančia, jis krikščionims yra padovanotas. Mūsų užduotis – padauginti mums dovanoto gyvenimo vaisius. Šio naujo gy-

Tarptautinės Kolpingo draugijos generaliniam sekretoriui dr. Markus Demele, Šveicarijos Kolpingo draugijos nacionaliniam sekretoriui Bernhardui Burgeriui, Liuksemburgo Kolpingo draugijos atstovui Eddi Wagneriui, Pietų Tirolio Kolpingo draugijos nacionaliniam sekretoriui Otto von Dellemannui, Tryro vyskupijos Kolpingo draugijos vadovui Andreasui Heinrichui, Tryro vyskupijos St. Wendelio Kolpingo šeimos vadovui Hansui-Wernerui Lutheriui, Augsburgų vyskupijos Kolpingo Švietimo centro pirmininkui Gebhardui Kaiserui, Kolpingo fondo Lietuvai „Draugų ratas“ pirmininkui Joachimui Lehmannui.

Balandžio 27 d. šv. Mišias Kauno arkikatedroje bazilikoje aukojo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Po jų naujajame Kolpingo name Kauno senamiestyje vykusiame šventiniame renginyje dalyvavo svečiai iš užsienio ir kolpingiečiai iš įvairių Lietuvos vietų.

Lietuvoje Kolpingo institucijos yra Tarptautinės Kolpingo draugijos, veikiančios daugiau negu 60 pasaulio valstybių, dalis. Lietuvos Kolpingo draugija įsteigta remiantis katalikų kunigo vokiečio Adolfo Kolpingo idėjomis, išskelptomis XIX a. pabaigoje. Draugija Lietuvoje nuolat vykdo šviečiamuosius ir socialinius projektus įvairaus amžiaus žmonių grupėms – vaikams, jaunimui ir suaugusiems. Tarp kolpingiečių nemažai jaunimo. Pagrindiniai jaunimo renginiai yra kasmetinės stovyklos vaikams, tarptautiniai projektai, seminarai apie pilietiškumą ir demokratiją, paramą besivystančioms šalims, krikščioniškąjį socialinį mokymą, savanorystę, organizuojami jaunimo lyderių kursai ir kt.

Šiais metais gruodžio mėnesį bus minimos ir organizacijos įkūrėjo kunigo Adolfo Kolpingo gimimo 200-osios metinės. Palaimintasis Adolfas Kolpingas yra katalikiško socialinio mokymo pradininkas.

-lkdi-

„Išėik į aikštę“ Vilniuje

Gegužės 3–5 d. Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras kartu su Romos Emanuelio misijų mokyklos studentais Vilniuje organizavo renginį „Išėik į aikštę“. Tris dienas Vilniuje vyko įvairūs renginiai, skirti ne tik tikinčiam, bet ir Dievo ieškančiam jaunimui. Jauni žmonės galėjo rinktis paskaitas – diskusijas šiaudien aktualiais žmogiškaisiais ar tikėjimo klausimais. Arkikatedros aikštėje veikė „Kavos klubo“ palapinė, kur buvo galima prisėsti ir pasišnekučiuoti su Romos mokyklos studentais ar užduoti rūpinimą klausimą kunigui. Kiekvieną renginio dieną prie arkikatedros jaunimą džiugino įvairių krikščioniškųjų grupių koncertai. Nuo penktadienio iki šeštadienio arkikatedroje vyko jaunimo pamaldos, Švč. Sakramento adoracija, buvo klausoma išpažinčių, jaunimas iš Romos misijų mokyklos liudijo savo tikėjimą ir didelius darbus, kuriuos Dievas nuveikė jų atsivertimo kelyje. Į šias pamaldas jaunimas kvietė žmones iš gatvės. Šiuo renginiu atsiliepta į naujosios evangelizacijos poreikį šių dienų Bažnyčioje, krikščionims išeinant į gatves.

-rž-

Dvasingumo valanda su sese Igne

Gegužės 13 dienos popietę Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo parapijos tikintieji susitiko su seserimi Igne Marijošiute MVS. Jie iš klausė konferenciją, skirtą Tikėjimo metams. Sesuo Igne su būdingu jai dvasingumu, šiltumu, džiaugsmingumu kalbėjo apie artėjimą prie Dievo per Jėzų Kristų, pateikdama pavyzdžių iš popiežių Jono Pauliaus II, Benedikto XVI, Pranciškaus gyvenimo, darbų ir raštų. Nuostabu, kad visur galima rasti atitikmenų su palaimintojo tėvo Jurgio gyvenimu ir dvasinės meditacijos mintimis. Pradėjusi pokalbį nuo citatos „Tavo veido ieškosi; Tavo žodžio klausysiu; štai aš, Jėzau, Tu pašaukei mane“, sesuo pateikė popiežiaus Benedikto mintis apie nuskurdintą (o iš tiesų save nuskurdinusi) žmogų, kuris, atsiskyręs nuo Dievo, išgyvena vertybių krizę. Daugelis net nesuvokia, kad

venimo Šventojoje Dvasioje šaltinis yra Jėzus. Turime mokytis iš Jėzaus priimti, nes ir pats Jėzus viską priėmė iš Tėvo, o gavęs – nieko sau nepasi-laikė, viską atidavė mums – per savo kryžių. Per Šventąją Dvasią mumyse gyvena Dievo meilė – ji „buvo išlieta jūsų širdyse“ (Rom 5, 5). Tai, pasak ganytojo, kiekvienam pakrikštytajam (ne tik šventiesiems) duotas neišdildomas ženklas.

„Dievo meilė mumyse daro gražius dalykus“, – toliau sakė prelegentas, ragindamas priimti, prašytis, šauktis jos – kad ji pražystų žmoguje ir perkeistų, arkivyskupo žodžiais tariant, „persodintų“ žmogaus širdį, duotų „naują širdį“. Tik tada žmogus pajėgia padaryti tai, ko nepajėgtų savo žmogiškomis jėgomis: visada atleisti, mylėti meile, kuri visa pakelia, gauti išminties atpažinti Dievą savo gyvenime – ir pozityviuose dalykuose, ir kančioje bei skausmuose. Pasak arkiv. L. Bonazzi, Jėzus priėmė kryžių ir visa atidavė Tėvui – tai pavyzdys ir žmogui, kaip jis gali priimti kiekvieną skausmą, sunkumą, išgyventi tai su meile.

Antrąją konferenciją „Šventoji Dvasia įkvepia drąsiai skelbti tikėjimą į Jėzų Kristų“ vedusi Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė, Katalikų bendruomenės „Naujoji Sandora“ vadovė, dalijosi, kaip Šventoji Dvasia uždegė evangelizacijos ryžtą. „Kodėl mano širdis nedega evangelizacija?“ – šį klausimą Vaida skyrė visiems, o atsakymas, pasak jos, būtų kitas klausimas: „O ar mano širdis dega dėl Jėzaus?“

„Turime būti pasaulyje – esame kviečiami išeiti iš bažnyčių“, – sakė V. Spangelevičiūtė-Kneižienė, dalydamasi mintimi, jog laikas išeiti iš saugios aplinkos, niekur nepalikti Jėzaus už durų. Pasauliui reikia vilties, o mes, krikščionys, esam viltingi žmonės ne dėl to, kad mums nieko netrūksta, bet kad turime Jėzų. Evangelizacija neleidžia „išipatoginti“, ragina judėti, eiti į dialogą. Evangelizacijai įkvepia Šventoji Dvasia. Ji duoda drąsos, užsidedimo, išminties, padeda atsiderinti ten, kur turėtum būti ir veikti, veda į maldą, veikimą ir tarnystę, bendruomeniškumą, duoda jėgų ir supratimo liudyti Kristų, o ne skelbti save. V. Spangelevičiūtė-Kneižienė pasidalijo evangelizacijos patirtimi kartu su seminaristais rengiant misijas Lietuvos miestuose, miesteliuose, papasakojo, kaip trijų narių maldos grupelė išaugo iki 40 (7 iš jų tapo kunigai, 3 – seserys vienuolės).

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai tradiciškai buvo pakviesti pasirinkti kurią nors iš siūlomų grupių ir joje aptariamų temų.

„Kad gyvenčiau – privalau kvėpuoti. Kuo kvėpuoju? Kokį orą? Kokie poreikiai ir vertybės apibūdina mano alsavimą, taigi ir mano kelio kryptį? Kokie dalykai man yra svarbūs tiek materialinėje, tiek dvasinėje srityse?“ – šitaip pavadintą grupę vedė arkivyskupas Luigi Bonazzi. „Kodėl Šventoji Dvasia yra Asmuo, o ne energija?“ – apie tai kalbėjo dr. Valdas Mackela iš VDU Katalikų teologijos fakulteto. Jaunimui skirtoje grupėje Vytautas Markūnas, ateitininkas, Vilniaus Jėzuitų gimnazijos abiturientas, pasidalijo misijų liudijimu „Šventosios Dvasios vedimas po Afrikos saule“. „Dievo armija“ („Gyvųjų akmenų“ jaunieji bendradarbiai) surengė grupę vaikams tema „Ar įdomu, ką sako Dievas? Septintasis įsakymas“.

Rengdamas Eucharistijai, kurios drauge švęsti dalyviai sugrįžo į didžiąją salę, kun. Darius Vasiliauskas priminė, jog prie Viešpaties stalo ateiname numalšinti paties giliausio savo troškulio. Reikia tikėjimo, kad Viešpats

šv. Mišiose dar kartą numiršta ir prisikelia už žmogų asmeniškai. Šv. Mišiose Viešpats kviečia atverti Jam savo širdį.

Atsinaujinimo dieną užbaigė iškilminga Eucharistija, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Koncelebravo nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, kun. Darius Vasiliauskas.

Gerojo Ganytojo sekmadienį arkivyskupas savo homilijoje priminė ne tik vyskupų, kunigų, bet ir tėvų bei motinų, tikybės mokytojų ir visų katalikų pareigą būti vienas kitam savo aplinkoje, darbe, namie geraisiais ganytojais, mąstyti apie savo atsakomybę, kiek turime meilės kitiems. Žmogaus požiūris į Dievą, Evangeliją gali labai priklausyti ir nuo mūsų parodomos meilės, ypač silpnesniam, kenčiančiam.

Katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ kitą Atsinaujinimo dieną ketina surengti spalio 20-ąją.

sunkumai jų gyvenime yra Dievo nebuvimas. Pradžią atsivertimui suteiktų susitikimas su Asmeniu, su tam tikru įvykiu ir apsisprendimas gyventi Viešpaties šviesoje ir Juo sekti. Todėl ir buvo pateikti pavyzdžiai iš Jurgučio gyvenimo: kryžiaus kelias einant į Marijampolės bažnyčią, gilesnis įsižiūrėjimas į savo gyvenimą, Dievo pasirinkimas.

Ses. Ignė priminė ir popiežiaus Pranciškaus žodžius tikintiesiems: sekant Jėzumi visada bus kryžius – nereikia vengti jo; Dievas niekada nepavargsta atleisti, ieškoti paklydusiųjų, gyvenimo purve esančiųjų.

-kait-

-vmick-

Lietuvos katalikų, liuteronų ir stačiatikių vyskupų pareiškimas dėl žmogaus gyvybės apsaugos

2013 m. gegužės 13 d.

Mes, Lietuvos tradicinių religinių bendrijų atstovai, nuolatos rėmėme ir remiame pastangas pasinaudojant visomis teisinėje valstybėje deramomis priemonėmis saugoti ir ginti prasidėjusią žmogaus gyvybę. Kiekviena žmogiškoji gyvybė yra didžiulė brangintina dovana, kuriai turi būti leista išvysti pasaulio šviesą, kad ir kokie sunkumai ar abejonės pasitaikytų.

Suprantame, kad žmogaus gyvybės apsauga tam tikrais atvejais gali kelti nelengvai išsprendžiamas dilemas. Tačiau tai nėra priežastis prarasti ryžtą labiau ginti gyvybę, kaip ir sunkūs pasirinkimai kitose gyvenimo srityse negali motyvuoti atsisakymo siekti gėrio.

Kartais diskusijose dėl negimusios gyvybės apsaugos bandoma sugretinti skirtingos svarbos vertybes bei teises, taip sukuriant tariamos pasirinkimų pusiausvyros įspūdį. Vis dėlto, pavyzdžiui, privatumas, kaip teisėta bei saugotina vertybė, neprilygsta gyvybės vertei. Teisė į privatumą nėra pakankama ir moraliniu požiūriu pateisinama priežastis atimti žmogaus gyvybę. Lemiamu argumentu apsisprendžiant dėl negimusios gyvybės negali būti laikomas ir teiginys, jog jos apsauga pažeidžia teisę į asmens fizinio vientisumo gerbimą. Užsimezgusi gyvybė yra ne moters organas, bet genetiškai unikalus žmogaus embrionas, kuris, kai jam nesutrukdoma augti ir vystytis, tampa savarankišku asmeniu. Todėl nėštumo nutraukimas visuomet yra gyvybės atėmimas konkrečiam žmogui.

Žmogaus gyvybės apsauga yra nelygstamos moralinės svarbos uždavinys, peržengiantis tautų, religijų, pasaulėžiūrų, ideologijų, partinės priklausomybės ribas. Todėl palaikome siekius suteikti kuo didesnę apsaugą žmogaus gyvybei nuo pat jos prasidėjimo momento ir raginame visus geros valios politikus, visuomenininkus ir kitus piliečius prisidėti prie šių pastangų.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos
pirmininkas
Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius

Lietuvos Evangelikų Liuteronų
Bažnyčios
Vyskupas Mindaugas Sabutis

Vilniaus ir Lietuvos Stačiatikių
Arkivyskupas Inokentijus

Tikėjimo metų Sekminės Romoje

(KAP, KAI) Gegužės 18–19 d. Romoje vykęs bažnytinių judėjimų susitikimas su popiežiumi ir Sekminių išskilmės buvo ryškus Tikėjimo metų akcentas. Šeštadienio vakare Šv. Petro aikštėje Sekminių vigilijoje dalyvavo apie 200 tūkst. tikinčiųjų beveik iš 150 bažnytinių judėjimų bei bendruomenių. Popiežiškosios naujosios evangelizacijos tarybos pirmininkas arkivyskupas Salvatore Fisichella, pristatydamas susirinkusiuosius popiežiui Pranciškui, sakė, kad jie atstovauja tam, kas gražiausia Bažnyčioje, nes liudija šiandienos pasauliui, jog negali gyventi be Jėzaus Kristaus.

Vigilijoje buvo giedama, meldžiamasi; airių rašytojas Johnas Watersas dalijosi liudijimu apie jaunatviškas laisvės paieškas, nuvedusias į alkoholizmą; tik bičiulių padedamas asmeniškai pažinęs Kristų, galėjo iš tikrųjų pažinti save. Gydytojas Paulis Bhatti kalbėjo apie savo brolio, 2011 m. Pakistane nužudyto ministro Shahbazo Bhatti, krikščionišką tikėjimą, dariusį įtaką taip pat kitų religijų išpažinėjams.

Vigilijos metu popiežius Pranciškus atsakė į keturis jam užduotus klausimus. Kalbėdamas apie asmeninį tikėjimo kelią jis paliudijo šeimoje perduodamo tikėjimo svarbą: pirmą krikščionišką žinią jis išgirdo iš savo senelės. Ypatinga diena jam buvo 1953 m. rugsėjo 21-oji (pietų pusrutulyje ji reiškia pavasario pradžią). Tą dieną jis spontaniškai pajuto norą atlikti išpažintį, išgyveno susitikimą su Dievu ir suvokė pašaukimą tapti kunigu. Popiežius taip pat ragino nebijoti savo tikėjimo trapumo – Viešpats yra stiprus, su juo esame saugūs.

Atsakydamas į klausimą apie tikėjimo skelbimą šiandienos pasau-

lyje popiežius Pranciškus pabrėžė Jėzui skirtiną pirmenybę. Jis broliškai papriekaištavo susirinkusiems, skandavusiems Pranciškaus, o ne Jėzaus vardą. Antrasis dalykas yra malda: žvelgdami į Dievo veidą, turime suvokti, kad Viešpats pirmas į mus žiūri. Popiežius pasidalijo asmenine patirtimi meldžiantis prieš Švč. Sakramentą. Šventasis Tėvas prisipažino, kad kartais užsnūsta besimelsdamas dėl dienos nuovargio; tačiau svarbiausia semtis paguodos ir stiprybės suvokiant Viešpaties žvilgsnį. Visa Bažnyčios istorija rodo, kaip svarbu leisti Dievo vedamiems. Tikėjimas perteikiamas liudijimu, tai ne ideologija. Išpažįstamą tikėjimą turi patvirtinti gyvenimas.

Trečiasis klausimas buvo apie neturtingos Bažnyčios atsaką į dabartinę krizę. Popiežius pabrėžė, kad Bažnyčia nėra politinis sąjūdis ar nevyriausybinė organizacija. Bažnyčia pašaukta nešti Evangelijos raugą į pasaulį. Pasak Šventojo Tėvo, šiandien išgyvenama gili žmogaus, Dievo atvaizdo, krizė. Jis apgailestavo dėl to, kad šiandien daiktai labiau vertinami už žmones, visuomenės nebejaudina žinios apie mirštančius iš bado ar šalčio. Pasak popiežiaus, skurdas yra teologinė sąvoka, nurodanti Kristaus kūno neturtą. Jis įspėjo dėl užsisklendimo pavojaus – jei Bažnyčia užsidaro savyje, ji serga. Popiežius Pranciškus ragino eiti pas ligonius, silpnuosius ir vargšus, nepasiduoti „atmetimo kultūrai“. Sutuoکتiniai klausė apie tikėjimo liudijimą persekiojimų akivaizdoje. Popiežius sakė, kad skelbiant Evangeliją būtina drąsa ir kantrybė. Kankinystė nereiškia pralaimėjimo.

Sekminių išskilmę Šv. Petro aikštėje šventė apie 200 tūkst. tikinčiųjų. Popiežius Pranciškus homilijoje išskyrė tris Šventosios Dvasios veikimui būdingus žodžius: naujumas,

darna, misija. Pasak popiežiaus Pranciškaus, naujumas nėra savi-tikslis, Dievo dovanojamas naujumas suteikia mūsų gyvenimui pilnatvę. Šventosios Dvasios dovanojama charizmų įvairovė reiškiasi darna ir bažnytine bendryste. Popiežius įspėjo bažnytinių judėjimų ir bendruomenių narius vengti „paralelinių kelių“, neužsidaryti savo išskirtinume, nes tai veda į skaldymąsi. Šventoji Dvasia tęsia Jeruzalėje prasidėjusią Bažnyčios misiją. Dvasia Guodėja duoda drąsos skelbti Evangeliją ir leisti į „egzistencinius pakraščius“.

Caritas rodo motinišką Bažnyčios jautrumą

(KAP, KAI) Gegužės 16 d. popiežius Pranciškus Šv. Mortos namuose priėmė *Caritas Internationalis* prezidentą kardinolą Oscarą Rodriguezą Maradiagą ir organizacijos vykdomojo komiteto narius. Kardinolas Rodriguezas Maradiaga taip pat yra popiežiaus Pranciškaus sudarytos aštuonių patarėjų grupės koordinatorius.

Kalboje *Caritas Internationalis* vadovams popiežius Pranciškus pabrėžė, kad *Caritas* yra esminė Bažnyčios dalis, instituciškai išreiškianti artimo meilę. Pasak Šventojo Tėvo, *Caritas* veikia apima du matmenis: socialinį veikimą ir Bažnyčios širdyje glūdintį dieviškąjį matmenį. Pasak popiežiaus, *Caritas* nėra vien pirmosios pagalbos teikimo organizacija, nors karo ar krizių metu tenka rūpintis ligoniais ir sužeistaisiais; žmonėms reikia taip pat tolesnės paramos, reikia rūpintis jų ugdymu.

Rūpintis jaunimo ugdymu mus moko šventieji, pavyzdžiui, kun. Jonas Boskas. *Caritas* rodo Motinos Bažnyčios jautrumą savo vaikams, jos artumą bei švelnumą. Popiežius Pranciškus pabrėžė „švelnumą“ ir

pastebėjo, kad Bažnyčioje kartais to nepaisoma. Popiežius ragino *Caritas* „eiti į pakraščius“ rūpinantis žmogumi ir įnešant į Bažnyčią švelnumo bei jautrumo. Pranciškus atkreipė dėmesį į padėtį Sirijoje, kur milijonui žmonių teko viską palikus išvykti. Migrantams visose šalyse reikia švelnaus Bažnyčios prisilietimo.

Bažnyčioje per daug apkalbų

(KAP, KAI) Gegužės 18 d. Šv. Mortos namuose ryto Mišias drauge su popiežiumi Pranciškumi šventė grupė popiežiškojo Laterano universiteto studentų ir bažnytinių judėjimų vadovų.

Popiežius Pranciškus komentavo Evangelijos skaitinyje nuskambėjusią Jėzaus pastabą Petriui dėl šio domėjimosi Jono likimu: „Kas gi tau?“ (Jn 21, 22). Apaštalas Petras po meilės dialogo su Jėzumi neatsilaiko pagundai įsikišti į kito gyvenimą. Pasak Pranciškaus, tokį elgesį paprastai vadiname „landumu“: kišamasi į kitų žmonių gyvenimus paprastai dviem būdais. Lyginame save su kitais, o tai veda į kartėlį, net pavydą. Tai silpnina krikščionių bendruomenę ir daro daug blogio. „To nori velnias“, – pridūrė popiežius.

Kita pagunda reiškiasi apkalbomis, pradedant nuo „auklėjamojo tono“, o baigiant tuo, kad artimui „nulupame skūrą“. „Kiek daug Bažnyčioje apkalbų! <...> Apkalbos yra skūros lupimas, žalos darymas kitam“, – apgailestavo popiežius. Kitą žemindamas tarsi jautiesi didesnis. Apkalbos iš pradžių atrodo saldžios, bet vėliau, panašiai

kaip persivalgius saldainių, nuo jų skauda pilvą. Tampame gerų manierų, bet blogų įpročių krikščionys. Popiežius palygino tai su Kaino dvasia: tai reiškia „užmušti brolių liežuvium“. Apkalbos Bažnyčioje labai destruktivos.

Dėl apkalbų Šventasis Tėvas išskyrė tris dalykus. Tai yra dezinformacija, nes išsakome tik mums tinkamą tiesos dalį, o kitą dalį nutylime.

Kitas dalykas – reputacijos sumenkinimas. Jei žmogus iš tikrųjų turi kokią nors ydą, – ir apie tai pasakojama, tarsi atliekant žurnalistinį tyrimą. Tuo žlugdome žmogaus reputaciją.

Trečias dalykas yra šmeižtas, kai sakoma netiesa. Būtent tai reiškia „brolio užmušimą“. Visi trys dalykai: dezinformacija, reputacijos menkinimas ir šmeižtas yra nuodėmė. Tai antausis Jėzui, suduotas jo vaikams, jo broliams.

Šventasis Tėvas priminė Jėzaus atsakymą Petriui: „Kas gi tau? Tu sek paskui manel!“ Jėzus tarsi norėjo pasakyti, kad neapsigautume siekdami išgelbėjimo per apkalbas ar lyginimąsi su kitais. Reikia sekti Jėzumi, eiti jo keliu. Homilijoje popiežius taip pat priminė epizodą iš šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės gyvenimo, kai ji mąstė, kodėl Jėzus vieniems duoda tiek daug, o kitiems ne. Vyresnė sesuo atsakė jai pavyzdžiu, pripildžiusi vandens taurę ir mažą stikliuką ir paklaususi, kuris indas pilnesnis. Pasak popiežiaus Pranciškaus, Jėzui svarbu ne tai, ar žmogus didelis, ar mažas; jam rūpi, kad būtume pilni Jėzaus meilės.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 710 egz.

ISSN 1392-6098